

Glavna tema

4 **Izzivi pri dobavi električne energije
upravičenim odjemalcem**

Novosti

8 **Klicni center
Elektra Gorenjska**

Za vsakogar nekaj

31 **Prvi rafting poslovnih
partnerjev
Elektra Gorenjska**

Kažipot po vsebini

3 Beseda uprave

Glavna tema

4 Izzivi pri dobavi električne energije upravičenim odjemalcem

Aktualno

7 Delovno okolje, v katerem vlada pozitivna klima, pripomore k zadovoljstvu in ustvarjalnosti zaposlencev

8 Analiza bolniških odsotnosti

9 Komisija za inovacije je nagradila tehnično izboljšavo Tomaža Sitarja

10 Načrt razvoja omrežja za 10-letno obdobje 2005-2014

11 Zapiranje blagajne

12 Načrt zaščite reševanja ob naravnih in drugih nesrečah

Novosti

13 Vgradnja kompenzacijske dušilke v RTP Primskovo

14 Klicni center Elektra Gorenjska

16 Sprejemnik GPS500 - GS50, namenjen izgradnji GIS-a

18 "Korona" kamera

20 Odsev četrletja

23 Letno poročilo skupine Elektro Gorenjska za leto 2004

Predstavljamo se

24 OE Nakup in prodaja električne energije

25 Krajevno nadzorništvo Škofja Loka - Medvode

Znanje je moč

26 Histerezna zanka

Iz Gorenjskih elektrarn

27 Mehki jez Hidroelektrarne Sava

Elektro Gorenjska smo ljudje

28 Portret upokojenca Valentina Strgarja

Kadrovske novice

Za vsakogar nekaj

29 Upokojenci podprli idejo o ustanovitvi društva

30 Sindikat SDE - Prizadevnost in strpen dialog sta se nam obrestovala

30 Sindikat EDS - Sindikalni sklad pri Svetu gorenjskih sindikatov

31 Prvi rafting za poslovne partnerje

32 11. letne igre elektrodistribucijskih podjetij v Kopru

33 Planinski pohod na Kukovo špico

34 Globinska ostrina v kreativni fotografiji

35 Fotogalerija - Poletni motivi

36 Doživetja - Brazilija: od Amazonije do Ria de Janeira - 2. del

ELGO

Elgo je poslovno glasilo skupine Elektro Gorenjska.
Št. 3, september 2005; tekoča št. 8, leto III

Glavna urednica: mag. Maja Fišinger

Odgovorna urednica: Mateja Purgar

Predsednik uredniškega sveta: Jože Knavs

Člani uredniškega sveta: mag. Andrej Šušteršič, Mitja Anžej, Aleš Ažman, MBA, mag. Jelka Blejec, Ivanka Jelenc, Marjan Jerele, Edvard Košnjek, Majda Kovačič, Rudi Ogrinc, Marjan Porenta, Janez Pšenica, Alojz Zupanc

Uredništvo:

Elektro Gorenjska, d. d., Elgo vestnik, Ul. Mirka Vadnova 3a, 4000 Kranj

Telefon 04 20 83 684, faks 04 20 83 600

e-pošta urednistvo.elgo@elektro-gorenjska.si

www.elektro-gorenjska.si

Izdajatelj:

Elektro Gorenjska, javno podjetje za distribucijo električne energije, d. d.

Za izdajatelja uprava družbe: Jože Knavs, predsednik uprave in

mag. Andrej Šušteršič, član uprave

Oglasno trženje: telefon 04 20 83 684, faks 04 20 83 600,

e-pošta mateja.purgar@elektro-gorenjska.si

Lektoriranje: Euro Prevajalska Agencija, d. o. o., Maribor, **oblikovanje in prelom:**

Nimbus d. o. o., **tisk:** Littera picta, d. o. o.

Naklada: 1.500 izvodov

ISSN 1581-8020

Fotografija na naslovnici: Roman Bratun

Elgo vestnik izhaja štirikrat na leto. Brezplačno ga prejema zaposleni in upokojenci Elektra Gorenjska in Gorenjskih elektrarn, štipendisti in poslovni partnerji.

Naslednja številka izide 22. decembra 2005.

V uredništvu Elgo vestnika se veselimo vaših prispevkov, predlogov in idej, ki bodo obogatili naše glasilo. Za naslednjo številko jih sprejemamo do 17. 11. 2005 na elektronski naslov: urednistvo.elgo@elektro-gorenjska.si.

Fotogalerija: Poletni motivi, str. 35. Foto: Damjan Prašnikar

Drage sodelavke, dragi sodelavci!

Čas dopustov se je končal in ponovno smo vsi, polni energije, zbrani na svojih delovnih mestih. Poletni dnevi pa so bili kljub vsemu precej delovni in nam tako prinesli tudi nekatere spremembe.

Delničarji družbe Elektro Gorenjska, d. d., so se sestali na 8. redni seji skupščine. Družba je v letu 2004 poslovala uspešno, zato je skupščina upravi in nadzornemu svetu podelila razrešnico in sprejela sklep o delitvi bilančnega dobička. Skupščina družbe pa je odpoklicala dosedanje člane nadzornega sveta, predstavnike delničarjev, ter za novo mandatno obdobje štirih let imenovala nove člane nadzornega sveta. Pripravili smo tudi letno poročilo, ki izkazuje uspešno poslovanje družbe v letu 2004. Letno poročilo smo lično oblikovali in ga poslali na tekmovanje za izbor najboljšega letnega poročila, ki ga organizira časopis Finance. Upamo na visoko uvrstitev.

V jesenskih mesecih nameravamo še posebno pozornost nameniti varnosti pri delu, tako da bomo izvedli vrsto teoretičnih in praktičnih aktivnosti, ki bodo pripomogle k temu, da boste svoje delo lahko opravljali varno in bo to opravilo varno tudi za širšo okolico. Že sedaj na vse vas apelirava, da dosledno izpolnjujete predpise in zahteve s področja varnosti pri delu in da vsak posameznik s svojim prispevkom daje zgled tudi ostalim. Pri tem ne smemo prezreti, da lahko neprevidnost ali celo malomarnost posameznika negativno vpliva na delo celotne skupine, podjetja ter na odzive okolice.

Želiva vam lepo in predvsem varno jesen in veliko veselja pri branju Elga!

Predsednik uprave
Jože KNAVS, univ. dipl. inž. el.

Član uprave
mag. Andrej ŠUŠTERŠIČ

Glavna tema

Izzivi pri dobavi električne energije upravičenim odjemalcem

👤 Ambrož Bogataj, Karmen Šmon

Na dereguliranih energetskih trgih se kaže vse večji pritisk konkurence ter vpliv hitrih tržnih sprememb. Zaradi tega so tudi pričakovanja kupcev vse večja. Da bi se lahko prilagodili vse večjim potrebam kupcev, je treba stalno spremljati obnašanje strank in se prilagajati spremembam. Glavni cilj je ohraniti konkurenčno prednost na trgu in obdržati dobičkonosne kupce. Obdržanje obstoječih strank in pridobitev novih, ki predstavljajo vrednost za podjetje, je ključ k uspešnosti podjetja na trgu.

Radi bi vam predstavili izzive, s katerimi se soočamo pri dobavi električne energije. K temu štejemo:

- izboljšanje ponudbe in povečanje nabora storitev (oskrba z vodo, plinom, ponudba komunalnih in telekomunikacijskih storitev);
- uvedba novih tehnologij za izboljšanje komunikacije s kupci prek klicnega centra in interneta;
- ustrezna podpora informacijske tehnologije za uvedbo celovitega sistema za ravnanje s kupci (CRM - Customer Relationship Management);
- investiranje v okolju prijazno proizvodnjo energije.

Širitev dejavnosti

Širitev dejavnosti podjetja na nove dejavnosti, ki niso direktno povezane z glavnim poslom, ki ga podjetje opravlja, je eden glavnih izzivov. Podjetje poleg oskrbe z električno energijo svojo dejavnost lahko razširi z dejavnostmi oskrbe s plinom, vodo, energetskimi in komunalnimi storitvami, telekomunikacijskimi storitvami, ravnanjem z odpadki ipd. Odjemalci (gospodinjstva in podjetja) so hkrati porabniki električne energije vode, plina, daljinske toplote. Zanje prav gotovo predstavlja pomemben vidik, da imajo enega dobavitelja, ki jim ponuja vse te storitve, ter prejema en mesečni račun, pri čemer pa skupna cena teh storitev ne sme biti višja od vsote cen posameznih storitev. Podjetje ima s tem možnost, da istim kupcem prodaja različne storitve.

Celovitost ponudbe podjetju omogoča izboljšanje svoje konkurenčnosti na trgu. Prav tako si podjetje s tem gradi zaupanje svojih kupcev in zmanjša tveganje, da bo kupec zamenjal dobavitelja.

Na slovenskem trgu se je že pojavilo nekaj podjetij v energetski in komunalni dejavnosti, ki ponujajo tovrstne pakete storitev (Petrol, Istrabenz, distributerji plina, komunalna podjetja, Domplan ...). V prihodnjih letih pa je pričakovati še večji pritisk konkurentov. Za podjetje Elektro Gorenjska je zato strateškega pomena, da razširi svojo ponudbo storitev na omenjena področja.

Širitev dejavnosti Elektra Gorenjska

Plinski trg

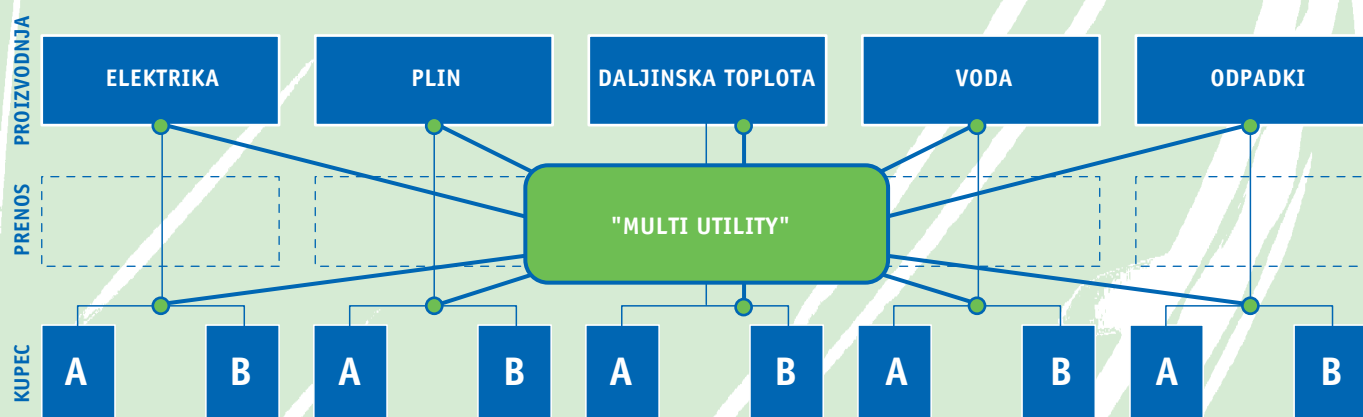
Na podlagi opravljene raziskave predstavlja plinski trg eno od prioritet pri širitvi dejavnosti Elektra Gorenjska. Vstop na ta trg naj se izvaja postopoma prek skupnega sodelovanja z obstoječimi lokalnimi plinskimi distributerji, kot so npr. Domplan, d. d., Loška komunala, d. d., Enos - Energetika, d. o. o., Petrol plin, d. o. o., Plinstal, d. d. Naše podjetje bi lahko za plinske distributerje izvajalo administrativne posle, tako imenovani billing service. S tem bi kupcem omogočili, da prejmejo en račun za dobavo električne energije in plina. Naša prednost so prav dolgoletne izkušnje oziroma celoten know-how na področju administracije, česar distributerji plina nimajo. Tovrstno sodelovanje bi zagotovo prineslo sinergijske učinke na prodajnem področju obeh partnerjev.

Vodni trg

Med ostalimi področji se zdi zanimiv tudi trg oskrbe z vodo, ki ima v Sloveniji še velike potencialne za rast. Pričakovati je, da bo oskrba z vodo v prihodnosti zagotavljala visoko stopnjo rasti prihodkov ter večjo stabilnost v primerjavi z elektriko in plinom. V skladu s tem bo skupna ponudba elektrike, plina in vode omogočala stabilnejše dobičke.

Vodni trg poleg oskrbe s pitno vodo obsega tudi čiščenje odpadnih voda ter dobavo ustekleničene vode. V skladu z zakonom občina podeljuje koncesijo za opravljanje posamezne dejavnosti na določenem področju. Zaradi zakonodajnih omejitev v bližnji prihodnosti ni pričakovati možnosti za vstop na omenjene dejavnosti, vendar je kljub temu lahko to ena od dolgoročnih strateških usmeritev skupine Elektra Gorenjska.

Vir: Model podjetja Electras, d. o. o.

CRM

Dejstvo je, da je obvladovanje informacij o kupcih v sodobnem poslovnem okolju bistvenega pomena pri ustvarjanju konkurenčnih prednosti. Pri tem igra pomembno vlogo strategija CRM (Customer Relationship Management). Podjetju omogoča, da kupca odkrije, ga razume in mu je vedno na voljo. Temelji na uporabi sodobnega informacijskega sistema. Glavna prednost CRM sistema je, da vse pomembne informacije povezuje v skupen informacijski sistem. Omogoča preglednost podatkov o kupcih. Na enem mestu so zbrani osnovni podatki o kupcih, značilnost njihove porabe, vzorci obnašanja, skupni projekti, kontaktne osebe, zadovoljstvo kupcev, razvijanje partnerskega odnosa, povezave kupcev itd.

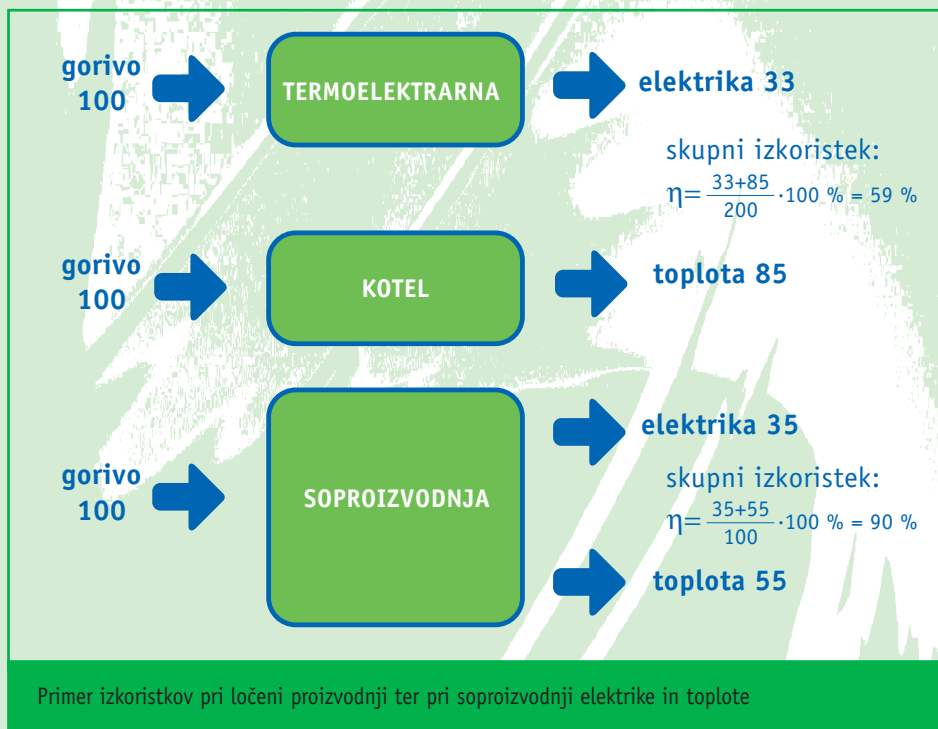
Ena od primarnih nalog našega podjetja trenutno je zagotoviti ustrezno informacijsko podporo za uvedbo CRM na področju prodaje električne energije upravičenim odjemalcem. Pregledali smo že več programskih rešitev različnih ponudnikov na trgu, z izbranim ponudnikom pa nameravamo v kar najkrajšem času pričeti s projektom inštalacije ustrezne strojne in programske opreme informacijskega sistema.

Ponudba spletnih storitev

Internet dandanes ponuja ogromno možnosti, ki bi jih bilo treba v največji moči izkoristiti pri komuniciranju s kupci. Z razvijanjem internetnih storitev si prizadevamo omogočiti kupcem, uporabnikom interneta, da za opravljanje raznih rutinskih storitev z uporabo interneta prihranijo marsikateri klic po telefonu ali obisk v podjetju, kajti s tem prihranijo čas in denar.

Kupcem, ki imajo ustrezno tehnično opremo merilnih mest, naše podjetje omogoča, da lahko prek spleta dnevno spremljajo porabo električne energije na svojem merilnem mestu. Podobno bo vsem ostalim upravičenim odjemalcem kmalu na voljo možnost spremljanja mesečne porabe in opravljenih plačil, kar je že na voljo gospodinj-skim odjemalcem.

Naši odjemalci si želijo biti čim bolj obveščeni o dogajanju na trgu električne energije. Da bi zagotovili boljše informiranost, bomo na naši spletni

strani seznanjali odjemalce z energetskimi in tržnimi informacijami.

Okolju prijazna proizvodnja energije

V zadnjem času so z vidika učinkovite rabe energije in zmanjševanja emisij toplogrednih plinov vse bolj zanimiva postrojenja za kogeneracijo oziroma soproizvodnjo elektrike in toplote.

Skupina Elektro Gorenjska je med drugim v svojo vizijo in poslanstvo zapisala tudi povečanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov in povečanje učinkovitosti rabe energije. V prejšnji številki Elga je bila predstavljena novozgrajena fotonapetostna elektrarna Radovljica, ki nadaljuje tradicijo naravi prijazne rabe obnovljivih virov energije za proizvodnjo električne energije v skupini Elektro Gorenjska, v tej izdaji Elga pa vam bomo na kratko predstavili soproizvodnjo kot primer učinkovite rabe lahko tudi obnovljivih virov energije.

Kaj je soproizvodnja?

Soproizvodnja ali kogeneracija je sočasna proizvodnja električne in toplotne energije. V primerjavi z ločeno proizvodnjo električne energije in toplote ima soproizvodnja znatno višji izkoristek pretvarjanja primarne energije goriva.

Visok izkoristek pri soproizvodnji povzroči proporcionalno manjšo porabo goriva in s tem manjši vpliv na okolje.

Enote soproizvodnje so, za razliko od velikih sistemskih elektrarn, manjše in so locirane bližje porabnikom, kar povzroči večjo zanesljivost oskrbe, zmanjševanje izgub pri transportu elek-

trične energije, manjšo potrebno sistemsko rezervo ter višjo zaposlenost.

Za sočasno proizvodnjo elektrike in toplote se uporabljajo za manjše moči kogeneracijska postrojenja, ki jih poganjajo plinski motorji, za večje moči pa se navadno uporabljajo postroji, ki jih poganjajo plinske in parne turbine.

Najbolj razširjeno gorivo za soproizvodnjo je zemeljski plin, v zadnjem času pa se vse več uporabljajo tudi obnovljivi viri energije, kot sta bioplina in biomasa.

Zakaj soproizvodnja?

Resolucija o nacionalnem energetskem programu (ReNEP) navaja, da je glavna naloga energetske politike EU, ki je zasnovana v Zeleni knjigi Evropske Komisije, osredotočena na zagotavljanje zanesljive oskrbe z energijo, upoštevanje konkurenčne in nediskriminatorne cene in okoljevarstvene zahteve. Vendar pa je glavni problem EU pri uresničevanju teh nalog velika zunanja odvisnost od dobav energetskih virov. Energetska odvisnost EU s 50 % v letu 1999 bo ob nespremenjeni energetske politiki v naslednjih 20-ih do 30-ih letih narasla na 70 % in leta 2030 dosegla več kot 70 %. Pri tem je treba poudariti tudi to, da je zagotavljanje zanesljive oskrbe z energijo najpomembnejši element nemotenega delovanja enotnega evropskega trga, saj imajo nestabilne cene surove nafte in zemeljskega plina ter politična nestabilnost glavnih proizvajalcev fosilnih goriv negativne učinke na vse veje evropskega gospodarstva, čemur smo že bili priča v preteklosti. Problem odvisnosti od zunanje oskrbe z energijo naj bi se po predlogih Zelene knjige v EU reševal predvsem z diverzifikacijo energetskih virov in območij dobaviteljev.

Primer enote za sproizvodnjo s plinskim motorjem

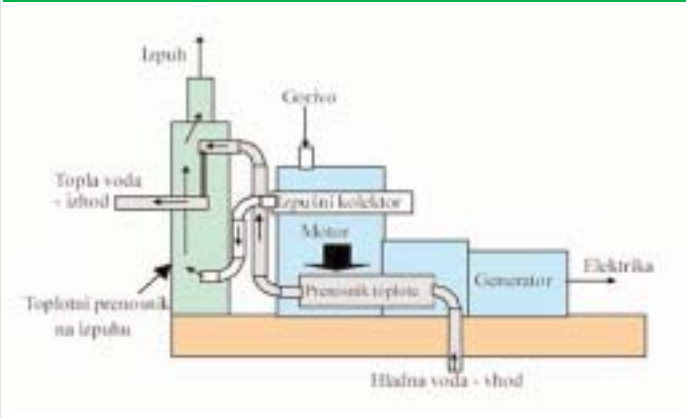
Poleg tega Kjotski protokol zavezuje države pogodbenice k vrsti aktivnosti, katerih cilj je količinsko omejevanje in zmanjševanje emisij toplogrednih plinov.

Evropska komisija je aprila 2000 izdelala Akcijski načrt za izboljšanje energetske učinkovitosti v EU, v okviru katerega je nastal tudi predlog direktive o sproizvodnji.

Direktiva o promociji sproizvodnje je sicer še vedno v fazi sprejemanja, vendar pa je EU na tem področju že sprejela Strategijo za promocijo sproizvodnje in odstranitev ovir za njen razvoj. V njej sproizvodnjo razglašajo za najprimernejšo tehnologijo za učinkovito izkoriščanje energije tradicionalnih fosilnih goriv in v zvezi s tem zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (ReNEP, 2004).

Članicam EU se priporoča priprava nacionalnih strategij razvoja sproizvodnje, direktiva pa tudi poudarja velik pomen sproizvodnje v industriji in ogromne potenciale v energetske intenzivni industriji, ki jih lahko izkoristijo le ob sodelovanju distribucijskih podjetij. Kot primeren način spodbujanja sproizvodnje predlaga s strani države določene odkupne cene za električno energijo iz sproizvodnje, ne glede na pravila o državnih pomočeh. Poleg tega predlaga, da je sproizvodnja oproščena okoljskih davkov in taks. Za sproizvodnjo so pomembne tudi Smernice EU o državnih pomočeh za zaščito okolja iz leta 2001, v katerih so določene investicijske pomoči, financiranje študij za izvedbo projektov in obratovalne pomoči, hkrati pa je opredeljeno načelo spodbujanja uporabe obnovljivih virov energije, sproizvodnje in ukrepov učinkovite rabe energije kot sprejemljiv pristop k ekonomski optimizaciji okoljskih problemov (ReNEP, 2004).

Schema enote za sproizvodnjo s plinskim motorjem

Vlada Republike Slovenije je julija 2003 sprejela Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, ki opredeljuje ključne instrumente za doseganje kjotskih ciljev, obveznosti posameznih sektorjev pri uvajanju teh instrumentov ter postopke za spremljanje izvajanja programov. Ukrepi energetske politike Republike Slovenije so usklajeni z Operativnim programom za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. Med glavnimi ukrepi so:

- povečanje energetske učinkovitosti v industriji, zgradbah in bivalnem okolju;
- povečanje rabe obnovljivih virov nasploh in še zlasti za proizvodnjo električne energije;
- zamenjava premoga in naftnih derivatov z zemeljskim plinom;
- sproizvodnja toplote in električne energije.

Elektro Gorenjska in sproizvodnja

Elektro Gorenjska aktivno išče možnosti za investiranje v kogeneracijske in trigeneracijske (sočasna proizvodnja toplote, elektrike in hlada) objekte. Za izgradnjo sproizvodnje so najbolj primerni predvsem tisti porabniki, ki imajo skozi vse leto razmeroma konstanten odjem toplote. Takih primerov je največ v papirni in tekstilni industriji, zdravstvenih domovih, hotelih, športno-rekreativnih objektih in.

Vendar se pojavijo težave pri tveganosti in ekonomski upravičenosti investicije. Huda konkurenčen boj silijo industrijo, da se seli proti vzhodu in tako nihče ne more zagotoviti, da bo čez nekaj let na primer tovarna še na istem mestu oziroma da bo poraba toplote ustrezna parametrom postrojenja. Drug problem je cena zemeljskega plina in tretji problem cena električne energije. Cena zemeljskega plina vztrajno raste, medtem ko zagotovljena odkupna cena električne energije (v primeru kvalificiranega proizvajalca) ne sledi tržnim gibanjem cene električne energije in plina. Razlika med prihodki in stroški se tako zmanjšuje in ekonomska upravičenost investicije je vse bolj vprašljiva.

Ocene tehničnih potencialov za sproizvodnjo se za Slovenijo gibljejo do 600 MW novih zmogljivosti, predvsem v industriji in toplarnah za daljinsko ogrevanje. Do sedaj izdelane študije izvedljivosti potrjujejo 250 do 350 MW potencialnih projektov. Kljub temu, da tehnični potenciali za sproizvodnjo so, investitorji ugotavljamo, da se težko odločamo za investicije v kogeneracijske objekte in pričakujemo, da bo prišlo do sprememb na pravnem področju na nivoju Republike Slovenije, ki bodo omogočile in pospešile gradnjo sproizvodnih postrojenj v taki meri, kot je to predvideno v Resoluciji o nacionalnem energetskem programu.

Fotogalerija: Poletni motivi, str. 35. Foto: Aleš Nagode

Aktualno

Delovno okolje, v katerem vlada pozitivna klima, pripomore k zadovoljstvu in ustvarjalnosti zaposlenecv

✉ Mojca Jelovčan

V preteklem letu smo med zaposlenecv prvič razdelili anonimno anketo o ugotavljanju zadovoljstva. Analiza, ki smo jo naredili iz pridobljenih podatkov, je pokazala, da si zaposlenecv želijo predvsem več informacij ter kakovostnejšega komuniciranja. Glede na boljše rezultate letošnje ankete predvidevamo, da se je stanje v nekaterih delovnih sredinah že izboljšalo.

Nižja udeležba zaposlenih pri izpolnjevanju ankete

Odločili smo se, da anketo med zaposlenecv razdelimo tudi letos. Vprašalnik smo, razen izvršnim direktorjem in svetovalcem, razdelili vsem zaposlenecv. Od vseh razdeljenih anket jih je bilo vrnjenih 13 %. Tudi letos je bilo glede na izobrazbeno strukturo v podjetju najmanj vrnjenih anket zaposlenecv z manj kot srednjo stopnjo izobrazbe (1 %). Od vseh zaposlenecv z visoko (ali več) izobrazbo jih je anketo oddalo 21 %, od zaposlenecv z višjo izobrazbo je bil delež anketiranih 18 %, s srednjo šolo pa 13 %. Od vseh zaposlenih žensk v podjetju se jih je na anketo odzvalo 23 %, od vseh zaposlenih moških, pa jih je anketo izpolnilo le 8 %. Po starostni strukturi zaposlenecv največji delež anketirancev prihaja iz vrst zaposlenecv od 18 do 30 let (16 %), najmanjši pa je bil delež anketirancev med zaposlenecv, ki so starejši od 51 let (7 %).

Najbolje je bilo ocenjeno delovno okolje

Izmed področij, ki so jih ocenjevali anketiranci, so bila letos visoko ocenjena področja: delovno okolje, odnos do kakovosti, pripadnost podjetju ter obvladovanje procesa, če upoštevamo, da so dobila oceno 4,00 ali več. Iz grafa je v letošnjem letu razviden dvig povprečnih ocen področij, v podrobnejši analizi pa je bilo ugotovljeno, da je tudi večina trditvev znotraj področij ocenjena boljše kot lani.

V letošnjem letu je bilo najbolje ocenjeno delovno okolje, k čemur je prispeval dvig povprečnih ocen na vse trditvev znotraj tega področja. V povprečju so z delovnim okoljem nekoliko manj zadovoljne anketirance, nad povprečjem pa so trditvev ocenjevali moški. Za 13 % je glede na lansko boljša ocena za trditvev "prisotnost več sodelavcev v delovnem okolju me ne moti", ocena za trditvev "na delovnem

mestu imam na razpolago vsa potrebna zaščitna sredstva za delo" pa se je povečala za 9 %, kar je zelo vzpodbudno, saj smo lansko oceno 4,10 komentirali kot visoko oceno, s težnjo po izboljšanju.

Ukrepi, ki bi pripomogli k večjemu zadovoljstvu zaposlenecv

Rezultati letošnje ankete nas ne smejo uspravati. V analizi so bili za vse trditvev predlagani ukrepi, ki bi lahko pripomogli dvigniti raven internega komuniciranja in posledično tudi zadovoljstvo in uspeh na drugih področjih. Že v lanskem letu smo kot najpogostejši ukrep navajali izvajanje rednih delovnih sestankov in lanskoletna ocena za trditvev "v naši enoti imamo redne delovne sestanke" se je letos povečala za 20 %. Slabša ocena trditvev "o poslovnem dogajanju v drugih enotah dobim dovolj informacij" (2,68) ter med pripombami izraženo nezadovoljstvo anketirancev z nizkim nivojem komuniciranja med enotami še bolj napeljuje k rednemu obveščanju zaposlenecv. Najbolj primerna in tudi učinkovita oblika obveščanja so redni delovni sestanki, na katerih vodja zaposlenecv lahko posreduje točne in aktualne informacije. Naj ne bodo ti sestanki zgolj rutina in prisila, ampak predvsem priložnost za informiranje, izmenjavo mnenj ter vključitev zaposlenecv v dogajanje v podjetju. Za zaposlenecv namreč niso pomembne zgolj informacije, ki so neposredno vezane na njihovo delo, ampak tudi informacije, ki jim lahko olajšajo določene odločitve, razširijo obzorje, spremenijo pogled na stvari ali jim dajo le občutek, da so vredni zaupanja.

Druga trditvev, ki je bila letos ocenjena pod 3,00, pa je "sistem napredovanja v podjetju se izvaja" (2,79). Sistem napredovanja se bo v podjetju izvajal takrat, ko bodo za napredovanje postavljeni pogoji in pravila ter bodo imeli možnost napredovanja vsi, ki bodo pogoje izpolnjevali. Ena izmed nalog vodij bo v prihodnosti izvajanje rednih letnih

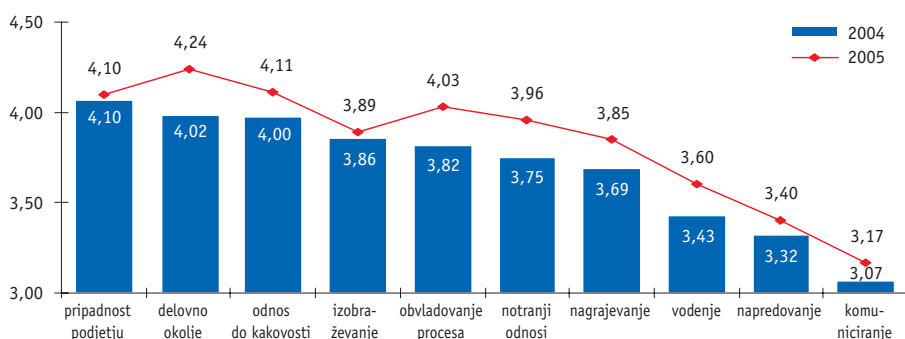
razgovorov. Letni razgovor skupaj z rednimi delovnimi sestanki in sprotnim spremljanjem in spoznavanjem zaposlenecv pripomore k objektivnejšemu ocenjevanju delovne uspešnosti posameznika in k objektivnejšemu ocenjevanju kriterijev za napredovanje. V letošnjem letu smo že pričeli izobraževati vodje za izvajanje letnih razgovorov. To je namreč večšina, ki jo je za uspešno izvajanje treba obvladati. Vsi ostali zaposlenecv so bili o letnih razgovorih informirani prek internega glasila, imeli pa so tudi možnost, da se udeležijo predavanja na temo letnih razgovorov v podjetju. Naj letni razgovor zaposlenecv vzamejo kot možnost za pogovor o njihovi strokovni usposobljenosti, razvoju kariere in delovni uspešnosti.

Nadgradnja letnih razgovorov pa bi moral postati tudi sistem napredovanja. Prizadevali si bomo, da skupaj s sindikatoma in svetom delavcev pripomoremo k višjemu zadovoljstvu zaposlenecv, saj je tudi iz ocen na trditvev "zadovoljen bi bil, če bi podjetje nagrajevalo uspešnost pri delu" in "razne oblike nagrajevanja bi povečale mojo učinkovitost pri delu" mogoče razbrati, da si zaposlenecv želijo nagrajevanja uspešnosti pri delu.

Medicinsko programiran aktivni oddih

V preteklih letih smo delavcem brez plačila nudili medicinsko programiran aktivni oddih (MPAO), ki smo ga izvajali v zdraviliščih (7-dnevno bivanje z zdravniškim pregledom, terapijami in organiziranimi športnimi aktivnostmi). Predpisi so tako ugodnost opredelili kot boniteto in delavcem so se povečale datjave na plačo. Takrat smo MPAO prenehali izvajati, saj smo ocenjevali, da se ga zaradi navedenega delavci ne bi več želeli udeleževati. Tokrat pa smo se odločili, da za to področje od zaposlenecv pridobimo mnenje in v sklopu ankete o ugotavljanju zadovoljstva so se anketiranci opredeljevali tudi do trditvev, ki so bile vezane na medicinsko programiran aktivni oddih in preventivne zdravstvene preglede.

Rezultate smo pridobili le od 13-ih % zaposlenecv. Od anketirancev se jih je 53 % (to je približno 20 zaposlenecv podjetja) opredelilo za trditvev "MPAO-ja bi se udeležil, kljub temu, da bi se mi strošek oddiha upošteval kot boniteta". Vzorec je zelo majhen, zato bi morali v primeru možnosti za izvajanje tovrstnega oddiha preveriti dejanski interes.

Aktualno

Analiza bolniških odsotnosti

 mag. Mateja Nadižar

Odsotnost z dela je pomanjkanje prisotnosti na delu, kadar zanjo obstajajo socialna pričakovanja. Obstajajo številni vzroki in oblike absentizma, vsem pa je skupno eno - visoki stroški, ki jih izostanki z dela povzročajo podjetjem, državi in družbi v celoti.

Če želimo ugotoviti, zakaj so ljudje odsotni z dela, moramo najprej odgovoriti na vprašanje, zakaj ljudje sploh delajo? Kaj je tisto (razen seveda nuje po preživetju), kar jih žene k delu, k uspešnosti, k fizičnim in psihičnim naporom? Skupno vsem raziskavam in teorijam je, da je delo, tako kot vse ostale človekove aktivnosti, posledica poznanih in nepoznanih dejavnikov in tako enotnega odgovora na vprašanje človekovih aktivnosti pač ni.

Tako je izredno težko, praktično nemogoče, determinirati natančne razloge za absentizem posameznika. Razlogi za raziskovanje odsotnosti z dela so v večji meri jasni - negativne posledice, ki jih absentizem povzroča zaposlenim, podjetjem in gospodarstvu v celoti.

Z istega stališča smo se v pričujoči analizi osredotočili na naše podjetje in poskušali podati tudi nekaj konkretnih ukrepov za zmanjšanje absentizma in stimuliranje čim manjšega koriščenja bolniških odsotnosti v podjetju.

Če problematiko pogledamo še z nivoja države, je bilo ugotovljeno, da Slovenija izkazuje v primerjavi z ostalimi evropskimi državami zelo visoke stopnje odsotnosti. To vsekakor vpliva zelo negativno na produktivnost in zmanjšuje rast gospodarstva.

Vse tako imenovane "socialne države", med katere sodi tudi Slovenija, so že v svojem bistvu zasnovane tako, da nekoliko ščitijo neuspešna podjetja ter neproduktivne in neučinkovite delavce. Kljub temu pa najbolj socialne izmed držav, npr. Danska, izkazuje bistveno nižje stopnje odsotnosti z dela. Tudi Slovenija, predvsem pa njena podjetja, bodo morala ukrepati na področju izboljševanja človeškega kapitala, sicer bodo sčasoma začela precej zaostajati za najboljšimi. V sodobnem, storitveno naravnem gospodarstvu je človeški kapital najpomembnejše gonilo razvoja in temelj za ustvarjanje konkurenčnih prednosti.

Za vsakega delodajalca predstavljajo odsotnosti zaradi boleznih dokajšnje finančno breme, kajti plačo zaposlenega, ki je zaradi bolezni odsoten do 30 dni, plača delodajalec. Na bolniške odsotnosti zaposlenih delodajalec delno lahko vpliva z ukrepi za njihovo zmanjšanje oziroma preprečevanje, če ugotovi vzroke za nastanek bolezenskih stanj. To seveda ni mogoče v vseh primerih. Pri primerih odsotnosti zaradi bolezni do 10 dni je največja verjetnost, da se doseže njihovo zmanjšanje.

Namen analize in hkrati s tem primerjalnega pregleda stanja boleznin v trajanju do 30 dni v letih 2002-2004 je bil:

- pripraviti celovit pregled navedenih boleznin po posameznih letih in podatke primerjati za vsa analizirana leta po posameznih obravnavanih skupinah,
- na podlagi obdelanih podatkov ugotoviti materialno stroškovni vidik izpada dela,
- postaviti predloge za izvedbo ukrepov za zmanjšanje bolniških odsotnosti tam, kjer na to lahko vpliva delodajalec.

Čeprav delodajalec ne more vplivati na bolezensko odsotnost zaradi nege, spremstva družinskega člana ali na poškodbe zunaj dela, bodo ti podatki prikazani z enakimi kazalci kot bolezenske odsotnosti iz razloga, ker tudi te

vrste odsotnosti vplivajo na delovno storilnost in izpad prihodka.

V analizi so bile obravnavane naslednje kategorije:

- število vseh zaposlenih v letih 2002, 2003 in 2004 - skupaj in po posameznih OE, število zaposlenih moških in število zaposlenih žensk,
- obdelovali so se podatki tudi glede na starostne skupine zaposlenih, tako posebej za moške in posebej za ženske, kot tudi glede na stopnjo izobrazbe,
- obdelovali so se podatki o odsotnosti zaradi poškodbe pri delu.

V statističnem spremljanju nismo sledili posameznega delavca, ampak eno zaključeno odsotnost z dela, ki jo štejemo za en primer, kar pomeni, da je bil posameznik med letom lahko večkrat odsoten zaradi bolezni. Zato so v analizi prikazani primeri odsotnosti z dela in ne število odsotnih delavcev.

L E T O	2002		2003		2004	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
SPOL						
št. dni odsotnosti M - Ž	839	408	1238	534	1076	538
skupno št. odsotnih dni M + Ž	1247		1772		1614	

Skupno število dni odsotnosti v letih 2002-2004

L E T O	2002		2003		2004	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
SPOL						
št. zaposlenih M - Ž	229	89	228	89	231	90
št. vseh zaposlenih M + Ž	318		317		321	
št. dni odsotnosti M - Ž	893	408	1238	534	1076	538
skupno št. odsotnih dni M + Ž	1247		1772		1614	
poprečno št. dni odsotnih M - Ž	3,7	4,6	5,4	6	4,7	6,0
poprečno št. dni odsotnosti M + Ž	3,9		5,6		5,0	

Poprečno število dni odsotnosti zaradi boleznin do 30 dni na zaposleno osebo v letih od 2002 do 2004 in poprečje skupaj

Enote z najvišjim poprečjem števila dni odsotnosti zaradi boleznin v letu 2002:

leto	2002		2002		popr.	popr.
	št. zaposl.	št. odsotn. dni	št. zaposl.	št. odsotn. dni	št. dni	št. dni
ENOTA						
spol	M	Ž	M	Ž	M	Ž
DOBAVA EE UO	2	5	0	25	0,0	5,0
FES	2	29	17	136	8,5	4,7
PE ZA DISTRIBUCIJO EE	128	10	585	80	4,6	8,0
TEHNIČNI SEKTOR	15	6	32	46	2,1	7,7
TRŽNE DEJAVNOSTI	20	1	87	0	4,4	0,0

Aktualno

V letu 2003:

letno	2003		2003		popr.	
	št. zaposl.		št. odsotn. dni		št. dni	
ENOTA	M	Ž	M	Ž	M	Ž
SPLOŠNO KADROV. SEK.	4	10	27	42	6,8	4,2
FES	2	28		192	0,0	6,9
PE ZA DISTRIBUCIJO EE	120	11	844	101	7,0	9,2
PE ZA DOBAVO EE	21	22	145	70	6,9	3,2
TEHNIČNI SEKTOR	15	6	18	99	1,2	16,5

V letu 2004:

letno	2004		2004		popr.	
	št. zaposl.		št. odsotn. dni		št. dni	
ENOTA	M	Ž	M	Ž	M	Ž
PE ZA DISTRIBUCIJO EE	121	8	668	93	5,5	11,6
PE ZA DOBAVO EE	20	23	207	102	10,4	4,4
PE ZA UPRAVLJANJE DO	36	5	107	52	3,0	10,4
TEHNIČNI SEKTOR	16	5	0	75	0,0	15,0
TRŽNE DEJAVNOSTI	23	0	89	0	3,9	0,0

V pričujoči analizi smo izdelali pavšalno oceno stroškov dela zaradi bolniških odsotnosti in posledičnih nadomeščanj odsotnih delavcev, ki so naslednji:

1. Celoten strošek dela v podjetju v enem letu zaradi odsotnosti (bolniške do 30 dni)

Povpr. X Št. ur odsotnosti = 1.557,4 SIT X 12.912 = **20.109.148,80 SIT**
 Plača/uro vseh zaposlenih

2. Stroški, povezani s preverjanjem upravičenosti odsotnosti zaposlenih in iskanjem nadomeščanja

Primer:

1 delavka s 7. stopnjo izobrazbe (bruto/uro=1.750 SIT), ki porabi vsaj pol ure/dan za reševanje

0,5 ure/dan x 245 del. dni x 1.750 SIT/h = **214.375 SIT/leto**

3. Strošek nadomeščanja
 (Predpostavka, da dejansko nadomeščajo le polovico delovnih ur)
 6.456 ur x 1.557,40 = **10.054.574,40 SIT**

SKUPAJ: 1 + 2 + 3 = 30.378.098,20 SIT

Ker so dokazano stroški absenzizma za podjetje dokaj visoki, bo podjetje pristopilo k njegovemu zmanjševanju z različnimi preventivnimi ukrepi na področju varnosti in zdravja pri delu, preventivnih zdravniških pregledov in tudi na področju izboljševanja delovnih pogojev.

Absentizem vpliva tudi na posameznika in ostale zaposlene. Posameznik, ki je velikokrat odsoten z dela, se mora sprijazniti z nižjo plačo (odvisno od sistema nagrajevanja in plač), manjšimi možnostmi napredovanja ter težavami pri povratku na delo. Hkrati njegova odsotnost močno vpliva na sodelavce, ki so ga primorani nadomeščati in so tako izpostavljeni večjim pritiskom kot ponavadi. Odsotnost z dela je hkrati vzrok in posledica vrste socio-kulturnih in psiholoških fenomenov, ki negativno vplivajo na delovanje posameznika, njegove bližnje okolice, podjetja ter družbe kot celote. Med take sodijo npr. manjvrednostni kompleks, stres in njegove številne posledice, nezmožnost učinkovitega komuniciranja v skupini, nerazumevanje ter številni drugi.

Komisija za inovacije je nagradila tehnično izboljšavo Tomaža Sitarja

 Mateja Purgar

Komisija za inovacije je sprejela in nagradila predlog tehnične izboljšave, ki ga je podal Tomaž Sitar, z naslovom "Analiza priključitve kompenzacijske dušilke v obratovalno ozemljitev 20 kV elektroenergetskega omrežja RTP Primskovo.

Komisija za inovacije je na prvi seji dne 15. 6. 2005 članu komisije za inovacije Petru Fleišerju naložila podrobnejšo preučitev predloga za izboljšavo, ki ga je podal Tomaž Sitar. Peter Fleišer je 22. 7. 2005 izdelal poročilo o pregledu predloga, v katerem je zapisal:

"Predlog Tomaža Sitarja, da se v RTP Primskovo vgradi paralelna dušilka z nastavljivimi odcepi v stopnjah: 25-50-75-100-125-150 A se mi zdi umesten, saj se tako lahko bolj popolno sledi dejanskim razmeram v SN omrežju.

S tem se zmanjša vpliv stacionarnih in tranzientnih prenapetosti pri EKS in odpravijo se problemi, ki bi se pojavili pri prekompenzaciji.

Investicija v takšno dušilko z več stopnjami je sicer večja, vendar prinese finančne učinke pri tistih transformatorskih postajah, kjer so težki pogoji ozemljitev in ni mogoče brez večjih vlaganj doseči zahtevane ozemljitvene upornosti $R_d = 2,25 \Omega$.

Tako skonstruirana dušilka bi bila primerna za vgradnjo v vse RTP-je ne glede na trenutno vrednost zemeljskostičnega toka.

Predlagam, da komisija za inovacije in tehnične izboljšave sprejme ta predlog kot tehnično izboljšavo in ga nagradi skladno s Pravilnikom o inovacijah."

Nagrajena tehnična inovacija je podrobneje predstavljena v članku z naslovom Vgradnja kompenzacijske dušilke v RTP Primskovo, ki je objavljen na 13. strani.

Pravilnik o Inovacijah (NEP 79912)

Tehnična izboljšava pomeni tehnično rešitev, ki je dosežena z racionalnejšo uporabo že znanih tehničnih sredstev in tehnoloških postopkov, s katerimi se dosega vsaj en od navedenih ciljev:

- povečanje produktivnosti dela,
- izboljšanje kakovosti proizvodov,
- prihranek materiala,
- prihranek energije,
- boljše izkoriščanje strojev in instalacij,
- izboljšanje varstva pri delu in napredek človekovega okolja.

Aktualno

Načrt razvoja omrežja za 10-letno obdobje 2005-2014

✍️ Miha Žumer, Janez Hudobivnik

Elektro Gorenjska kot javno podjetje za distribucijo električne energije je na podlagi 18. člena Energetskega zakona dolžno vsaki dve leti izdelati načrte razvoja omrežij in jih skladno s 14. členom Energetskega zakona v soglasje posredovati ministru, pristojnemu za energijo. Elektro Gorenjska je 4. februarja 2005 Ministrstvu za gospodarstvo dostavil predlog razvojnih načrtov, iz katerih je razvidno, kako je mogoče z načrtovanimi investicijami doseči zanesljivo in varno oskrbo z električno energijo, da bo omogočila tudi konkurenčnost na področju storitev, ki opredeljujejo trg z električno energijo.

14. aprila 2005 sta Vlada Republike Slovenije in njen Minister za gospodarstvo mag. Andrej Vizjak izdala soglasje k 10-letnemu razvojnemu načrtu Elektra Gorenjska. V obrazložitvi soglasja je poudarjeno:

- da bodo investicije analizirane v razvojnem načrtu Elektra Gorenjska financirane skladno z razmerami na finančnem trgu, upoštevajoč ceno razpoložljivih virov in usklajeno z dinamiko prihodkov iz upravljanja obvezne republiške gospodarske družbe električne energije,
- da je pri snovanju posameznih investicijskih posegov upoštevana skrb za okolje,
- da so vsebine razvojnih načrtov v celoti skladne z usmeritvami Resolucije o nacionalnem energetskem programu.

Elektro Gorenjska kot javno podjetje za distribucijo električne energije se zaveda, da je nemotena in kakovostna oskrba odjemalcev z električno energijo najpomembnejša naloga. S sprejetjem Energetskega zakona in spremljajoče zakonodaje se mora prilagajati tržnim pogojem poslovanja.

V izdelanem in potrjenem 10-letnem razvojnem planu so tabelarično in opisno navedena investicijska sredstva v obliki, kot jih predpisujejo navodila za izdelavo plana, ki jih je Ministrstvo za okolje, prostor in energijo posredovalo distribucijskim podjetjem v marcu 2003.

Prognoza porabe in obremenitev za Elektro Gorenjska za obdobje od 1997 do 2025 predvideva podvojitve porabe v 30 letih, kar pomeni 2,3 % letni povprečni porast.

Napoved porabe in obremenitev za celotno podjetje Elektro Gorenjska									
Leto:	2000	2002	2003	2004	2005	2010	2015	2020	2025
Poraba NN/GWh	474	491	539	560	547	631	728	840	969
Poraba SN/GWh	438	395	413	430	477	505	534	564	597
Skupaj /GWh	913	886	952	990	1024	1136	1262	1404	1566
Konična moč NN/MW	79	66	68	69	91	105	121	139	161
Konična moč SN/MW	87	89	90	89	95	101	107	114	120
Konična moč /MW	166	155	158	158	185	206	228	253	281

Razvojne študije

Razvojne študije vseh petih slovenskih distribucijskih podjetij potekajo v petletnem ciklusu v okviru projekta REDOS - Razvoj Elektro Distributivnih omrežij Slovenije, in so vse izdelane z uporabo enotnih postopkov in kriterijev načrtovanja.

Dolgoročni načrt razvoja podjetja Elektro Gorenjska za obdobje do leta 2025, katerega del je 10-letni načrt razvoja, ki ga predstavljamo, je bil začrtan v okviru študij, izdelanih na Elektroinštitutu Milan Vidmar.

Pričakovani učinek načrtovanih investicijskih vlaganj

Elektro Gorenjska sledi osnovnemu cilju zagotoviti kakovostno oskrbo naših odjemalcev z električno energijo, ki jo določata standard SIST 50160 in Uredba o splošnih pogojih za dobavo električne energije. Agencija za energijo RS bo potrdila in letno spremljala obseg planiranih investicij za leta 2006-2007-2008.

Prioriteta bo namenjena predvsem zaključku izgradnje daljinskega centra vodenja, dokončanju prehoda na 20 kV napetost in ukinitvi 35 kV napetosti, rekonstrukciji RTP 110/20 kV Primskovo, rekonstrukciji RTP 110/20 kV Moste, izgradnji RTP110/20 kV Bohinj in izgradnji 110 kV stikališča v RTP 110/20 kV Železniki. V kasnejših letih bo nujna izgradnja 110 kV povezava Bohinj - Železniki ter RTP Bohinj in RTP Železniki.

Vsa pozornost bo usmerjena tudi na obnovo obstoječega omrežja skladno s spremembo amortizacijskih skupin in življenjskih dob osnovnih sredstev, ki so bile usklajene v okviru GIZ.

Problematika umeščanja objektov v prostor

Novi ZGO-1 in ZUREP naj bi po napovedih zakonodajalca investitorjem poenostavila postopke pridobivanja upravnih dovoljenj za gradnjo tako na nivoju upravnih enot kot na nivoju MOPE.

Roki za izdajo projektnih pogojev naj bi se po zakonu skrajšali, v praksi pa temu ni tako. Še vedno pa ostaja največja težava pridobivanje dokazil o razpolaganju z zemljišči za gradnjo daljnovodov in kablovodov. Upravni organ zahteva predložitve služnostnih pogodb za uporabo vseh parcel, tudi za delovni pas, lastniki zemljišč pa nasprotujejo vknjižbi lastninske pravice za nove objekte. Pogodbe o služnostih je treba prilagati tudi za prehode nadzemnih vodov prek zemljišč.

Pri odkupih zemljišč se investitorji soočajo z nerazumno dolgimi roki za pridobitev ustreznih podatkov za parcelacije zemljišč, predvsem pa za pridobitev ustreznih odločb o izvedenih parcelacijah, ki jih izdaja pristojne geodetske uprave.

Upravne enote nimajo enakih kriterijev za izdajanje upravnih dovoljenj. V postopku velja samo pozitivna zakonodaja, navodila MOPE, ki bi v nekaterih primerih postopek poenostavila, se ne upoštevajo. Nova zakonodaja ne predvideva tipskih objektov, zato je treba tudi za najenostavnejši energetski objekt pridobiti vsa soglasja, npr: požarne in sanitarne inšpekcije, vodnega soglasja in poročila o vplivih na okolje.

Aktualno

Umeščanje večjih objektov v prostor, kot so 110 kV DV in RTP 110/x kV, zahteva posebne postopke za izdelavo lokacijskih načrtov, kar roke podaljša tudi za več let.

Povsem neživljenjske pa so zahteve varuhov okolja ter naravne in kulturne dediščine, ki so jim novogradnje večinoma moteč element v prostoru.

Razvojni načrt za naslednje desetletno obdobje s poudarkom na prvih dveh letih

- V letu 2005 in 2006 bomo izvedli rekonstrukcijo RTP 110/20/10 kV Primskovo in s tem omogočili pogoj za dokončni prehod še zadnjega območja mesta Kranj z 10 kV na 20 kV napetost.
- V letu 2005 bomo skupaj s Savskimi elektrarnami Ljubljana izvedli rekonstrukcijo RTP HE 110/35 kV Moste v RTP 110/20 kV.
- V letu 2005 bomo izvedli rekonstrukcijo sekundarne opreme v RTP 110/20 kV Trzič.
- V letu 2005 in 2006 bomo zgradili RTP 110/20 kV Bohinj, ki bo nadomestila RTP 35/20 kV Bitnje.
- V letu 2006 bomo pričeli z gradnjo 110 kV stikališča in transformacije v RTP Železniki.
- V letu 2005 in 2006 bomo intenzivno izvajali zamenjavo 10 kV kablov in 10 kV opreme v TP na območju mesta Kranja za prehod na 20 kV.
- Z rekonstrukcijo SN stikališča v letih 2005 in 2006 v RTP 110/20/10 kV Primskovo bomo opustili 10 kV napetost na območju mesta Kranj.
- V tem obdobju bomo precej sredstev vložili v avtomatizacijo SN mreže (daljinsko vodena progovna stikala - 25 kos/leto, nove RP, daljinsko vodeni odklopni ločilniki v TP).
- V letu 2005 bomo zgradili 20 kV kablovod RTP Škofja Loka - RTP Železniki za zagotavljanje kriterija N-1.
- V letu 2005 načrtujemo izgradnjo 20 kV kablovoda RP portal - RTP Kranjska Gora za zagotavljanje kriterija N-1.

Izdelovalci načrta razvoja omrežja na področju Elektra Gorenjska za desetletno obdobje 2005-2014

Naloga za izdelavo načrta razvoja je bila dodeljena Službi za razvoj DEE, ki je morala koordinirati delo vseh ostalih služb in organizacij, ki sprotno osvežujejo potrebne podatke za izdelavo.

Kriteriji za načrtovanje	Elektroinštitut Milan Vidmar iz Ljubljane.
Podatki o RTP	Služba za transport in vzdrževanje (OE DEE)
Podatki o EE omrežju (DV, KBV, Tp ...)	Služba za dokumentacijo (OE DEE)
Kakovost EE	Služba za tehnične dejavnosti (OE UDO)
Informacijski sistem	Služba za informatiko (OE DTS)
DCV	OE DTS
Podatki o obremenitvah RTP	Služba za energetiko (OE UDO)
Podatki o nakupu in prodaji EE	OE DTO, OE NPPE
Realizacija plana invest. v obdobju 2003-2004	Služba za investicije (OE DEE)

Težave pri izdelavi načrta

Da smo natančneje opredelili smer razvoja omrežja, smo za osnovo za izdelavo načrta razvoja omrežja vzeli izsledke študije dolgoročnega razvoja omrežja EG REDOS 2030, ki pa je bila še v izdelavi in še ni bila recenzirana in potrjena. Prav tako tudi navodila, kriteriji in merila načrtovanja, ki jih je določalo takratno Ministrstvo za okolje, prostor in energijo še niso bila popolnoma izdelana in poenotena. Težave so se pojavljale tudi pri pridobivanju potrebnih podatkov.

Celotni projekt je bil uspešno zaključen in prepričani smo, da je načrt razvoja kakovostno vodilo k racionalni in predvsem za odjemalce kakovostni izgradnji novih naprav ter zanesljivem obratovanju EE omrežja.

Zapiranje blagajne

 Romana Božnar

Po sklepu uprave se je blagajna Elektra Gorenjska na lokaciji Ulica Mirka Vadnova 3 z 31. 8. 2005 zaprla. Napravljena je bila analiza poslovanja blagajne v letu 2004, ki je pokazala, da je strošek na enoto transakcije višji v primerjavi s provizijo za povprečni račun za električno energijo, ki jo mora plačati plačnik na banki oziroma na pošti.

Ukinja se gotovinsko tolarsko poslovanje, kar pomeni:

- gotovinsko poslovanje za zunanje stranke - t.j. plačevanje računov, izdanih s strani Elektra Gorenjska za električno energijo, letovanje, storitve idr. z gotovino, plačilnimi karticami in čeki za zunanje fizične in pravne osebe ter
- poslovanje z gotovino znotraj podjetja.

Račune, izdane s strani Elektra Gorenjska, boste sedaj lahko plačevali na pošti, banki, prek interneta ipd., kot druge položnice, plačevanje računov za električno energijo pa lahko uredite tudi preko trajnega naloga pri banki, pri kateri imate odprt transakcijski račun.

Aktivnosti znotraj podjetja, ki jih je do sedaj opravljala blagajna, pa se bodo speljale po drugačni poti, pri čemer bomo uporabili druge načine nakazil, izplačil, pologov itd. Za te primere bo v okviru finančne službe delovala interna blagajna, ki bo sprejemala dokumentacijo, spremljala pologe in dajala zahteve drugim službam za izplačilo denarja (ali pri plači ali pa direktno na TRR zaposlenih).

Materialni izdatki za založene stroške podjetja (npr. vstopnice za sejem, poštnina, nakup materiala, plačilo za storitev ipd.) se bodo izplačevali na transakcijski račun zaposlenega, ki je založil denar, ob predložitvi dokumentacije v finančno službo, materialni izdatki, kot so parkirna, cestnina ipd. pa se bodo izplačevali pri plači. Enako se bodo izplačevale tudi akontacije - na transakcijski račun prejemnika, ali ob izplačilu plače ali že prej, kar je odvisno od vrste akontacije.

Direktni inkaso za opravljene storitve in plačilo položnic za električno energijo na terenu, ki so ga zaposleni iz krajevnih nadzorništev in izterjevalci do konca avgusta oddajali na blagajni, bodo sedaj, od 1. 9. 2005 dalje, ta dnevni iztržek (gotovino) oddajali na pošti. Dokumentacijo, skupaj s potrdilom o položeni gotovini na transakcijski račun Elektra Gorenjska na pošti, pa pošljejo v finančno službo.

Z zaprtjem blagajne se bodo upravni koleki za izdajo soglasja, za pogodbo za priključitev ipd. v Kranju prodajali v službi za izdajanje soglasij - sprejemna pisarna v okviru OE Upravljanje distribucijskega omrežja, sistem prodaje kolekov v Žirovnici pa ostaja nespremenjen, stranke jih lahko kupijo na bližnji pošti.

Sistem izplačil v tujih valutah ostaja zaenkrat nespremenjen, devizna gotovinska blagajna tako posluje v enaki obliki še naprej.

Aktualno

Načrt zaščite in reševanja ob naravnih in drugih nesrečah Miha Zupan

Naravne in druge nesreče povzročata narava in človek s svojimi dejavnostmi. Naravni pojavi vseskozi vplivajo na človeka. V preteklosti so se ljudje izogibali "nevarnim" območjem ali jih uporabljali predvsem za ekstenzivne dejavnosti. V 20. stoletju pa se je s širjenjem poselitve in razvojem številnih dejavnosti povečal pritisk na neposeljena območja. Zaradi mišljenja, da je naravo mogoče "ukrotiti" s tehničnimi sredstvi, se je povečal obseg škode zaradi pojavov, ki jih človek imenuje naravne nesreče.

Na slovenskem ozemlju so naravne nesreče razmeroma pogoste. V zadnjih dvesto letih so največ smrtnih žrtev zahtevali snežni plazovi, potresi, strele in poplave. Velika je tudi gmotna škoda, ki doseže tudi nekaj odstotkov BDP. Zato je Državni zbor RS leta 2002 sprejel **Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami**.

V Sloveniji se preprečevanje naravnih nesreč in zmanjševanje njihovih posledic izvaja kot enoten sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Sistem je usmerjen v preventivo, ki je učinkovitejša in dolgoročno tudi cenejša od drugih oblik varstva pred naravnimi nesrečami. Ker vseh virov naravnih nesreč ni mogoče odpraviti, je treba enakovredno obravnavati tudi dejavnosti za zmanjševanje posledic nesreč in za sanacijo njihovih posledic.

V shemi varstva pred naravnimi nesrečami so najpomembnejše preventivne dejavnosti. Njihov namen je, da se škodljivi naravni pojavi preprečijo oziroma da se zmanjša ranljivost ljudi in okolja. Tudi ob finančno zahtevnih preventivnih ukrepih so stroški zanje praviloma nižji od stroškov intervencije in sanacije ter stroškov za kritje škode.

Preventivne dejavnosti, ki se izvajajo v Sloveniji, so: raziskovanje naravnih pojavov, urejanje prostora in dovoljevanja posegov v prostor, gradnja objektov, ki ljudem zagotavlja ustrezno varnost pred množičnimi učinki nesreč, gradnja objektov za neposredno varstvo pred nesrečami (protipoplavni nasipi itd.) in dejavnosti za zmanjševanje posledic nesreč.

Zmanjševanje posledic naravnih nesreč

Obseg in vrsta posledic naravnih nesreč sta odvisna od pripravljenosti družbe na nesreče v celoti in od učinkovitosti ukrepanja ob nesrečah.

Ena od pomembnih dejavnosti za zmanjšanje posledic nesreč so tudi načrti za zaščito in reševanje ob naravnih in drugih nesrečah. Z njimi se podrobneje opredeli način ukrepanja ob nesrečah ter določijo odgovornosti in pristojnosti vseh reševalnih služb, pristojnih organov in drugih, za katere se predvideva, da bodo ob nesreči sodelovali v intervenciji. Načrti se glede na možne razsežnosti nesreč izdelajo za posamezne gospodarske družbe, zavode in druge organizacije za lokalne skupnosti in za državo v celoti. Načrti zaščite in reševanja, ali vsaj posamezni deli teh načrtov, so v Sloveniji izdelani za večino gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij za katero tako določajo predpisi.

Tudi Elektro Gorenjska ima izdelan načrt zaščite in reševanja ob naravnih in drugih nesrečah. Izdelan je na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. l. RS, št. 64/94, 33/00 in 87/01) in je usklajen z Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Ur. l. RS, št. 3/02 in 17/02) ter drugimi predpisi.

Z načrtom so opredeljene:

- nesreče, za katere je izdelan načrt,
- obseg načrtovanja,
- koncept zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči, za katero je izdelan načrt,
- potrebne sile in sredstva ter razpoložljivi viri,
- organizacija in izvedba opazovanja, obveščanja in alarmiranja,
- aktiviranje sil in sredstev,
- upravljanje in vodenje,
- ukrepi in naloge zaščite, reševanja in pomoči,
- osebna in vzajemna zaščita,
- razlaga pojmov in okrajšav.

V načrt so vključene tudi številne priloge in dodatki, ki morajo biti vedno osveženi.

Namen organiziranja zaščite reševanja ob naravnih nesrečah

Osnovni namen organiziranja zaščite in reševanja ob nevarnostih in nesrečah na ravni podjetja je:

- preprečiti širjenje nenormalnih dogodkov v nesrečo,
- preprečiti širjenje nevarnosti v neposredni bližini objektov Elektra Gorenjska in po napravah Elektra Gorenjska v objekte in naprave odjemalcev,
- zmanjšati posledice nevarnosti ali nesreče.

Za ustvaritev tega namena je potrebno sodelovanje vseh zaposlenih. Zaposleni so dolžni sodelovati tako pri načrtovanju kot tudi pri izvedbi zaščite reševanja in pomoči.

Naloge Elektra Gorenjska ob nastanku nesreč

Ob nastanku naravnih in drugih nesreč so temeljne naloge Elektra Gorenjska naslednje:

1. Poškodovane elektroenergetske objekte in naprave vzpostaviti v stanje, da ne predstavljajo nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi, za naravo oziroma življenjsko okolje ali premoženje.
2. Poskrbeti za čimprejšnjo dobavo električne energije prizadetim odjemalcem oziroma za vzpostavitev normalnega obratovalnega stanja.

Kdaj se začne načrt uporabljati?

Načrt zaščite in reševanja za Elektro Gorenjska se začne uporabljati v primerih, ko ni več možno z obstoječimi dežurnimi službami obvladovati sproti nastajajočih okvar. Pooblaščen oseba v organizaciji za začetek izvajanja načrta o nenadzorovanem dogodku je izvršni direktor OE UDO.

Aktiviranje sil in sredstev

Če dežurne službe ugotovijo, da dela ne morejo opraviti z razpoložljivimi delavci, obvestijo o tem dežurnega dispečerja v DCV, ta pa:

- ustreznega Regijskega centra za obveščanje,
- vodjo DCV in vodjo službe za obratovanje, ki obvesti
- izvršnega direktorja OE UDO, ki obvesti:
 - predsednika uprave,
 - člana uprave,
 - izvršne direktorje OE ali njihove namestnike, ki obvestijo
- vodje služb,

ki nato ukrepajo v obsegu svojih pooblastil in organizirajo aktiviranje zadostnega števila razpoložljivih delavcev in sredstev ostalih OE ter kooperantov za gradbeno montažno in elektro dela. Po potrebi se zaprosi za pomoč tudi ostala distribucijska podjetja, če imajo razpoložljive skupine.

Delavci v primeru naravnih ali drugih nesreč opravljajo delo, ki ga opravljajo v rednem delovnem času. Pri tem upoštevajo vsa pravila iz varnosti in zdravja pri delu ter požarne varnosti.

Program usposabljanja

Enkrat letno se pripravi vaja za usposabljanje zaposlenih pred naravnimi ali drugimi nesrečami po naslednjem programu:

- klic izrednega stanja,
- aktiviranje odgovornih oseb,
- preverjanje sredstev in opreme za reševanje (prevozna sredstva, material, delovna oprema in orodje, komunikacije),
- odprava pomanjkljivosti in potrebne korekcije plana.

Kje si lahko načrt ogledate v celoti?

Načrt zaščite in reševanja v naravnih in drugih nesrečah bo v celoti predstavljen na spletni strani Elektra Gorenjska (www.elektro-gorenjska.si), ogledate pa si ga lahko tudi na vseh oglasnih deskah družbe.

Novosti

Vgradnja kompenzacijske dušilke v RTP Primskovo Tomaž Sitar

Stalna rast omrežja in sistematično kabliranje je privedlo do naraščanja kapacitivnega toka ob zemeljskem stiku v RTP ter s tem povezanih težav s prenapetostmi in predpisano višino ozemljitvene upornosti transformatorskih postaj.

Enofazni kratki stik (EKS), v posebnih pogojih imenovan tudi zemeljski stik (ZS), v elektroenergetskih omrežjih srednje napetosti (SN) predstavlja daleč najpogostejšo okvaro. Statistično je namreč ugotovljeno, da je približno 75 % okvar v SN omrežju posledica trenutnih ali poltrajnih zemeljskih stikov.

Ob nastopu ZS lahko obratovanje z izolirano nevtralno točko (NT) predstavlja enega od možnih ukrepov za zmanjševanje vpliva okvare. Vendar je omenjeni način obratovanja uporaben le v manjših omrežjih s pretežno **nadzemnimi** vodi, kjer so vrednosti kapacitivnega toka razmeroma nizke. Ob nastanku ZS v takšnem omrežju teče prek mesta okvare le kapacitivni tok vrednosti nekaj amperov. Tako so zagotovljeni pogoji, da oblok sam ugasne in ni treba izklopiti okvarjenega dela omrežja. Z večanjem omrežja (predvsem kabskega) se vrednost kapacitivnega toka ob ZS precej poveča in hitro preseže vrednost, ko niso več zagotovljeni pogoji za samougasnitev obloka. V takem primeru lahko pride do intermitirajočih ZS, ki lahko povzročajo preboje tudi v ostalih delih omrežja in obstaja možnost nastanka poškodb na stikalih in kablovih.

Vsak ZS predstavlja nevarnost za okolico, zato ga moramo izklopiti. V primeru zemeljskega stika na TP se sme na njeni ozemljitvi pojaviti napetost dotika nižja kot 450 V za čas 0,2 sekunde.

Ozemljevanje nevtralne točke energetskih transformatorjev

Od začetka leta 1980 se uporablja za reševanje problematike ozemljevanje nevtralne točke transformatorjev 110/20 kV maloohmski (80 Ω) upor. Na ta način dosežemo delovni karakter toka ZS in večinoma odpravimo težave s prenapetostmi.

Vendar z rastjo omrežja (predvsem kabskega) oziroma sistematičnim kabliranjem SN omrežij povečuje vrednost kapacitivnega toka ZS. Kar pomeni, da obstoječa ozemljevanje nevtralne točke TR 110/20 kV s pomočjo maloohmskega upora ne zadostuje več za **varno** obratovanje in **kakovostno** napajanje.

Eden od možnih načinov reševanja problema zmanjševanja toka ZS je ozemljevanje nevtralne točke transformatorja prek paralelnega upora in **fiksno** nastavljenih kompenzacijskih dušilk. Prednost takšne kompenzacije kapacitivnega toka ob ZS v 20 kV omrežjih je toliko večja, ker so vrednosti ozemljitvenih upornosti usklajene z veljavnimi normami, torej **dodatna vlaganja niso potrebna**.

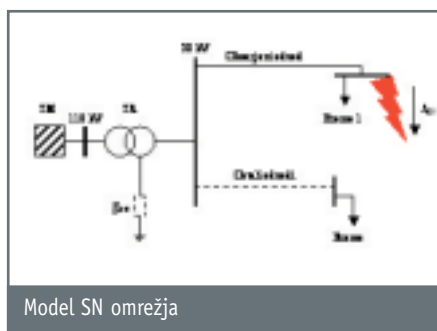
Priključitev kompenzacijske dušilke v obratovalno ozemljevanje

V okviru diplomskega dela z naslovom Analiza priključitve kompenzacijske dušilke v obratovalno ozemljevanje 20 kV elektroenergetskega omrežja RTP Primskovo sem se podrobneje ukvarjal s problematiko ozemljevanja nevtralne točke TR. Izbira obravnavanega omrežja ni naključna, saj dosega vrednost kapacitivnega toka ob ZS najvišjo vrednost na območju Elektra Gorenjska in znaša 106 A.

Za simulacije se je uporabljal programski paket Netomac, ki je namenjen digitalni simulaciji prehodnih pojavov in omogoča izračun statičnih in dinamičnih razmer v obravnavanem sistemu. Predstavitve rezultatov je možna v grafični ali tabelarni obliki.

Model je zasnovan na osnovi omrežja v RTP Krško, za katerega poznamo meritve (meritve opravil EIMV) ZS tokov. Glavna parametra v modelu omrežja sta način ozemljevanja nevtralne točke TR na SN strani in velikost kapacitivnega toka ob ZS, ki ga povečujemo z dolžino KB.

Simulacijski model, prikazan na spodnji sliki, je bil nadalje prilagojen dejanskemu omrežju RTP Primskovo. V sklopu RTP Primskovo obratuje omrežje z 10 in 20 kV napetostjo, vendar je problematično napajanje 20 kV omrežja zaradi previsoke vrednosti kapacitivnega toka.

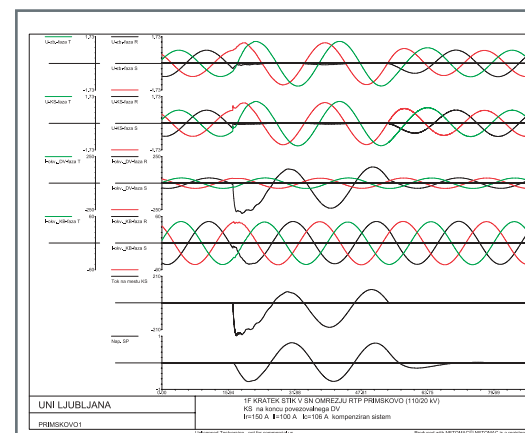

Dosedanje študije so predlagale vrednosti fiksnih dušilk za 50-100 in 150 A, kar je bilo tudi izhodišče za analizo simulacije.

Na drugi sliki so prikazani rezultati simulacije ob ZS na povezovalnem vodu v 20 kV omrežju RTP Primskovo. Nevtralna točka TR je ozemljena prek paralelnega upora in kompenzacijske dušilke, nastavljene na vrednost toka 100 A.

Ugotovitve in priporočila

Vsak dodatni kilometer kablovoda pomeni približno **3 A** kapacitivnega toka. To pomeni, da pri dodajanju novih kablovoda, priključenih na posamezni TR, potrebujemo za optimalno nastavitve obstoječe dušilke **17 km** novega kablovoda. Zato predlagam vgradnjo kompenzacijske dušilke z več odcepi po stopnjah **25 A** (50-75-100-125-150 A). Iz rezultatov simulacije vidimo, da je v primeru polno kompenziranega omrežja v začetku nastopa

Napetostne in tokovne razmere v 20 kV omrežju RTP Primskovo

okvare sistem **prekompenziran**, kar lahko pomeni težavo za delovanje smerne ZS zaščite. Zaradi možnih motenj delovanja smerne ZS zaščite v primeru "popolne" kompenzacije oziroma resonance je za RTP Primskovo 110/20 kV pri trenutni konfiguraciji omrežja priporočljivo nastaviti dušilko na vrednost 75 A.

Na tržišču je trenutno na voljo kompenzacijska dušilka z odcepi po **50 A**, vendar je v tovarni ETRA že naročena dušilka s predlaganimi odcepi po **25 A** za vgradnjo v RTP Primskovo.

Takšen pristop nastavitve kompenzacijske dušilke je univerzalen in ga je možno uporabiti na katerem koli 20 kV omrežju.

Kompenzacijska dušilka naj se vgradi najkasneje pri preseženi vrednosti kapacitivnega toka ZS 100 A. Vendar pa glede na dejstva, da je omenjena rešitev poceni, enostavna za vgradnjo in omogoča nastavitve tudi za kompenzacijo nižjih vrednosti kapacitivnega toka ZS, je kompenzacijsko dušilko priporočljivo vgraditi tudi za vrednosti kapacitivnega toka ZS med **50 A** in **100 A**.

Novosti

Klicni center Elektra Gorenjska

Marjan Jerele

Elektro Gorenjska (EG) je ob gradnji novega distribucijskega centra (DCV) pričel tudi s projektom izgradnje klicnega centra, ki s svojo funkcionalnostjo nadgrajuje nastajajoči DCV. Ker se projekt DCV nahaja v zaključni fazi ugotavljanja razpoložljivosti, je tako pripravljena tudi osnova za uspešno delovanje klicnega centra.

Cilj klicnega centra EG je postati informativno središče, kamor se bodo odjemalci električne energije najprej obrnili v zvezi s prijavo in informacijami o izpadih električne energije ter splošnimi informacijami v zvezi z dobavo in odjemom električne energije. V okviru klicnega centra sta aktivirani dve telefonski številki, in sicer:

2083333 - telefonska številka za prijavo in informacije o izpadih električne energije

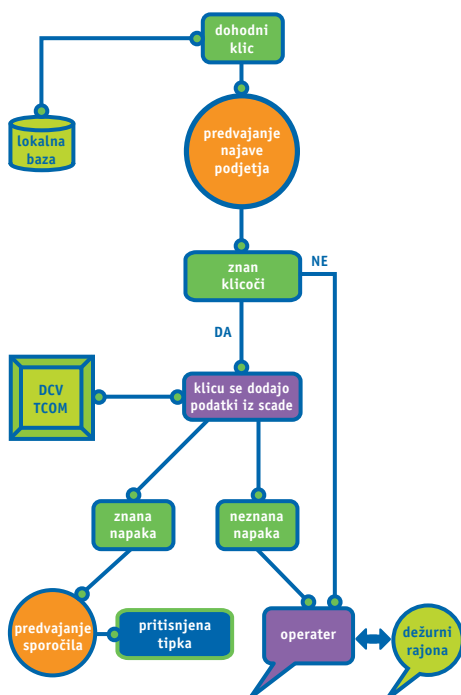
2083666 - telefonska številka za informacije v zvezi z dobavo in odjemom električne energije

2083333 - Prijava in informacije o izpadih električne energije

Kot že ime samo pove, se telefonska številka uporablja za sprejem klicev in posredovanje informacij o izpadih električne energije. Trenutno sta za delo predvideni dve operaterski mesti, locirani neposredno poleg distribucijskega centra vodenja. Delovni mesti sta poleg terminala za klicni center opremljeni tudi kot zunanji uporabnik DCV, kar pomeni, da imata operaterja možnost vpogleda v vsa dogajanja v DCV in s tem pregled nad vsemi napravami v distribucijskem omrežju EG.

Delovanje klicnega centra je običajno prikazano z blok diagrami, ki določajo potek obdelave posameznega klica. Časovni poteki klicev so razdeljeni glede na delovni čas podjetja.

Potek klica v delovnem času:

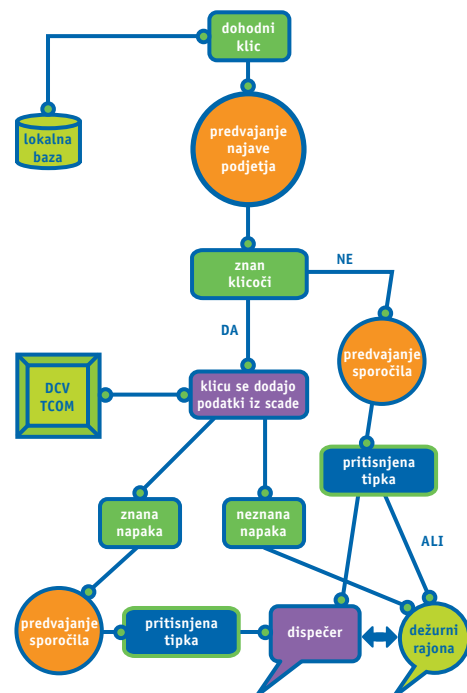

Ob dohodnem klicu in prijavi podjetja se iz podatkovne baze naročnikov EG izvede poskus identifikacije kličočega. V kolikor je ta uspešna, kar pomeni, da je prepoznana telefonska številka povezana na znano merilno mesto in pripadajočo TP, strežnik klicnega centra izvede povpraševanje po stanju stikal na VN in SN omrežju za pripadajočo TP. Podatki o stanju omrežja se nahajajo v procesni bazi na strežniku v DCV, ki je povezana s strežnikom klicnega centra. V primeru, da je v DCV registrirana napaka (izpad stikala, ki povzroči nenapajano območje), strežnik klicnega centra informacijo o izpadnih stikalih primerja s kličočo številko in identificiranim merilnim mestom. V kolikor se TP kličočega nahaja v izpadnem omrežju, se klic prevezuje na avtomatski odzivnik, ki kličočega obvesti o znani napaki in času, ko bo napaka predvidoma odpravljenjena. Vse informacije v zvezi z napako so predhodno obdelane v DCV, kjer dispečer registrirani napaki doda tudi informacijo o predvidenem času odprave težave. Če želi kličoči kljub temu govoriti z operaterjem, po avtomatskem obvestilu obstaja možnost te samoprevezave.

Če identifikacija dohodnega klica ni izvedena, se klic preusmeri na operaterja.

S predvidoma visoko stopnjo identifikacije klicev in preusmeritvijo na avtomatski odzivnik bo največja prednost klicnega centra zanesljiva razbremenitev dispečerjev v DCV, ki se bodo ob nastanku napake lahko nemoteno posvetili njenemu odpravljanju.

Potek klica zunaj delovnega časa:

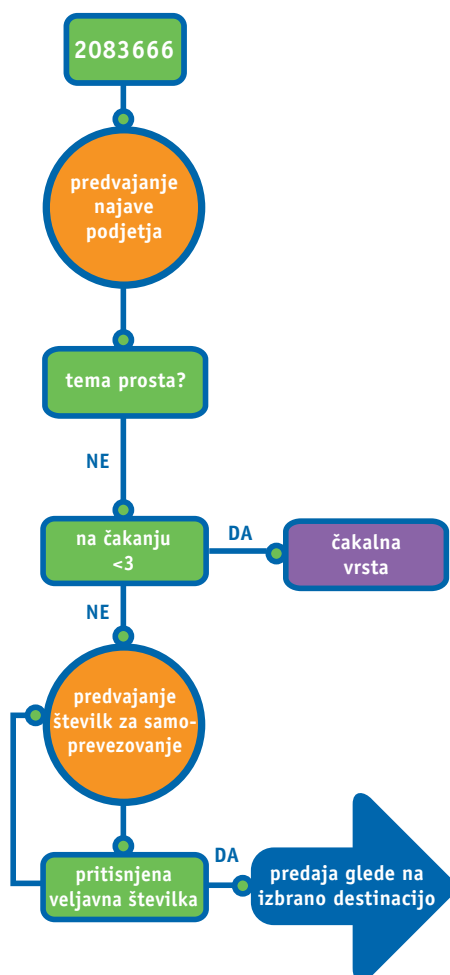
V delu, kjer je kličoči identificiran in napaka znana, se potek klica ne loči od poteka klica v delovnem času. V primeru, da napaka ni registrirana in ni znana, pa je klic prevezan na neposredno na dežurnega elektromonterja na nadzorništvo, ki mu kličoči pripada. Klic je tako namesto na dispečerja preusmer-

Novosti

jen na dežurnega v nadzorništvu. Če je identifikacija neuspešna, je kličočemu omogočeno izbiranje prevezave klica na poljubno nadzorništvo, samoprezeva klica pa je možna tudi na dispečerja v DCV.

2083666 - Informacije v zvezi z dobavo in odjemom električne energije

Blok diagram poteka klica:

Ob klicu na navedeno številko je po najavi podjetja glede na predvajana možnost samoprevezovanje na operaterja za informacije o tarifnih odjemalcih za področje Kranja ali Žirovnice ter operaterja za informacije o upravičenih odjemalcih EG. Na diagramu je prikazan tudi primer čakalne vrste, ki se aktivira v primeru večjega števila hkratnih klicev.

Za obdelavo klicev je operaterju na zaslonu pripravljena maska, ki vsebuje vse informacije v zvezi s kličočim. Tako so prikazani vsi tehnični podatki iz baze BTP kot tudi podatki iz telefonskega imenika. V kolikor telefonska številka kličočega ni prepoznana, jo lahko operater ob sprejetem klicu opremi z manjkajočimi podatki, ki jih pridobi med pogovorom. Poleg omenjenega se na vnosni maski nahajajo tudi vsi podatki v zvezi s samim potekom telefonskega klica. Vnosna maska je prikazana na naslednji sliki.

Ker je klicni center trenutno predviden le za obdelovanje dohodnih klicev, predstavlja prepoznavanje kličočega izrednega pomena. V ta namen se bo obstoječa podatkovna baza naših odjemalcev dopolnjevala tudi z novimi telefonskimi številkami, pridobljenimi bodisi z anketami bodisi z dnevnimi vnosi operaterjev.

Klicni center z uvedbo opisanih funkcionalnosti še ni zaključen. V pripravi sta še dva modula. Prvi se imenuje SMS in QFAX strežnik, drugi pa modul Napotitve. S pomočjo SMS in QFAX strežnika bo omogočeno tudi pošiljanje sporočil našim naročnikom, saj modul omogoča pošiljanje obvestil z uporabo praktično vseh poznanih komunikacijskih kanalov. Modul Napotitve pa bo omogočal direktno komunikacijo med klicnim centrom in nadzorništvi v primeru reševanja napak in servisiranja naših odjemalcev.

Fotogalerija: Poletni motivi, str. 35. Foto: Simon Papler

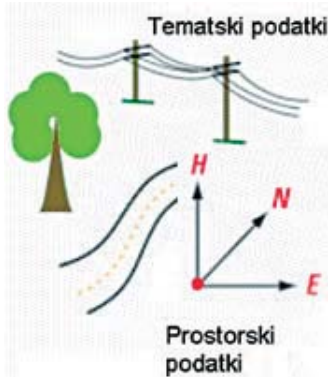

Novosti

Sprejemnik GPS500 - GS50, namenjen izgradnji GIS-a

GS50 je eden izmed najbolj točnih GPS (Global Positioning System) sprejemnikov. Namenjen je terenskemu zajemu, prenosu na teren ter osveževanju podatkov. Z naprednim sistemom kodiranja je zajem prostorskih in tematskih podatkov (atributov) hitrejši, točnejši in bolj ekonomičen kot kdajkoli prej! GS50 se skupaj s programsko opremo GIS DataPro idealno vključi v naš GIS (geografski informacijski sistem) in zagotavlja brezhiben tok podatkov iz in na teren.

Še ne dolgo tega je navigacija slonela na položajih zvezd in orientacijskih značilnostih terena. Te tehnike so bile dokaj natančne, vendar so problemi z vremenom in zahtevne veščine zahtevali izgradnjo boljšega sistema. Eden izmed bolj pomembnih zgodnjih dosežkov na področju navigacijskih sistemov je bil LORAN (LONg RANge Navigation). Slonel je na oddajnikih na Zemlji in je omogočal ladjam ter letalom, da so določili svoj položaj v dveh dimenzijah - geografski dolžini in širini. Natančnost je bila 1,5 km, za potrebe merjenja torej popolnoma neprimerna. Poleg LORAN-a so bili razviti še drugi sistemi: Transit, Timation, Decca ipd.

V začetku 70. let pa je bil v ZDA predlagan projekt GPS. Njegov koncept je ustrezal vsem zahtevam ameriške vlade - da torej lahko v vsakem trenutku na katerem koli koncu Zemlje in v vsakem vremenu določimo svoj položaj. Ameriško Ministrstvo za obrambo (Department of Defense, DOD) je sprva osnovalo mrežo satelitov za nadzor medcelinskih balističnih izstrelkov, vendar je kmalu postalo jasno, da lahko njihove dosežke uporabljajo tudi civilisti.

Poleg tega pa ima GPS še eno dobro lastnost, točnost določanja pozicije je namreč lahko takšna, kot jo potrebujemo. Za popotnika ali vojaka "točno" pomeni 20 m, za ladje v obalnih vodah 5 m, za geodeta pa je to nekaj cm ali celo mm. Ustrezno točnost se doseže z izbiro sprejemnika in uporabljene merske tehnike (avtonomno/diferencialno merjenje, eno-/dvofrekvenčni sprejemnik, različni merilni načini, večkanalni sprejemnik za hkratno sledenje več satelitov).

Sestava sistema GPS

Sistem GPS je sestavljen iz treh glavnih segmentov: vesoljski segment, kontrolni segment in uporabniški segment.

Vesoljski segment je bil načrtovan za uporabo 24 satelitov (v času pisanja obkroža Zemljo 28 operativnih satelitov), ki se nahajajo približno 20.200 km visoko. Sateliti so razvrščeni v 6 orbitalnih ravninah s po 4 sateliti. Zemljo obkrožijo v 12 urah. Z vsake točke na Zemlji so nad obzorjem vedno vidni vsaj 4 sateliti, v praksi pa pogosto celo 7 ali 8. GPS sateliti ves čas oddajajo signale, ki vsebujejo poleg posebnih kod tudi podatke o položaju satelita, točnem času, stanju satelita, atmosfere in podobno. Za vzdrževanje zelo točnega časa ima satelit na krovu 4 atomske ure.

Kontrolni segment, ki ga sestavljajo glavna kontrola v letalskem oporišču v ZDA in štiri opazovalne kontrole, razporejene v bližini ekvatorja, ves čas spremlja delovanje satelitov, popravlja njihove orbite ter skrbi za sinhronizacijo njihovih ur.

Uporabniški segment pa predstavljamo mi uporabniki oziroma operaterji na tovstnih sprejemnikih.

Sistem GPS500 - GS50

Sistem 500 predstavlja svetovni standard na področju merjenja z GPS-om. Majhne dimenzije, majhna teža (sprejemnik 1,15 kg; dve bateriji 0,7 kg; antena 0,4 kg; terminal 0,4 kg), sodobna oblika in izjemne zmogljivosti in uporabniški vmesnik so njegove vrline. Načrtovan je za pridobivanje točnih podatkov hitreje, učinkoviteje in bolj ekonomično kot kdaj koli.

Sistem 500 presega naša pričakovanja, ker nam omogoča učinkovite in cenovno ugodne rešitve za vsa mogoča področja uporabe: nacionalne mreže, geodetske meritve, opazovanja, inženiring, katastrska merjenja, topografska merjenja, zakoličbe, GIS, seizmične meritve, meritve v realnem času, možnost kasnejše obdelave podatkov, DGPS, referenčne postaje, hidrografska merjenja, nadzor strojev ipd.

Sestavni deli sistema GPS500

GPS sistem 500 sestavljajo:

- sprejemniki: GS50 - GIS GPS, SR510 - enofrekvenčni, SR520 - dvofrekvenčni in SR530 - dvofrekvenčni RTK (real-time), ki so popolnoma nadgradljivi ter posebni izvedbi za permanentne referenčne postaje RS500 in vodenje strojev MC500,
- ergonomski terminal: TR500, ki ga lahko priključimo neposredno na sprejemnik ali prek kabla, z velikim zaslonom in QWERTY tipkovnico,

- različne antene: AT501 za eno- in AT502 za dvofrekvenčne sprejemnike, AT503 "choke ring" za najzahtevnejša merjenja, AT504 Dorne-Margolin T za permanentne referenčne postaje,
- programski paketi: SKI-Pro (L1 in L1/L2), ki vključujejo obdelavo GPS podatkov, načrtovanje in planiranje projektov, transformacije, koordinatne sisteme, pregledovanje, urejanje in izpise poročil, pretvorbo v GIS/CAD sisteme.

Programski paket vsebuje tudi GIS DataPro za obdelavo podatkov, pridobljenih z GS50 in ControlStation za upravljanje permanentnih referenčnih postaj.

Permanentna postaja GPS - GSR1

Permanentno delujoča referenčna GPS postaja nadomešča lastno referenčno postajo pri geodetskih GPS meritvah, uporabna je kot referenčna postaja pri manj natančnih GPS meritvah za potrebe GIS in kartografije. Njena ekonomska vrednost pa je, da tudi za najzahtevnejše meritve zmanjšuje obseg potrebnih vlaganj v opremo in obseg potrebnih terenskih del predvsem pri navezavi na ETRS '89 in državni koordinatni sistem.

Postavitev prve permanentne postaje je za nas uporabnike velikanski izziv. Pri tem smo pridobili številna praktična znanja s področja GPS tehnologije in konkretno s področja permanentnih GPS postaj. Ob čedalje večji popularnosti GPS-a in vseh mogočih aplikacijah, ki jih odkriva, predstavlja lastna permanentna GPS postaja bogato izkušnjo, vlaganje v razvoj in v prihodnost. Permanentna postaja je opremljena z GPS sprejemnikom Leica RS500 Advanced CORS, ki je po zmogljivostih enak geodetskemu GPS sprejemniku Leica SR530 RTK, funkcionalno pa prirejen popolnoma avtonomnemu delu na permanentnih

Novosti

postajah. Antena je Dorne Margolin choke-ring Leica AT504, ki zagotavlja brezkompromisno stabilnost faznega centra (< 1 mm) ter izjemno odpornost na interference in odbite signale.

Programska oprema Leica Control Station skrbi za nastavljanje, nadziranje in upravljanje s postajo, samodejen prenos podatkov iz GPS sprejemnika na računalnik ter pripravo v standardnem Rinex zapisu.

RS500 popolnoma neodvisno in samostojno oddaja tudi korekcijo za DGPS in RTK preko GSM omrežja. Postaja je vključena v evropsko mrežo permanentnih GPS postaj EPN - EUREF Permanent Network. Opis, aktualni "site log", rezultate in slike pa lahko dobimo na "Station - Description" straneh. Vsa GPS opazovanja se periodično dnevno pošiljajo tudi v podatkovni center OLG, EUREF analitični centri pa vsak teden objavljajo rezultate obdelav v obliki poročila "EUREF Analysis Report". GSR1 je naša prva permanentna GPS postaja.

GSR1 je prva permanentna postaja v Sloveniji, ki je vključena tudi v evropsko mrežo permanentnih postaj. V prihodnosti naj bi bilo takšnih permanentnih postaj v Sloveniji še pet.

Iztok Štular pri uporabi opreme. Foto: Dušan Čerin

Programska oprema GIS DataPro

S programom GIS DataPro bomo podatke pridobljene z GPS sprejemnikom Leica GS50, GS50 ali GS5, hitro in enostavno obdelali. Program odlikuje prijaznost do uporabnika in enostavnost. Pri delu z njim bomo tudi mi ekspert. In ker temelji na ESRI-jevem zapisu Shapefile, se tudi enostavno vključi v naš geografski informacijski sistem.

Med postopkom obdelave podatkov nam ves čas pomaga program in nas vodi med posameznimi pogovornimi okni.

- zaslon je popolnoma prilagodljiv, tako da lahko vedno vidimo vse pomembne informacije,
- vse podatke lahko obdelujemo ali spreminjamo na zemljevidu ali v oknu za prikaz značilnosti in atributov,
- za iskanje objektov je dodana SQL podpora,
- pod podatki, zbranimi na terenu, lahko prikazemo tudi ustrezne vektorske ali rastrske podlage (DOF, TTN),
- program omogoča izvoz podatkov v številna

druga okolja (AutoCAD, MapInfo, Microstation ...). Temelji na ESRIjevem Shapefile zapisu, tako je izmenjava podatkov z našim GIS programom še enostavnejša.

Foto: Iztok Štular

GIS DataPro združuje številna orodja: upravljanje s projekti (Project Management), upravljanje z neprostorskimi podatki (Feature Browser), kreiranje točk (Waypoint Manager), kreiranje koordinatnih sistemov (Coordinate System Manager), upravljanje seznamov objektov (Codelist Manager), referenciranje slik, sprejem in obdelava GPS podatkov (Ski-Pro Wizard), izmenjava GIS podatkov, orodja za grafičen prikaz in grafično urejanje ter orodje za prenos podatkov, kodnih seznamov, nastavitvenih datotek in koordinatnih sistemov v GPS sprejemnik in iz njega (Sensor Transfer).

GIS splošni pomen

GIS (geografski informacijski sistem) je skupek strojne opreme, programske opreme in postopkov, ki omogočajo urejanje, upravljanje, analiziranje, modeliranje, predstavitev in prikaz geografsko referenciranih podatkov z namenom reševanja kompleksnih problemov planiranja in upravljanja virov (NCGIA, 1990).

Lahko bi rekli, da je GIS "pametna" karta, ki nam omogoča pridobivanje odgovorov na najrazličnejša vprašanja, npr. katera območja imajo primerno kakovost tal in so na prisojnih pobočjih, da bi jih lahko uporabili za vinograde; kako postaviti radijske oddajnike za optimalno pokritost prebivalstva; potek trase raznih komunalnih vodov in podobno. GIS torej ne odgovarja zgolj na enostavna vprašanja, ki se tičejo pozicije, pač pa kombinira najrazličnejše podatke - tako prostorske kot neprostorske (tematske). Zato so geografski podatki v današnjem času postali osnova za kakovostno odločanje.

Geografski informacijski sistem potrebuje GIS podatke:

- GIS podatki so organizirani v plasti (ang. layers),
- plasti lahko vsebujejo vektorske ali rastrske podatke,
- vsaka plast vsebuje podatke enega samega tipa, npr. ceste, parcele, zgradbe ...
- v vsaki plasti se nahajajo posamezni objekti (ang. features).

Dobre lastnosti tega sistema so:

- omogoča točnost 30 cm RMS v primeru kasnejše obdelave podatkov in 40 cm RMS v načinu,
- prijaznost do uporabnika in neverjetno enostavnost pri delu,
- majhno težo: 1,15 kg (GS50 + terminal) in majhno porabo energije: 7,5 ur (z dvema GEB121 baterijama),
- popolna prilagodljivost (GS50 lahko namesti mo skupaj z anteno v nahrbtnik in v roki nosimo le terminal: 3,9 kg; vse na palici: 3,8 kg; nahrbtnik + palica; na stativ, v vozilo, plovilo),
- popolna nadgradljivost (GS50 lahko vedno nad gradimo v popoln System 500 sprejemnik, tudi z RTK možnostjo in to brez zamenjave celotne opreme in celo dodatnega usposabljanja; obenem lahko tudi sprejemnike SR5x0 opremite s funkcijami za enostavno pridobivanje podatkov), ki zagotavlja neverjetno izkoriščenost in aktualnost opreme še dolgo po nakupu,
- lahko deluje tudi kot referenčna postaja in tako oddaja popravke za več drugih sprejemnikov, ali pa shranjuje podatke za kasnejšo obdelavo s programom GIS DataPro,
- za meritve v realnem času lahko uporabimo številne naprave in servise: radio-modem, GSM modem ali celo običajen GSM aparat (npr. Siemens S25/35), satelitske servise Racal ali CSI in še druge,
- GS50 tudi išče posamezne objekte na terenu. Točke za prenos na teren oblikujemo neposredno iz našega GIS-a,
- na GS50 lahko priključimo poljubno napravo z ASCII izhodom: soner, digitalno kamero, čitalec črtne kode, Geigerjev števec, meteorološki senzor ipd.,
- sprejemnik podpira različne transformacije, elipsoide, projekcije in lahko prikazuje položaj v lokalnih ali WGS-84 koordinatah.

Slabosti sistema so:

- največja slabost tega sistema, ki me izredno moti, so različne ovire (krošnje dreves, delo v strnjem delu zgradb - te zmanjšujejo kot vidnosti obzorja, lega naše države),
- tudi cenovno je sistem še nedostopen za mnoge uporabnike,
- glede na hitrost današnjega razvoja v tehnologiji pričakujem, da bodo takšne težave kmalu odpravljene. Sistem naj bi bil manjši, bolj zmogljiv, natančen, moč sprejema signala pa še večja.

Novosti

“Korona” kamera

✈ Bojan Luskovec. Foto: Bojan Luskovec in Flycom, d. o. o.

Služba transporta električne energije in vzdrževanja (STV), ki deluje v okviru OE DEE, neprestano zasleduje tehnološki razvoj na področju avtomatizacije ter zaščite in merilne tehnike. Z zanimanjem se odzovemo na novosti oziroma priložnosti moderne tehnologije in dosežkov, ki so bili še do nedavnega privilegij predvsem vojaške in znanstvene uporabe.

V prejšnji številki glasila ELGO sem predstavil koristno uporabo termovizijske (IR) kamere v energetiki, tokrat pa bi na kratko predstavil koristnost t.i. korona kamere.

“Korona” je širok pojem. Ob sončevih mrkih je korona vidna kot zelo zredčeno območje nad sončevo kromosfero, ki se razteza milijone kilometrov v vesolje.

Opazujemo jo lahko le ob popolnih sončevih mrkih ali pa s koronografi. S koronografi lahko opazujemo le notranjo korono. Oblika korone se spreminja v skladu s cikli sončevih peg. Ob minimumu je korona izrazita le okoli sončevega ekvatorja, na polih pa je komaj opazna. Ob maksimumih cikla peg je korona pravilne okrogle oblike. Velikost korone je težko natančneje določiti zaradi težav pri opazovanju zunanje korone. Zadnje meritve kažejo, da je premer korone okoli 30 milijonov km. Gostota korone je okoli 10-13kg/m³, gostota zunanje korone pa še manj. Spekter korone je podoben spektru sončne svetlobe, zato sklepamo, da se svetloba pretežno odbija od korone. Izjema je le nekaj spektralnih črt, ki jih ni niti v spektru sončne svetlobe niti jih niso opazili v laboratorijih na Zemlji. Nekaj časa so nekateri celo mislili, da je to zaradi novega elementa - koroniuma. Kasneje pa so ugotovili, da te spektralne črte pripadajo visoko ioniziranemu železu. To dejstvo nas postavi pred težko dilemo. Spektralna temperatura korone je okoli 3000 K, medtem ko je stopnja ionizacije tolikšna, kot bi bila temperatura okoli 1.000.000 K.

Pojem “korona” pa naša stroka uporablja za nezaželene pojave pri obratovanju elektroenergetskega

sistema. Na visokih napetostnih nivojih (110 kV in več) je korona pogost spremljevalec obratovanja naprav, kar je na izolatorjih in vodnikih slišno kot šumenje in prasketanje, posebej še ob povečani zračni vlagi. S problemom zmanjševanja koronskega učinka na visoki napetosti se ukvarjajo laboratoriji in razvojni oddelki za proizvodnjo visokonapetostnih izolacijskih materialov in elementov. Na visokonapetostnih nivojih (pretežno prenosnih) se koronskih učinkov praktično ni mogoče v celoti znebiti.

Elektro Gorenjska kot distributer uporablja pretežno 20 kV napetost in temu primerno gradene naprave. Materiali in izvedbe na tem nivoju napetosti so danes na takšnem tehnološkem nivoju, da so koronski učinki praviloma izločeni. Kljub temu pa prihaja do občasnih napak, ki so posledica nekakovostnih materialov ali nepravilne vgradnje. Koronski učinki se odražajo kot načenjanje polimernih izolatorjev, tvorjenje razpok na porcelanastih izolatorjih in pospeševanje korozije. Vse to povečuje možnost nenapovedanih izpadov električne energije.

Ob trajanju korone so pogosti še ostali “okoljski” nezaželeni učinki, kot npr. motenje radijskih in TV

Novosti

signalov in celo proizvajanje škodljivih ozonskih in dušikovih oksidov.

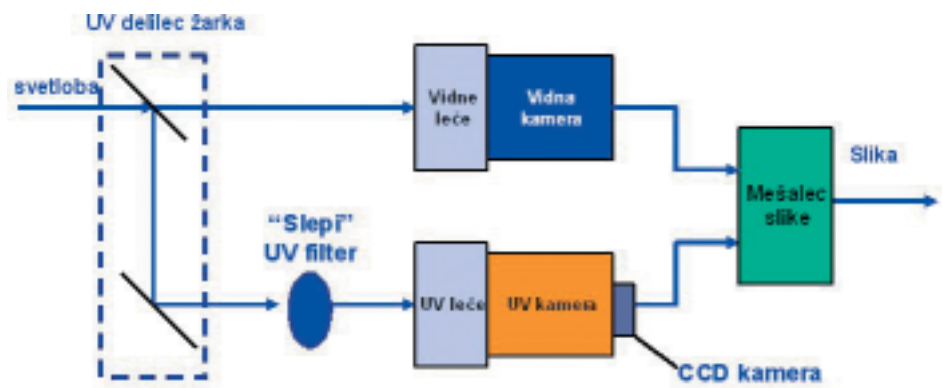
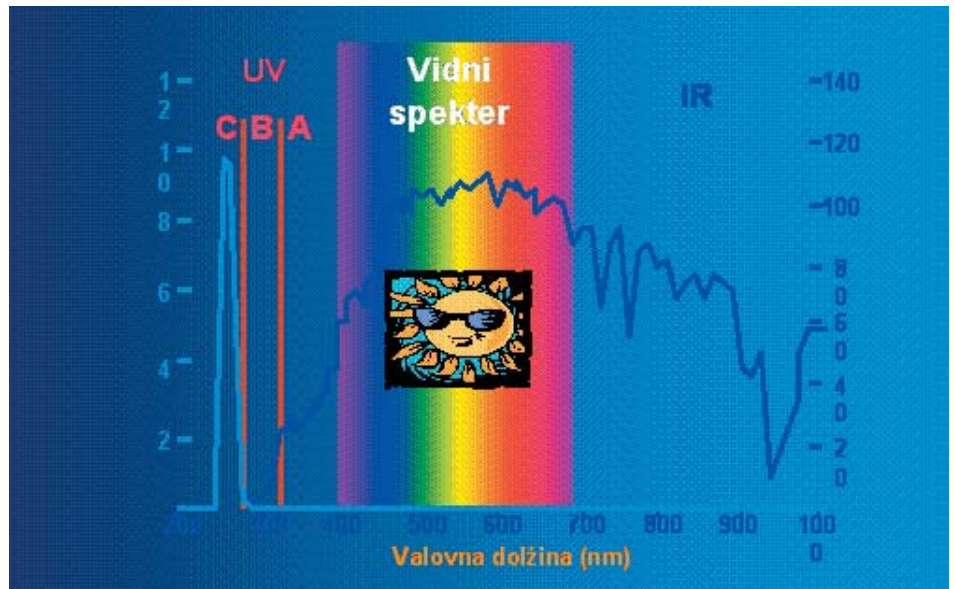
Pred dvema letoma nam je podjetje FLYCOM iz Lesc predstavilo možnost odkrivanja korone s t.i. korona kamero DayCor II. Podjetje FLYCOM je s to kamero opremilo tudi primeren helikopter, s katerim izvaja preglede daljnovodov ter njihovih tras tako v slovenskih distribucijskih in prenosnih omrežjih kot tudi zunaj naših meja.

Kamera deluje neodvisno od zunanjih vplivov sončnega sevanja, električnih nabojev in vremenskih pogojev. Primerna je za ugotavljanje staranja izolacijskih dielektrikov, ugotavljanje razpok v izolatorjih, pospešene korozije, za indikacijo potencialnih napak, indikacijo neizbežnih električnih preskokov, ugotavljanje nepravilnih montaž ipd.

Korona na naših elektroenergetskih napravah se ponavadi pojavlja za naše oko v še nevidnem spektru valovne dolžine do 400 nm (nano m). Poseben "slepi" filter, ki je vgrajen v kameri, nam korono napravi vidno.

Proizvajalec opreme je kamero za odkrivanje korone združil še z vidno (video) kamero in nam tako omogočil idealno predstavitev stanja elektroenergetskih naprav in posameznih elementov. Skupaj z uporabo helikopterja pa lahko posnamemo trenutno stanje daljnovoda in njegove trase.

V letošnjem letu smo s podjetjem FLYCOM sklenili pogodbo in že izvedli prelet ter snemanje skoraj 200 km trase 20 kV daljnovodov na Gorenjskem. Izbrali smo predvsem težje dostopne trase, tudi tiste, ki so opremljene s polizoliranimi vodniki.

Predvsem slednji so zadnje čase tema razprav glede pojava korone na nosilnih in zaključnih točkah. Najdeno je bilo kar nekaj skritih napak, posledica dotrajanosti materiala ali površne montaže, nekaj pa posledic bujnega rasti podrast in zimskega otrsjanja snega.

Primer prikazane napake je nemogoče odkriti s klasičnimi pregledi, ko preglednik uporablja le svoje izkušnje in kvečjemu daljnogled. Tovrstne napake lahko poimenujemo skrite napake, ki bodo slej ko prej povzročile nepredvideno motnjo in izpad dobave električne energije uporabnikom.

Z uvedbo uporabe termovizijske in korona kamere predvidevam, da bi predčasno ugotovili vsaj 70 % skritih napak in s tem bistveno izboljšali zanesljivost obratovanja elektroenergetskih naprav.

Odsev četrletja

Ekipa Elektra Gorenjska. Foto: Mateja Purgar

11. letne igre elektrodistribucijskih podjetij v Kopru

 Mateja Purgar

4. junija 2005 - V soboto, 4. junija 2005, so se v ŠRC Bonifika v Kopru zbrale športnice in športniki iz petih elektrodistribucijskih podjetij v Sloveniji na 11. letnih igrah v organizaciji Elektra Primorska. Tekmovalke iz Elektra Gorenjska so posamično dosegle eno 2. mesto v krosu, tekmovalci pa eno 1., 2. in 3. mesto v krosu in eno 3. mesto v kegljanju. Ekipno je Elektro Gorenjska pri ženskah osvojil 1. mesto v namiznem tenisu in odbojki, 3. mesto pri kolesarjenju, tenisu in kegljanju, moške ekipe pa so zasedli 1. mesto v tenisu, 2. mesti pri kegljanju, balinanju in v odbojki ter 3. mesto v krosu. V skupnem seštevku se je Elektro Gorenjska z 51. točkami uvrstila na 5. mesto.

Diplome za kupce Modre energije

 Mateja Purgar

9. junija 2005 - Na sprejemu ob akumulaciji HE Završnica pri Žirovnici, ki so ga v četrtek, 9. junija 2005, organizirali Holding Slovenske elektrarne in njegovi poslovni partnerji pri prodaji Modre energije, med katerimi je tudi Elektro Gorenjska, je 650 kupcev Modre energije prejelo diplomo za svojo modro odločitev.

650 kupcev Modre energije, tj. energije, proizvedene v hidroelektrarnah na Dravi, Savi in Soči, je na sprejemu prejelo diplomo za nakup in uporabo

okolju prijazne električne energije. Desetim količinsko največjim kupcem glede na pričakovani letni odjem, med katerimi je tudi odjemalec Elektra Gorenjska Poslovna skupina Sava, je diplome osebno podelil častni gost na slovesnosti minister za gospodarstvo mag. Andrej Vizjak, ki je s podpisom pogodbe na sprejemu postal 651. kupec Modre energije.

30,3 % kupcev se je odločilo za nakup 100 % Modre energije, 34,9 % za nakup 10 % Modre energije, med katerimi je tudi Elektro Gorenjska, d. d., in 34,8 % za 1 % nakupa Modre energije. 60 % vseh prihodkov od prodaje Modre energije se steka v Modri sklad, ki je namenjen spodbujanju in nadaljnjemu razvoju področja obnovljivih virov

energije v Sloveniji. "Ocenjujemo, da se bo na osnovi do sedaj podpisanih pogodb o nakupu Modre energije do konca leta v Modrem skladu nabralo okoli 13 milijonov SIT," je povedal dr. Milan Medved, direktor za poslovno področje iz Holdinga Slovenske elektrarne in predsednik upravnega odbora RECS Slovenija.

Mednarodna organizacija RECS je nastala leta 2001. Največja tovrstna svetovna organizacija danes povezuje 115 energetskih družb, vključno z največjimi akterji na evropskem trgu električne energije. Od leta 2004 je njena članica tudi RECS Slovenija. RECS International spodbuja in promovira mednarodno trgovanje s certifikati energije, pridobljene iz obnovljivih virov.

Častni gostje v prvi vrsti od leve proti desni: direktor za poslovno področje iz HSE dr. Milan Medved, minister za gospodarstvo mag. Andrej Vizjak, generalni direktor Direktorata za energetiko na Ministrstvu za gospodarstvo Djordje Žebeljan. Foto: Mateja Purgar

RAZPIS za uporabo počitniških objektov

od 17. 12. 2005

do vključno 26. 5. 2006

Gremo na počitnice!

Uživajte zimske radosti v počitniških kapacitetah Elektra Gorenjska. Če svoj načrtovani oddih najraje preživljate ob smučanju in sankanju na snegu ali pa se sproščate v bazenih s toplo termalno vodo in ob poživljajoči masaži, preglejte našo ponudbo.

Hivibi

Bohinj Ukanc

Kraj: Bohinjska Bistrica
Opis kapacitet: tuš, WC, štedilnik, pečica, hladilnik, žar, ogrevanje in kabelska TV
Opombe: možen najem čistilnega servisa

Tip apartmaja	Število ležišč	kabelska TV	Cena/dan
Tip A (1)	1/6		8.000,00 SIT
Tip A (2)	1/6		8.000,00 SIT
Tip A (3)	1/6	x	8.000,00 SIT
Tip A (4)	1/6	x	8.000,00 SIT
Tip A (5)	1/6	x	8.000,00 SIT
Tip A (6)	1/6	x	8.000,00 SIT

V ceni je že vključen DDV.

Opis kapacitet: tuš, WC, štedilnik, pečica, hladilnik, ogrevanje in kabelska TV
Opombe: možen najem čistilnega servisa

Tip apartmaja	Število ležišč	Cena/dan
Tip A	1/6	6.500,00 SIT
Tip A	1/6	6.500,00 SIT

V ceni je že vključen DDV.

Kranjska Gora

Hribi

Vogel

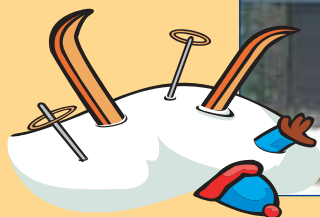

Kraj: Bohinjska Bistrica
Opis samostojne hišice: WC, štedilnik, pečica, ogrevanje, radio in TV

Tip apartmaja	Število ležišč	Cena/dan
Tip A	1/6	8.000,00 SIT

V ceni je že vključen DDV.

Uporaba počitniškega objekta Vogel je zaradi velikega zanimanja možna le v 5-dnevnih izmenah.

DODATNA PONUDBA:

S sobami in apartmaji v domu na Krvavcu razpolaga Eldom, d.o.o., Maribor. Opise in razpoložljivost kapacitet ter pogoje najema vam bo pojasnila:

Krvavec

ga. Vlasta Maherl
telefon: (02) 22 00 551, GSM: 031 346 048

Toplice

Terme Olimia (Atomske toplice)

Kraj: Podčetrtek
Opis kapacitet: tuš, WC, štedilnik, hladilnik, kablenska TV in ogrevanje
Opombe: možen najem čistilnega servisa

Tip apartmaja	Število ležišč	balokn	Cena/dan
Tip A (42)	1/5		6.500,00 SIT
Tip A (122)	1/4	x	6.500,00 SIT

Cene kopaliških kart (celodnevni vstop):

Celodnevna vstopnica za odrasle: 1.600,00 SIT
Celodnevna vstopnica za otroke: 1.200,00 SIT
3-urna vstopnica za odrasle: 1.350,00 SIT
3-urna vstopnica za otroke: 1.000,00 SIT

Cene so zgolj informativne in se lahko spremenijo.

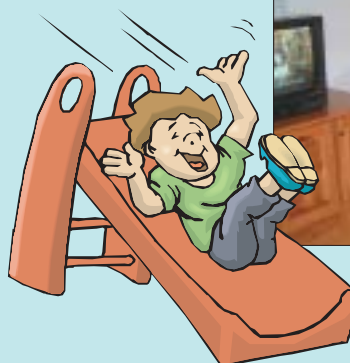
DODATNA PONUDBA: Moravske toplice

V sodelovanju z Zavarovalnico Triglav iz Murske Sobote, ki razpolaga s samostojno hišico s 4 ležišči v Pomurski vasi - novi del, imate tudi vi možnost letovanja v Moravskih toplicah v času prostih terminov. Razpoložljivost kapacitet in pogoje najema vam bosta pojasnila:

g. Viktor Vild
telefon: (02) 515 11 30

ga. Slavica Senčar
telefon: (02) 515 11 35

Termini

Bohinj - Ukanc

Kranjska Gora

Terme Olimia

Možnost uporabe počitniških objektov Bohinj - Ukanc, Kranjska Gora in Terme Olimia je v naslednjih terminih:

23. 12. 2005 - 29. 12. 2005 6 dni BOŽIČNI PRAZNIKI
29. 12. 2005 - 02. 01. 2006 4 dni NOVO LETO
24. 02. 2006 - 03. 03. 2006 7 dni ZIMSKE POČITNICE

17. 12. 2005 - 23. 12. 2005	6 dni	03. 03. 2006 - 10. 03. 2006	7 dni
BOŽIČNI PRAZNIKI		10. 03. 2006 - 17. 03. 2006	7 dni
NOVO LETO		17. 03. 2006 - 24. 03. 2006	7 dni
02. 01. 2006 - 06. 01. 2006	4 dni	24. 03. 2006 - 31. 03. 2006	7 dni
06. 01. 2006 - 13. 01. 2006	7 dni	31. 03. 2006 - 07. 04. 2006	7 dni
13. 01. 2006 - 20. 01. 2006	7 dni	07. 04. 2006 - 14. 04. 2006	7 dni
20. 01. 2006 - 27. 01. 2006	7 dni	14. 04. 2006 - 21. 04. 2006	7 dni
27. 01. 2006 - 03. 02. 2006	7 dni	21. 04. 2006 - 28. 04. 2006	7 dni
03. 02. 2006 - 10. 02. 2006	7 dni	28. 04. 2006 - 05. 05. 2006	7 dni
10. 02. 2006 - 17. 02. 2006	7 dni	05. 05. 2006 - 12. 05. 2006	7 dni
17. 02. 2006 - 24. 02. 2006	7 dni	12. 05. 2006 - 19. 05. 2006	7 dni
ZIMSKE POČITNICE - KRANJ		19. 05. 2006 - 26. 05. 2006	7 dni

VOGEL

Uporaba počitniškega objekta Vogel je zaradi velikega zanimanja v zimskem času možna le v 5-dnevni izmenah, in sicer v slednjih terminih:

22. 12. 2005 - 27. 12. 2005 5 dni BOŽIČNI PRAZNIKI
27. 12. 2005 - 01. 01. 2006 5 dni NOVOLETNI PRAZNIKI
26. 02. 2006 - 03. 03. 2006 5 dni ZIMSKE POČITNICE

Ostali termini do vključno 26. 5. 2006 po dogovoru z recepcijo.

Letovanje v počitniških objektih Elektra Gorenjska je mogoče izključno v razpisanih terminih. V primeru, če so kapacitete nezasedene, jih je mogoče uporabljati manjše oziroma večje število dni.

17. 12. 2005 - 22. 12. 2005	5 dni	21. 02. 2006 - 26. 02. 2006	
BOŽIČNI PRAZNIKI		ZIMSKE POČITNICE - KRANJ	
NOVOLETNI PRAZNIKI		03. 03. 2006 - 08. 03. 2006	5 dni
02. 01. 2006 - 07. 01. 2006	5 dni	08. 03. 2006 - 13. 03. 2006	5 dni
07. 01. 2006 - 12. 01. 2006	5 dni	13. 03. 2006 - 18. 03. 2006	5 dni
12. 01. 2006 - 17. 01. 2006	5 dni	18. 03. 2006 - 23. 03. 2006	5 dni
17. 01. 2006 - 22. 01. 2006	5 dni	23. 03. 2006 - 28. 03. 2006	5 dni
22. 01. 2006 - 27. 01. 2006	5 dni	28. 03. 2006 - 02. 04. 2006	5 dni
27. 01. 2006 - 01. 02. 2006	5 dni	02. 04. 2006 - 07. 04. 2006	5 dni
01. 02. 2006 - 06. 02. 2006	5 dni	07. 04. 2006 - 12. 04. 2006	5 dni
06. 02. 2006 - 11. 02. 2006	5 dni	12. 04. 2006 - 17. 04. 2006	5 dni
11. 02. 2006 - 16. 02. 2006	5 dni	17. 04. 2006 - 22. 04. 2006	5 dni
16. 02. 2006 - 21. 02. 2006	5 dni	22. 04. 2006 - 27. 04. 2006	5 dni

SPLOŠNE DOLOČBE

Samooskrbne počitniške kapacitete Elektra Gorenjska lahko uporabljajo zaposleni Elektra Gorenjska in Gorenjskih elektrarn, upokojenci in zunanji uporabniki.

Najem razpisanih počitniških kapacitet poteka v dveh fazah. V prvi fazi sprejemamo pismene prijave zaposlenih Elektra Gorenjska in Gorenjskih elektrarn, v drugi fazi pa telefonske prijave upokojencev in zunanjih uporabnikov.

Prednost pri najemu počitniških objektov med božičnimi in novoletnimi prazniki ter šolskimi počitnicami imajo zaposleni, ki v letih 2003, 2004 in 2005 niso koristili predstavljenih kapacitet.

Cene

Cene počitniških kapacitet v razpisu so na apartma na dan in že vključujejo DDV. Cene ne vključujejo turistične takse, ki jo je treba poravnati na recepciji ob predaji kapacitete.

Plačilo

Plačilo dodeljenih samooskrbnih počitniških objektov na podlagi tega razpisa zaposlenim obračunamo v enem obroku pri zneskih do 20.000,00 SIT, nad 20.000,00 SIT pa v dveh obrokih pri izplačilu osebnega dohodka, in sicer:

- prvi obrok v mesecu letovanja
- drugi obrok pa mesec kasneje

Upokojenci in zunanji uporabniki počitniških objektov celotne obveznosti poravnajo pred letovanjem oziroma najkasneje ob prevzemu nakaznice. Plačilo dokazujejo z dostavo odrezka o opravljenem plačilu.

Odpoved najema kapacitete

Odpoved dodeljenega počitniškega objekta ni možna, razen v upravičenih primerih (smrt, bolezen, nujna službena zadržanost). V ostalih primerih odpovedi nosilec nakaznice plača polno ceno.

Kdo lahko koristi počitniški objekt?

Dodeljeni počitniški objekt lahko koristi samo nosilec nakaznice z osebami, ki so navedene na nakaznici. Vsako kršitev ali zlorabo bomo v prihodnje upoštevali pri neodobranju letovanj.

Prevzem in predaja kapacitet

Dodeljeni apartma lahko uporabnik prevzame po 12. uri na dan letovanja, zapusti pa ga **očiščenega** najkasneje ob 11. uri, ko odda ključve v recepciji.

Skrb za čistočo počitniških objektov

Uporabniki počitniških kapacitet Elektra Gorenjska morajo skrbeti za čistočo najetih apartmajev. Ob prihodu prevzamejo čiste kapacitete in take morajo tudi vrniti. V Bohinju, Kranjski Gori in Termah Olimia (Atomske toplice) je mogoče najeti storitve čistilnega servisa.

Goste naprošamo, da v prostorih uporabljajo posteljnino in copate, ki jih prinesejo s seboj.

Vpis v knjigo gostov je obvezen. Vsak uporabnik odgovarja za škodo, ki jo povzroči v počitniškem objektu.

Zbiranje prijav zaposlenih

Zaposleni lahko prijavo na razpis pošljete na naslov: Elektro Gorenjska, d. d., OE Splošno pravno kadrovske storitve, Ulica Mirka Vadnova 3a, 4000 Kranj ali jo prinesete osebno v tajništvo OE SPKS do **20. 10. 2005**. Na prijavi je treba izpolniti vse rubrike. Zaradi lažjega razporejanja in usklajevanja prijav je zaželeno, da navedete več ustrežajočih terminov tudi zunaj glavne sezone in krajev počitnikovanja.

Vsi prijavljeni kandidati boste o odobritvi oziroma neodobritvi zelenega termina obveščeni pisмено najkasneje do 28. 10. 2005.

Zbiranje prijav upokojencev in zunanjih uporabnikov

Upokojenci in zunanji uporabniki lahko izbirate med prostimi termini **po 1. 11. 2005**. Svojo prijavo sporočite g. Blažu Andolšku na telefonsko številko (04) 20 83 618 ali na mobilno številko 031 325 140.

Želimo vam prijetno letovanje v počitniških kapacitetah Elektra Gorenjska!

Prijava za zaposlene

KRAJ ZIMOVANJA:

PRIIMEK IN IME:

EVIDENČNA ŠTEVILKA:

ORGANIZACIJSKA ENOTA:

Za zimovanje poleg sebe prijavljam še naslednje uporabnike:

ŠT. PRIIMEK IN IME

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Zimoval(a) bi v času:

od do ali

od do

Če zgoraj navedene kapacitete ne morem dobiti v uporabo, me v istem terminu zanima zimovanje v:

.....

ROK PRIJAVE: 20. 10. 2005

Datum: Podpis nosilca prijave:

Odsev četrtertletja

Tudi Elektro Gorenjska je kupec modre energije. Na sliki od leve proti desni: Karmen Šmon, Aleš Ažman, Jože Knavs, mag. Andrej Vizjak, Drago Papler in mag. Andrej Šušteršič. Foto Mateja Purgar

V sistem certificiranja so vključene tudi hidroelektrarne, ki proizvajajo Modro energijo. "Vsaka od teh elektrarn ima t.i. obnovljivo deklaracijo, ki vsebuje podrobne podatke o proizvedeni energiji. Kot dokaz kakovosti in sledljivosti so pri Modri energiji uporabljeni certifikati RECS, saj je za vsako MWh prodane Modre energije zagotovljena poraba oziroma unovčenje certifikata RECS," je še razložil dr. Milan Medved.

V Sloveniji proizvedemo 30 % električne energije iz obnovljivih virov, kar nas uvršča na 5. mesto v primerjavi z državami članicami EU. Slovenija kot članica EU sprejema tudi zaveze na področju varovanja okolja. "Zelena knjiga, ključni dokument EU na področju energetske politike, od okoljskih vprašanj izrecno obravnava Kjotski protokol in ga poleg liberalizacije energetskih trgov obravnava kot največji izziv za energetski sektor

pri zagotavljanju zanesljive oskrbe z električno energijo," je povedal mag. Andrej Vizjak. Slovenija je sprejela Kjotski protokol in se zavezala, da bo do leta 2010 zmanjšala izpuste toplogrednih plinov glede na izhodiščno leto za 8 %.

Prvi rafting za poslovne partnerje

☞ Mateja Purgar

15. junija 2005 - V objemu zelenja so se v sredo, 15. 6. 2005, na otočku sredi Posavca zbrali poslovni partnerji, ki so se odzvali povabilu na prvi rafting poslovnih partnerjev Elektra Gorenjska.

V rekreacijsko turističnem centru Posavec je poslovne partnerje pričakala okusna dobrodošlica, s katero so se okrepčali pred 10-kilometrskim

adrenalinskim spustom z raftom po Savi od Radovljice do Posavca. Po uri in pol veslanja so se vrnili na zeleni otoček na Posavcu, kjer so ob dobrem prigrizku in kapljici resne poslovne dogovore in pogajanja zamenjali za medsebojno spoznavanje in tkanje prijateljskih vezi.

"V sedanjem času opažam, da je prijateljskega druženja vse manj, ljudje pa hlepimo le po delu, na prijateljske odnose pa prevečkrat pozabljamo. Vendar, delo smo ljudje in posel delajo ljudje, zato taka srečanja brzkone veliko pripomorejo tudi k boljšim poslovnim odnosom," je v zahvali zapisal g. Janez Jarc iz Sipronike.

Adrenalina željni so se razveselili vožnje s štirikolesnikom, ki je prebudil otroka v še tako resnem poslovnem. Bolj ciljno naravnano pa je bilo streljanje z lokom.

Elektro Gorenjska, podjetje z dolgoletno tradicijo, tako pričena z novo tradicijo, z raftingom poslovnih partnerjev, s katerimi bodo tudi v prihodnje odlične in koristne poslovne odnose negovali s prijetnim druženjem v športnem duhu.

Notranje presojanje vodenja kakovosti v letu 2005

☞ Marjan Porenta

20. junija 2005 - Tako kot vsako leto je bila krajem junija tudi letos izvedena notranja presoja sistema vodenja kakovosti po elementih standarda ISO 9001/2000.

Presojo je izvedla presojevalna skupina pod vodstvom Vojka Omara s člani Boštjanom Tišlerjem, Ambrožem Bogatajem in Jožem Gorencem.

Presojo so skupaj z nosilci procesov izvedli na praktično vseh področjih delovanja delniške družbe Elektra Gorenjska. Presojano je bilo delovanje 19 procesov naslednjih nosilcev: Marjana Jereleta, Mihe Zupana, Vesne Kranjc, Bojana Luskovca, Iztoka Šterna, Janeza Hudobivnika, Toneta Kosa, Toneta Pretnarja, Karmen Šmon, Romane Božnar, Mateja Nadižar in Mateja Purgar.

Žal rezultati letošnje notranje presoje niso bili tako ugodni kot pretekla leta. Presojevalna skupina je odkrila kar 19 neskladij. To je bistveno več kot pretekla leta. Groba ocena razlogov kaže na posledico obširne reorganizacije in napake v nedelovanju dokumentnega sistema NEP. Večina neskladij je že odpravljena, vendar pa kljub temu stanje pred obiskom zunanje presoje ni najboljše.

Prvi spust poslovnih partnerjev Elektra Gorenjska z raftom po Savi. Foto: Mateja Purgar

Odsev četrtletja

REDOS 2030 mag. Maja Fišinger

20. junija 2005 - Predstavniki Elektroinštituta Milan Vidmar so dne 20. junija 2005 predstavili študijo Redos 2030. Kratice Redos pomenijo razvoj elektroenergetskega distribucijskega omrežja Slovenije, številka 2030 pa leto, do katerega je študija narejena. Gre za dolgoročno študijo za obdobje 25 let, ki se opravlja vsakih 5 let. Redos je sestavljen iz 4 področij, in sicer iz napovedi, nato pa se deli na 3 območja, ki jih pokriva delovanje naše družbe: Zgornja Gorenjska, Kranj z okolico in Spodnja Gorenjska. Hkrati je bil pripravljen tudi dodatek, ki obravnava RTP Moste. Marko Vilfan pa je na predstavitvi predstavil Gredos, računalniški program za izračun omrežja, saj je sodeloval pri njegovi pripravi. Omenjeno področje je bila tudi tema njegove diplomske naloge.

Nadzorni svet mag. Maja Fišinger

21. julija 2005 - Nadzorni svet Elektra Gorenjska se je v poletnem času sestel dvakrat, in sicer dne 9. junija 2005 in dne 21. julija 2005. Na 21. redni seji je bilo sprejeto pisno poročilo nadzornega sveta za skupščino o preveritvi letnega poročila družbe in konsolidiranega letnega poročila skupine za leto 2004. Nadzorni svet je hkrati predlagal skupščini družbe, da podeli razrešnico upravi za leto 2004, kar je bilo na skupščini tudi sprejeto.

Člani nadzornega sveta so obravnavali tudi poročilo o izvedbi postopkov javnih naročil v letu 2005, kjer so ugotovili, da se javna naročila vodijo na zakonit način, da so doseženi preglednost postopkov in cilji gospodarnosti.

Pohod na Kukovo Špico

 Janez Pšenica

20. avgusta 2005 - Planinska sekcija Športnega društva Elektra Gorenjska je 20. 8. 2005 organizirala 2. planinski pohod v letu 2005 na 2.427 m visoko Kukovo špico. Udeleženci planinskega pohoda so se ob 6.30 uri zbrali v Mojstrani in skupaj nadaljevali pot do grape Veliki Črlovec nad Peričnikom. Od tu so pot nadaljevali peš po lovski stezi do sedla Gulce, od tam do vrha Kukove špice so se povzpeli po strmi poti po skrotju in travi. Vzpon za 1.575m višinske razlike so pohodniki zaključili v 4 urah.

Še zadnji vzpon na Kukovo špico.
Foto: Jurij Podpečan

8. skupščina delničarjev Elektra Gorenjska Majda Kovačič

25. avgusta 2005 - Dne 25. avgusta 2005 je bila 8. skupščina delničarjev Elektra Gorenjska, ki ji je predsedovala ga. Branka Neffat ob prisotnosti namestnice notarja ge. Nataše Dolenc. Preštevalki glasov sta bili ga. Monika Boltežar in ga. Marjeta Rozman, za tehnični del izvedbe pa so skrbeli ga. Brigita Kopač - Tišler, ga. Ksenija Zupan in g. Anže Štular. Na skupščini je bilo prisotnih 90,42 % delnic z glasovalno pravico.

Po predstavitvi letnega poročila in konsolidiranega letnega poročila za leto 2004 z mnenjem revizorja ter poročilom nadzornega sveta o preveritvi letnega poročila, ki jo je podala uprava, je skupščina potrdila in odobrila delo uprave in nadzornega sveta v poslovnem letu 2004 ter jima podelila razrešnico.

Za bilančni dobiček v višini 377.720.153,07 SIT sta uprava in nadzorni svet predlagala, da se razporedi v druge rezerve iz dobička. Na skupščini pa je bil podan in sprejet nasprotni predlog Republike Slovenije, po katerem se 364.426.251,00 SIT uporabi za dividende, 13.293.902,07 SIT pa za preneseni dobiček. Tako bo dividenda na delnico znašala 21 SIT bruto, do nje pa bodo upravičeni vsi imetniki delnic, ki so bili na dan zasedanja skupščine vpisani v delniško knjigo. Dividende se bodo izplačevale v roku 30 dni od zasedanja skupščine.

Skupščina je imenovala KPMG Slovenija, d. o. o., za pooblaščenca revizijsko družbo za leto 2005.

Mandat bi nadzornemu svetu potekel prihodnje leto, vendar smo po objavi sklica skupščine prejeli zahtevo delničarja Republike Slovenije za razširitev dnevnega reda z odpoklicem članov nadzornega sveta in imenovanjem novih. Skupščina je izglasovala odpoklic dosedanjih članov nadzornega sveta, predstavnikov delničarjev: Franca Beravska, Vido Lorber, Miroslava Pengala in Aleksandra Ravnikarja. Za novo mandatno obdobje štirih let, ki je začel teči 26. 8. 2005, je imenovala naslednje člane nadzornega sveta: mag. Marijana Koželja, mag. Branka Mencingerja, Franca Lavriča in Vido Lorber.

Član uprave mag. Andrej Šušteršič in predsednik uprave Jože Knavs. Foto: Mateja Purgar

Malica na sedlu Gulce. Foto: Jurij Podpečan

Odsev četrletja

Slednja v nadzornem svetu predstavlja investicijske in holding družbe (nekdanje PID-e).

Nadzorni svet se bo konstituiral v prvi polovici meseca septembra, v njem pa sta poleg predstavnikov delničarjev tudi dva predstavnika delavcev.

8. skupščina delničarjev Elektra Gorenjska. Foto: Mateja Purgar

Letno poročilo skupine Elektro Gorenjska za leto 2004 Mateja Purgar

Letno poročilo je eden pomembnejših dokumentov, ki jih v Elektru Gorenjska pripravljamo, da širši javnosti pokažemo svoje poslovanje ter naš napor pri doseganju poslovne odličnosti in razvijanju dobrih odnosov s poslovnimi partnerji, zaposlenimi in drugimi interesnimi skupinami.

V mesecu juniju smo oblikovalce povabili k pripravi predloga oblikovnega koncepta letnega poročila, ki bo pregledno, vsečno, razločevalno in kakovostno. Najbolj nas je prepričal predlog agencije Nimbus iz Kranja z geslom "Energija za svetlo prihodnost".

"Energija za svetlo prihodnost je geslo poslovnege poročila, lahko pa je vizija in poslanstvo, ki združuje vse tisto, kar Elektro Gorenjska je - zanesljiv in sodobno opremljen dobavitelj električne energije z razvejano distribucijsko mrežo, z zanesljivimi servisnimi službami in sodobno, dobro delujočo hčerinsko družbo za proizvodnjo električne energije. Energija za svetlo prihodnost pa označuje tudi vse tisto, kar Elektro Gorenjska hoče biti," so svojo idejo razložili v Nimbusu.

Oblikovno letno poročilo deluje umirjeno, močno, trdno in prepričljivo. Sistem oken s sivim okvirjem omogoča grafično preglednost, poudarjanje posameznih naslovov, sporočil, tako da je vsebina podana zelo enostavno in učinkovito. Uporaba rdeče barve in dveh sivih odtenkov, ki izhajajo iz celostne grafične podobe družbe, gradi na prepoznavnosti družbe in prepričljivem ločevanju od ostalih akterjev na trgu. Geslo "Energija za svetlo

prihodnost" podpira tudi izbor fotografij z močnim energijskim pridihom in usmerjenostjo v prihodnost s proizvodnjo okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov. Letno poročilo je predstavljeno na resen in eleganten način.

Natisnili smo dve izvedbi letnega poročila. Obsežnejše Letno poročilo skupine Elektro

Gorenjska za leto 2004 v slovenskem jeziku in Povzetek letnega poročila skupine Elektro Gorenjska za leto 2004, ki je poleg slovenskega predstavljeno tudi v angleškem jeziku. Obe izvedbi letnega poročila sta v elektronski obliki dostopni tudi na spletnem mestu Elektra Gorenjska www.elektro-gorenjska.si.

Predstavljamo se

OE Nakup in prodaja električne energije

 Aleš Ažman

Zaradi spremenjenih razmer na trgu z električno energijo, ki so posledica deregulacije in liberalizacije, potekajo v energetskega sektorja različni procesi preoblikovanja. Podjetja morajo biti pripravljena na povečano stopnjo konkurenčnosti in globalizacijo energetskega sektorja ter postati fleksibilnejša, tako da se bodo lahko hitreje prilagajala prihajajočim spremembam. Posledica novih razmer je tudi odločitev uprave podjetja Elektra Gorenjska o ustanovitvi nove OE NPEE, ki bo morala s svojim poslovanjem upravičiti svoj obstoj in se prilagoditi vse ostrejši konkurenci na trgu ter se soočiti z izzivi kako obdržati kupce, povečati dobičke in prodajo, ter zmanjšati tveganja.

Dejavnost OE

Glavne dejavnosti, ki jih upravljamo v okviru OE NPEE, so izrazito tržno usmerjene in bi jih lahko v grobem razdelili:

- prodaja električne energije in storitev upravičenim odjemalcem,
- nakup električne energije za potrebe upravičenih in tarifnih odjemalcev,
- odkup električne energije od kvalificiranih in neodvisnih proizvajalcev,
- svetovanje na področju racionalne rabe električne energije.

Trg z električno energijo je bil s 1. 7. 2004 odprt za vse odjemalce razen za gospodinjstva in količinsko obsega na območju Elektra Gorenjska več kot 600 GWh. V OE NPEE smo ob koncu lanskega in v letošnjem letu vzpostavili pogodbeni odnos z več kot 5.000 poslovnimi partnerji.

Planirani prihodki OE NPEE za leto 2005 znašajo dobrih 10 mrd. SIT in glede na rezultate prvega polletja računamo, da bomo dosegli zastavljene cilje oziroma jih celo nekoliko presegle.

Z odpiranjem trga z električno energijo so se v slovenskem prostoru pojavili številni novi trgovci z električno energijo, ki agresivno posegajo v tržni delež distribucijskih podjetij. Tržni delež podjetja Elektro Gorenjska je tudi po odprtju trga ostal skorajda nespremenjen, kljub temu da so distribucijska podjetja izgubila okrog 15 % tržni delež na svojem segmentu.

Več kot 90 % energije prodamo na distribucijskem

območju Elektra Gorenjska, med večjimi poslovnimi partnerji pa na področju celotne Slovenije oskrbujemo vsa odjemna mesta Pošte Slovenije in Skupnosti socialnih zavodov.

Organizacijska struktura OE

V OE NPEE je 12 zaposlenih, delo pa je organizirano v okviru dveh služb, in sicer v službi za nakup in prodajo električne energije upravičenim odjemalcem in službi za nakup in svetovanje.

Glavne aktivnosti, ki se izvajajo v okviru posamezne službe:

- planiranje prodajnih količin in prihodka,
- priprava in sklepanje pogodb,
- oblikovanje prodajnih cenikov,
- prodaje energije iz obnovljivih virov,
- analiza in načrtovanje prodajnih aktivnosti,
- upravljanje odnosov s kupci,
- aktivnosti nakupa,
- napoved in optimizacija bilančne podskupine,
- svetovalne storitve,
- odkup električne energije od KP.

Kadri in izobraževanje

Glavna konkurenčna prednost podjetij, ki se ukvarjajo s trgovanjem z električno energijo, je izobražen kader s pridobljenimi izkušnjami in poznavanjem trga in odjemalcev.

V prvem polletju letošnjega leta so bili zaposleni na različnih usposabljanjih in povprečju več kot 5 delovnih dni. Pomena stalnega izobraževanja in s tem pridobivanja novih znanj se zavedajo tudi

zaposleni v OE, saj se poleg izobraževanja, na katerega so bili napoteni s strani podjetja, izobražujejo tudi samostojno z lastnimi sredstvi, tako da trije zaposleni pridobivajo dodatna znanja na podiplomskem študiju za pridobitev naziva magister znanosti, dve zaposleni pa dodatna znanja pridobivata na dodiplomskem študiju ekonomije.

Ključne cilji in usmeritve OE:

- kupec je v središču pozornosti poslovanja OE,
- zagotoviti zanesljive vire in strateška partnerstva, ki omogočajo dolgoročni razvoj in optimalno ponudbo odjemalcem,
- pri ponudbi dodatnih storitev razbremeniti kupce funkcij investiranja in vzdrževanja infrastrukture ter energetskega nadzora kakovosti in učinkovitosti in jim ponuditi storitve, na podlagi katerih bodo lahko preusmerili svojo pozornost na osnovno dejavnost in s tem povečali učinkovitost, varnost in konkurenčnost,
- povečanje produktivnosti z uvedbo novih informacijskih tehnologij,
- učinkovita in ustrezna komunikacija s kupci skozi vse komunikacijske kanale,
- investiranje v okolju prijazno proizvodnjo energije iz obnovljivih in alternativnih virov (vetrne elektrarne, soproizvodnja toplote in električne energije, solarne celice, biomasa ipd.),
- diverzifikacije ponudbe na področje ostalih energentov, oskrba s plinom, toploto, TK storitve, oskrba z vodo in ostale komunalne storitve.

Zavedamo se, da se bomo morali boriti za nove kupce in za to, da ohranimo že obstoječe, saj se bodo zaradi povečane ravni konkurence pričakovanja odjemalcev glede njihovih oskrbovalnih podjetij močno povečala.

Zaradi implementacije zakonskih zahtev EU, ki zahtevajo ločitev tržnih in regulatornih dejavnosti, nas v prihodnjih letih čaka vrsta sprememb, ki za nas predstavljajo nov izziv, ki ga vidimo kot priložnost, ki jo je treba izkoristiti v smislu povečane učinkovitosti in produktivnosti ter posledično boljši storitvi za naše odjemalce. Zato bomo v prihodnje skušali v čim večji meri prilagoditi potrebam in željam naših kupcev, saj bodo zadovoljni in lojalni kupci v vse večji meri postali merilo našega uspešnega poslovanja.

Foto: Mateja Purgar

Predstavljamo se

Krajevno nadzorništvo Škofja Loka - Medvode

 Bojan Luskovec

Krajevno nadzorništvo Škofja Loka - Medvode (KN Škofja Loka - Medvode) je eno od devetih ter največje krajevno nadzorništvo na območju Elektra Gorenjska. Krajevno nadzorništvo Škofja Loka - Medvode na severu meji na KN Kranj, na zahodu na KN Železniki ter vzhodu in jugozahodu na Elektro Ljubljana. Še do nedavnega je bilo KN Škofja Loka - Medvode razdeljeno na posamezni krajevni nadzorništvi s sedežem v Medvodah in v Škofji Loki. Značilnost KN Škofja Loka - Medvode je velika razprostranost, velika skupna dolžina nadzemnih vodov ter veliko število transformatorskih postaj. Teritorialno obsega krajevno nadzorništvo dobršen del škofjeloškega hribovja in del polhograjskih dolomitov, na ravnini pa je na oskrbovalnem območju veliko močne industrije, pa tudi obrtniške in podjetniško-poslovne dejavnosti.

Kot že rečeno, je KN Škofja Loka - Medvode z letošnjo združitvijo dveh krajevnih nadzorništev dobilo današnji obseg. V prijetnih in funkcionalnih prostorih se vsako delovno jutro največkrat zbere sedem zaposlenih. Stavba krajevnega nadzorništva je dokaj velika, prostorna, saj je bila leta 1964 zgrajena za skoraj 20 zaposlenih. Kasnejše potrebe, predvsem širjenje mehanizacije, skladišča in voznega parka, so povzročile še dozidavo objekta.

Celoten kompleks, kjer se nahaja KN Škofja Loka - Medvode, obsega skoraj 10.000 m². Na severnem delu kompleksa se nahaja deponija drogov, ena od treh večjih na območju Elektra Gorenjska. Na južnem in zahodnem delu je stikališče RTP Škofja Loka 110/20 kV in deloma še 20/35 kV, za potrebe napajanja Železnikov ter Gorenjske predilnice. Po združitvi KN pa je na njihovem območju še moderna RTP Medvode 110/20 kV.

V jutranji konici, nekako do osme ure, se dokončno oblikuje urnik krajevnega nadzorništva. Številni telefonski klici, ki jih večino prestreže nadzornik Jože Mekiš ter jutranji obiski odjemalcev, z njihovimi težavami ter prošnjami začrtajo in razporedijo delo prek delavnika. Marsikatero delo, načrtovano prejšnji dan, se zamakne zaradi nujnega posredovanja pri strankah ali pa zaradi dokončnega reševanja odprave napake, ki je dežurni monter ni uspel dokončno rešiti prejšnjega dne. Trudimo se, da je poleg nadzornika tudi preostalih šest delavcev, od delovodje do samostojnih elektromonterjev, enakovredno usposobljenih za posredovanje na terenu. Od njih pričakujemo strokovnost, iznajdljivost, samoinicativnost in komunikativnost.

Zaposleni v KN Škofja Loka - Medvode se dnevno ukvarjajo predvsem z odzivi na prošnje in zahteve odjemalcev v zvezi z okvarami, priklopi in predelavami odjemnih mest. Skoraj ni enote, službe ali oddelka v Elektru Gorenjska, s katerimi nadzorništvo ne bi sodelovalo. Kljub temu, da se vsi trudimo, da spremembe na terenu ustrezno

zabeležimo, je še vedno marsikaj "zapisano" v spominu delavcev v KN. Poznavanje vzdušja in razmer na terenu, ki niso tehnične narave, marsikdaj odločilno pomagajo pri reševanju problemov ter odnosov med podjetjem in strankami. V nadzorništvu redno sodelujejo pri ogledih pred izdajo dokumentov, sodelujejo s projektanti, sodelavci iz služb distribucije, prodajalci elektrike, izterjevalci, pobirajo soglasja lastnikov zemljišč, menjajo merilne naprave, obveščajo odjemalce o predvidenih izklopih, opravljajo stikalne manipulacije ter zagotavljajo varno delo izvajalcem del na napravah in še bi lahko naštevali.

Elektroenergetske naprave

Nadzemni 20 kV vodi:	126.594 km
Podzemni 20 kV vodi:	66.091 km
Število TP:	190

Prvenstvena in stalna naloga pa je seveda stalen nadzor nad elektroenergetskimi napravami na svojem terenu. Na podlagi rednih in izrednih pregledov naprav in objektov se oblikujejo potrebe po vzdrževanju in investicijah.

Foto: Vili Bonča

Foto: Vili Bonča

Znanje je moč

Histerezna zanka

 Janez Markič

Površina histerezne zanke pokaže izgube v jedru in simbolika histereze je razlika med vloženim in ohranjenim delom.

Kako pridemo do histerezne zanke

Navijemo navitje na železo oziroma feromagnetik in ga priključimo na električno energijo. V tuljavi povečujemo tok in s tem magnetno polsko jakost. Merimo in beležimo gostoto magnetnega pretoka v feromagnetiku, do določene jakosti toka v tuljavi se povečuje gostota približno premosorazmerno s tokom, potem pa doseže nasičenje. Kljub povečanju toka bo gostota magnetnega pretoka rasla le do nasičenja. Tako izmerimo magnetno krivuljo za vsak material in ga lahko kasneje uporabimo v obliki tabele ali krivulje. Ko so vse domene iz skupin dipolskih momentov zasukane z zunanjim magnetnim poljem, se notranje polje izdatno poveča, ko feromagnetik ne more več prispevati k magnetenju snovi, smo dosegli nasičenje oziroma koleno magnetilne krivulje ali indukcijo - krivulja a točka b. Ko tok zmanjšamo na nič, pridemo do točke c, ostane v feromagnetiku takoimenovana remanentna gostota ali remanentni magnetizem. Pojav, ko domene ostanejo urejene in magnetni momenti izkazujejo rezultanto v smeri zunanjega polja, smo zmanjšali na nič. Z željo, da feromagnetiku zmanjšamo gostoto, obrnemo smer toka v navitju in ga povečujemo v nasprotni smeri do točke d. Za odstranitev magnetne indukcije je potrebna magnetna polska jakost za razmagnetjenje feromagnetika, imenujemo jo koercitivna magnetna polska jakost. Če tok v nasprotni smeri še povečujemo, v kolenu dosežemo nasičenje v tretjem kvadrantu, točka e. Tok zopet zmanjšamo na nič ter povečujemo kot v prvem primeru in zopet dosežemo točko b. Po nasičenjski krivulji dobimo sklenjeno magnetilno krivuljo, ki jo imenujemo histerezna zanka.

Različne so sile na koščke snovi, a so merljive v magnetnem polju. Kakšna bo sila, je odvisno od mikroskopske zgradbe snovi na atomski ravni. Fizikalni pojav razložimo z Bohrovim kvantnim modelom elektronov. Elektroni krožijo okoli jeder in zato tvorijo v snovi mnogo točkastih dipolov z dipolskimi momenti. Elektroni se tudi sučejo okoli svojih osi in kroženje elektronov tvori točkaste dipole z dipolskimi momenti. Sukanju pravimo spin elektronov. Na dipolske momente zaradi sukanja naelektrnih delcev delujejo magnetne sile. Tudi jedra se sučejo okoli svoje osi, vendar je njihovo kroženje počasno in imajo neznaten vpliv na magnetne snovi. Odločilno za magnetne lastnosti snovi je ravnotežje med momentoma, zaradi kroženja elektronov in spina. Momenti se med seboj kombinirajo in tvorijo rezultantni moment. **Diamagnetike** imenujemo snovi, v katerih kroženje elektrona in spina tako, da ni rezultantnega momenta, v **paramagnetikih** pa momenti zaradi kroženja elektrona in njihovega spina niso v ravnovesju. Snovi, v katerih ima vsak atom snovi razmeroma velik dipolski moment, imenujemo **feromagnetiki**. Skupine teh atomov v Weissovih območjih, ki so ločeni z Blohovimi pregradami, se zaradi jedrskih sil uredijo v isto smer, pravimo, da tvorijo področje - domene. So medsebojno neurejene in na zunaj ne vplivajo na polje. Lahko pa jih uredimo, če damo snov v zunanje magnetno polje. V notranjosti snovi se polje poveča, ko zunanje polje umaknemo, nekaj vpliva ostane, ker domene ostanejo urejene. V magnetiki imenujemo to zaostali magnetizem, ta pojav je osnova trajnih magnetov. Snov, v kateri se postavijo magnetni dipoli pod vplivom magnetnega polja antiparalelno in je rezultantno polje znotraj snovi približno nič, so antimagnetiki. Feromagnetiki so, ko vsota

dipolskih momentov ni enaka nič. Te snovi imajo majhno električno prevodnost, magnetne lastnosti pa so podobne feromagnetikom ali firitom. Superparamagnetiki vsebujejo feromagnetne delce, vpeti so v neferomagnetno strukturo snovi, ki je matricna ali amorfna. Vsak tak delček je sam zase domena, ki ostane tudi potem, ko ga postavimo v zunanje magnetno polje ločeno, kar pomeni, da lahko vplivamo na vsako posebej. To uporabljamo pri izdelavi medijev za shranjevanje analognih ali digitalnih podatkov. Železo in zlitine je najlažje magnetiti v smeri, ki je vzporedna stranici kristalne celice ali v smeri valjanja. Orientirana pločevina v ustrezni smeri je znatno lažje magnetljiva kot v drugih smereh, pravimo, da je magnetno anizotropna.

Makroskopski model magnetizma

Namagnetenost izhaja iz celotnega magnetnega momenta na enoto prostornine.

$$M = m/V$$

$$m = ixA$$

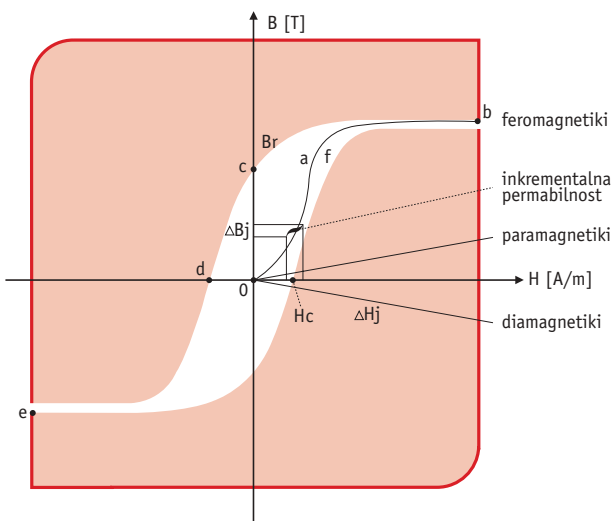
Magnetni moment je produkt toka i in ploščine zanke A .

Makroskopski nivo je izhodišče za inženirsko rabo. Tu so pomembne lastnosti: trdnost, elastičnost, žilavost, duktilnost, magnetizem in druge lastnosti. Kemijska sestava in mikroskopski nivo določata lastnosti, nivo kristalne mreže pa razlaga procese, ki kovinam in zlitinam dajejo specifične lastnosti, ki jih lahko s pridom uporabljamo v sodobno tehniko. Magnetne lastnosti moduliramo z izrazom permabilnosti, ki pove, za koliko se v notranjosti snovi poveča magnetno polje, če snov izpostavimo zunanjemu magnetnemu polju. Permabilnost, ki je večja od 1, je paramagnetik, če je manjši od 1, je diamagnetna snov.

$$\mu = \mu_r \times \mu_0$$

V tem primeru gre za posplošitev zveze med vektorjema gostote magnetnega pretoka B in magnetne polske jakosti H . Gostota magnetnega pretoka B znotraj snovi je odvisna od vektorja magnetne polske jakosti H . Ta je odvisna od lege in usmeritve električnih vodnikov in od električnega toka, ki teče skozi vodnike ter iz kakšne snovi so vodniki.

$$B = \mu H$$

- a - deviška krivulja
- b - nasičenje - indukcija
- c - remanentni magnetizem
- d - zmanjšanje gostote do nič - razmagnetenje
- e - nasičenje v tretjem kvadrantu
- f - nasičenjska krivulja

Iz Gorenjskih elektrarn

Mehki jez Hidroelektrarne Sava

Foto: Simon Peternel

Ko popustijo jezovi samo na enem mestu, je tudi vse drugo zanič. (Kitajski pregovor)

Poplave so naravni pojav, ko struga stalnega ali presihajočega toka vodotoka zalije voda in se gladina dvigne na najvišjo raven. Del širšega pristopa k preprečevanju poplav sta tudi gradnja ter vzdrževanje jezov in pregrad. Z njimi reguliramo nivo vode v zajetjih in s tem preprečujemo poplavljanja.

Dežela Kranjska se je že v tistih časih, ko so bili v uporabi le mehanični pogoni, hitreje razvijala na Gorenjskem kot pa na Notranjskem ali Dolenjskem. Mesto Kranj z okolico je slovelo po številnih mlinih in žagah. Prvi zametki lesenega kaštnega jezua na Savi pri Kranju se tako omenjajo že v XVI. stoletju. Grajen na naravnih konglomeratnih plasteh se je dograjeval vse do leta 1976, ko ga je zamenjal novi vrečasti jez na betonskih temeljih. Pet vreč dolžine petdeset metrov je z železnimi cevmi, povezanih z jezovno zgradbo, v kateri so črpalke in elektromotorni ventili. S polnjenjem oziroma praznjenjem količine vode iz vreč posredno znižujemo višino vreče in s tem tudi nivo vode za jezom. Pretok vode prek jezua opazuješ od daleč. Včasih, ko je bil še stari kaštni jez, pa ...

Le redki sodelavci se še spominjajo zelo nevarnega dela takratnih jezovničarjev, ki so morali do pasu v naraščajočo Savo in ročno, tik nad prelivom, odstranjevati leseno zagatno steno, zato da so znižali naraščajoči nivo reke. S čolnom so nato deske debeline 5 cm (plohe) pripeljali do kopnega, po zmanjšanju pretoka pa zopet nazaj. Nanje sem se spomnil, ko sem v začetku avgusta, čakajoč jutra, stal na jezua in pripravljaj vse potrebno za uspešni začetek delovnega dne.

Vrečasti jez so nam namreč mladi objestneži močno poškodovali. Dve od petih vreč žalostno počivata na tleh, še dve sta poškodovani, le ena ni bila deležna njihovih ostrih rezil. Škoda je zelo velika. Vreče prenesejo vse mogoče, od velikih debel, porušeni lesenih mostov, prek vreč reka prenese na tisoče kubičnih metrov peska in kamenja, le nožev ne. Prvi trenutek neizmerna jezua, potem pa realnost. Voda odteka mimo turbin in potrebna je čimprejšnja sanacija. Telefoni zvonijo. V Savatech, ki je proizvajalec mehkih jezov, mi povedo, da imajo kolektivni dopust, da pa, če dobijo delavce, ki niso nekje daleč, pridejo. Prav kmalu pokličejo in zmenimo se za dan, če bo vreme, seveda. Kot zanalašč nam ta dan tudi vreme pokaže zobe. V petek (pa ne trinajstega, dvanajstega je bilo) je hladno, ampak lepo jutro. Priprave smo začeli že pred eno uro ponoči z zausstavitvijo elektrarne, odprtjem zapornice na jezua, manipulacijo regulacijskih ventilov in čakanjem, ali bo voda dovolj upadla in omogočila delo. Malo

po peti uri zjutraj se že toliko vidi, da je prepoznati nivo vode. Le kakšna dva centimetra je voda na drugem polju pod prelivom. Ob sedmi uri še zadnje priprave. Sonce kot naročeno posveti in nam osuši podlago, kar je pogoj za kakovosten spoj. Hypalon, abrazijsko odporni gornji sloj, je treba zbrusiti, nanesti lepilo na vrečo in krpo, in ko se lepilo primerno posuši, spojiti. Na prvem polju ponovimo osemkrat, na drugem štirikrat, vendar so tu vreznine dolge do pol metra in to v prekrizanem rezu. Dogovorimo se, da gremo na četrto in peto polje, kjer so poškodbe manjše, na koncu, če bo čas dopuščal. Za malico danes, seveda, ni bilo časa. Nenehno pogledujemo proti reki, ali že narašča. V elektrarni Moste namreč obratujejo po določenem voznem redu. Ob šestih zjutraj zaženejo turbine in do Kranja voda priteče pri tej količini nekako v petih do šestih urah. Imam občutek da danes tudi Sava počasneje teče. Ko položimo še zadnje krpo, na hitro pospravimo orodje in oporni material, voda prične naraščati. Šlo je za las. Še obvestilo o prenehanju dela in elektrarna obratuje kot nekoč.

Za uspešno opravljeno delo se moram ob tem zahvaliti delavcem podjetja Savatech, ki so kljub dopustu z razumevanjem pomagali pri odpravi poškodb.

Padavinsko območje:	1.229,4 km ²
Povprečne letne padavine:	2.100 mm
Srednji letni pretok:	64 m ³ /sek
Srednji mali pretok:	16,7 m ³ /sek
Letna visoka voda:	530 m ³ /sek
50-letna visoka voda:	1.050 m ³ /sek
100 - letna visoka voda:	1.150 m ³ /sek

Poškodba mehkega jezua

Panorama mehkega jezua Hidroelektrarne Sava

Elektro Gorenjska smo ljudje

Valentin Strgar

 Mateja Purgar

Z Valentinom Strgarjem sva se prvič srečala avgusta v Bohinjski Bistrici. Že ko sva se pred srečanjem pogovarjala po telefonu, je bil zelo zgovoren in poln energije. Ko sem ga bolje spoznala, me je prevzelo, da kljub vsem zdravstvenim tegobam, ki ga tarejo, ohranja tako pozitiven pogled na življenje. Živi ga polno in aktivno. Lepo je poznati osebo, kot je Valentin Strgar.

Od prve zaposlitve novembra 1952 do aprila 1992, ko se je upokojil, je bil Valentin Strgar delavec Elektra Gorenjska. Komaj 15 let mu je bilo, ko se je zaposlil. Zaposlil se je takoj po šoli, ker mu niti ni preostalo kaj drugega. Njegova ovdovela mati je s skromno pokojnino le s težavo preživljala svoje tri otroke. Bil je še otrok in zelo živ je še spomin na besede in reakcijo direktorja Pogačnika ob njunem prvem srečanju, ko je dejal: "Ali ti misliš še kaj zrasti?" Začel je kot navaden delavec v Kranjski Gori, kasneje pa se je kvalificiral. Pozneje se mu je ponudila priložnost za delo v Bohinjski Bistrici, ki jo je tudi izkoristil. Od leta 1985 je delal v skladišču in 16 let kasneje postal vodja skladišča. "Ah, daj ne nori, starega bika učiti," se spominja svoje reakcije, ko mu je g. Kokalj povedal, da se bo moral naučiti upravljati z računalnikom. Čeprav se je to sprva zdelo nemogoče, je tudi ta znanja kmalu osvojil. Že v tem obdobju so ga pogosto spremljale bolečine v hrbtu, zato ga je povsem prevzela misel o upokojitvi, ko je v časopisu prebral, da pri starosti 55 let in s 37 leti delovne dobe izpolnjuje pogoje za upokojitev in aprila 1992 se je tudi upokojil.

Valentin Strgar si je ustvaril svojo družino kmalu zatem, ko se je vrnil od vojakov. Svojo soprogo je

spoznal na Pokljuki. Poročila sta se leta 1960 in v njunem zakonu so se rodile 4 deklince, ki so zdaj tudi same mame in njun dom tako obiskuje 7 vnukov in en pravnuk.

Zdravje zagotovo ni Valentinova krepka točka. Na svoji življenjski poti se je srečeval z bolečino in številnimi zdravniki. Svoj dom je nemalokrat zamenjal za posteljo v bolnišnici. Zdravila, insulin, antibiotiki, injekcije, injekcije in še enkrat injekcije, pa operacije, premalo pritiska, preveč pritiska, akupunktura, zdravljenje v toplih, bolečine v hrbtenici, na komolcu, ušesnemu bobenčku in pljučih, sladkorna bolezen, siva mrena, pomanjkanje slin, obsevanje raka na mandeljnih so besede, ki na kratko opisujejo in povzemajo dolgo zgodovino zdravstvenih tegob, ki so ga, ali pa ga še pestijo. Po izkušnji z rakom je z lahkoto opravil s svojo dolgoletno razvado, kajenjem, zaradi operacije pa je bila prizadeta predvsem sposobnost okušanja hrane, ki nima več povsem enakoga okusa. Od mesa mu ustreza le piščanec. Kljub bolečini in zdravlilom, s katerimi si jih lajša, ne počiva, temveč živi zelo aktivno in tako zamoti svoje misli.

Njegove misli je zamotilo nemalo aktivnosti, s katerimi se ukvarja. Najprej so ga prevzele ribe, ki jih je gojil v domačem akvariju. Neme ribice so nadomestili pojoči papagaji, kanarčki in drugi eksoti. Njihovo petje je bilo tako glasno, da jih je bilo nemogoče preglasiti. Od leta 1982 pa so njegova velika ljubezen čebele. Svoje čase je imel čebelnjak s 70 družinami na Koprivniku. Sedaj ima dva čebelnjaka. Enega v Bitnjah s 26 družinami in enega v Bohinjski Bistrici z 28 družinami. S prvim avgustom se je začelo čebelarstvo leto. To pomeni, da je treba čebele pripraviti na zimo z ustrezno hrano. Ker je med premočan in bi zaradi njega čebele zbolele in nazadnje poginile, jih hrani s sladkorjem. Na mesec pojedjo kar 700 kilogramov. Na svoje čebele je Valentin ponosen in tako čiste pasme kranjske sivke, kot jo ima on, lokalna veterinarica še ni zasledila pri ostalih pregledih. "S čebelami mi ni nikoli dolgčas. "Če jih ne bi imel, ne vem, kaj bi," je še povedal.

Ima pa še eno strast, brez katere ni njegovega vsakdanjika. Križanke. V časopisih in revijah vedno najprej poišče križanko. Pravilna gesla najde tudi s pomočjo številnih pripomočkov. Zanimata ga še zemljepis in zgodovina. Pridejo pa tudi trenutki, ko se najraje sprostijo ob poslušanju glasbe. Zavrti zgoščenko z dalmatinskimi popevkami, se uleže in posluša ...

Valentin Strgar je ponosen na svoje kranjske sivke. Foto: Mateja Purgar

Kadrovske novice

 mag. Mateja Nadižar

ZAPOSLOTITVE

V mesecu avgustu 2005 se je v podjetju na novo zaposlil:

- BOŠTJAN MIHELIČ - delavec začetnik - pripravnik - OE Izvajanje vzdrževanja in gradenj

ODHODI

V mesecu avgustu 2005 je iz podjetja odšel:

- BORIS HOSTNIK - samostojni elektromonter - OE Izvajanje vzdrževanja in gradenj

UPOKOJITVE

V mesecu juliju 2005 so se upokojili:

- FRANC SKUMAVC - samostojni elektromonter - OE Izvajanje vzdrževanja in gradenj
- GREGORIJ ŽONTAR - samostojni elektromonter - OE Izvajanje gradenj in vzdrževanja
- LEOPOLD PFAJFAR - pomočnik vodje nadzornišstva I - OE Distribucija električne energije
- IGNAC AHAČIČ - vodja finančne službe - OE Finančno ekonomske storitve
- PAVLE ERZNOŽNIK - samostojni projektant II - OE Dopolnilne tehnične storitve
- ALBIN ARZENŠEK - samostojni elektromonter - OE Izvajanje gradenj in vzdrževanja

V mesecu avgustu 2005 so se upokojili:

- JANEZ FLORJANČIČ - samostojni projektant II - OE Dopolnilne tehnične storitve
- MAJDA ROKSANDIČ - blagajnik - OE Finančno ekonomske storitve
- SIMON KUZNAR - samostojni elektromonter v KN - OE Distribucija električne energije

V obdobju junij-avgust 2005 ni jubilarcev.

Za vsakogar nekaj

Upokojenci podprli idejo o ustanovitvi društva

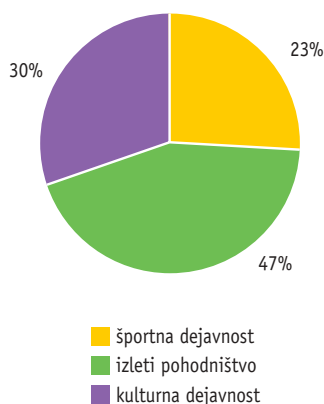
Matija Kenda

40 (16,7 %) anketirancev je podprlo ustanovitev društva upokojencev.

Glede na pobudo predsednika uprave Jožeta Knavsca o ustanovitvi društva upokojencev Elektra Gorenjska (EG) smo z anketo ugotavljali, kolikšno je v resnici zanimanje za ustanovitev društva in tudi za delo v društvu med našimi upokojenci. Vsem 240 še živečim upokojencem EG in Gorenjskih elektrarn je bila razposlana anketa.

Vrnili jo je 40 (16,7 %) upokojencev, od teh 15 žensk in 25 moških. Vsi so podprli ustanovitev društva, 7 jih želi sodelovati v upravnih organih in dva pri vodenju sekcije.

V spodnjem grafu je prikazano zanimanje upokojencev za posamezne dejavnosti društva:

Upokojenci so v anketi predlagali naslednje dejavnosti, ki so predstavljene po številčnosti:

- ogledi obstoječih in novih energetskih naprav,
- druženja, pikniki in srečanja ob jubilejih,
- družabne dejavnosti ob petju in glasbi,
- skupinski izleti, obiski razstav, koncertov,
- smučanje, kolesarjenje,
- tečajji računalništva, digitalne fotografije,
- tečajji tujih jezikov,
- sodelovanje in srečanja z ostalimi društvi električne distribucije,
- obiski ostarelih in težko bolnih upokojencev.

Matija Kenda je predstavil rezultate ankete. Foto: Mateja Purgar

Pri ustanavljanju društva se učimo iz izkušenj DUEL-a

Matija Kenda

Informativni odbor upokojencev EG se je 8. junija 2005 sestal s predstavniki Društva upokojencev Ljubljana (DUEL).

S kratko predstavitevjo društva, ki uradno uspešno deluje že od leta 2000, je g. Jože Bergant podrobneje opisal bistvene postopke, s katerimi so se soočali pri ustanavljanju DUEL-a in pridobivanju članstva svojih upokojencev in tudi njihovih najožjih zakonskih partnerjev, ki so včlanjeni kot podporni člani.

Ustanavljanja društva so se lotili z anketo, s katero so preverjali podporo upokojencev za ustanovitev društva, dejavnosti društva in pripravljenost za včlanitev in aktivno delo v društvu. S pozitivno podporo, ki so jo prek ankete izkazali upokojenci, so z vso zavzetostjo pristopili k postopkom za zakonsko ustanovitev DUEL-a. Pridobili so 17 članov ustanoviteljev in članov ustanovnega zbora društva.

DUEL ima v svojem sestavu poleg izvoljenih delovnih organov društva še pohodniško izletno, športno in socialno sekcijo.

Predstavniki DUEL-a so z nami delili izkušnje, prijazno pa so nam izročili tudi kopije dokumentov, ki nam bodo v pomoč pri ustanavljanju društva upokojencev EG.

Ugotavljanje zanimanja za društvo upokojencev

Igor Vozel

Člani Informativnega odbora društva Elektra Gorenjska so na 2. sestanku 14. 7. 2005 začrtali nadaljnje korake pri ustanavljanju društva upokojencev EG.

Matija Kenda je vse prisotne seznanil z obiskom pri društvu upokojencev Elektra Ljubljana (DUEL).

V drugem delu so prisotni razpravljali o nadaljnjih aktivnostih pri ustanavljanju društva upokojencev EG. Osrednji poudarek je bil namenjen vsebini aktivnosti društva in ugotavljanju zanimanja in želja upokojencev EG po svojem društvu. V živahni razpravi so sklenili naslednje:

- za ugotavljanje zanimanja upokojencev je najprimernejša pisna anketa, ki bi zajela čim večje število upokojenih delavcev,
- obravnavali in potrdili so predlog osnutka pisma upokojencem in ankete, ki ju je pripravil g. Matija Kenda, ki se razpošlje vsem upokojencem EG in Gorenjskih elektrarn,
- društvo upokojencev bo odprto vsem upokojenim delavcem EG, ki se bodo želeli včlaniti, in njihovim upokojenim zakonskim partnerjem,
- posamezni upokojenec je po statutu DU Slovenije lahko član več društev, če poravna ustrezno članarino vsakemu posameznemu društvu, v katerega se želi včlaniti.

Postopki pred ustanovitvijo društva

Matija Kenda

Na tretjem sestanku, ki je bil 29. 8. 2005, je Matija Kenda članom informativnega odbora predstavil rezultate ankete. Skupaj so sprejeli odločitve o nadaljnjih postopkih ustanavljanja društva in imenovali iniciativni odbor.

Vsi upokojenci, ki so vrnili anketo, so podprli ustanovitev društva. Ga. Majda Kovačič je predstavila Zakon o društvih in naloge, ki jih morajo člani informativnega odbora izvesti pred ustanovitvijo društva.

Naloge, ki jih je treba izpeljati pred registracijo društva, so naslednje:

- imenovati iniciativni odbor, ki je istočasno tudi ustanovitelj društva,
- oblikovati temeljni akt - pravila društva,
- določiti ime društva in pridobiti soglasje podjetja,
- izvoliti organe društva, določiti naloge in cilje,
- izdelati letni program in finančni načrt,
- določiti osebo za vodenje finančnega poslovanja,

- določiti zastopnika društva,
- zbrati podatke o ustanoviteljih (iniciativnem odboru),
- v aktu o ustanovitvi določiti, kaj se zgodi ob ukinitvi društva,
- izvesti registracijo društva.

Prisotni člani informativnega odbora so imenovali iniciativni odbor v sestavi:

Matija Kenda, Igor Vozel, Bernard Balantič, Franc Gašperlin, Franc Kržišnik, Franc Soršek, Marija Ogrin, Majda Roksandič, Danica Tepina, Janko Potočnik, Karel Jerala.

Na naslednjem srečanju bodo člani iniciativnega odbora obravnavali temeljni akt društva in naloge, ki jih je treba zaključiti pred ustanovnim zborom.

Za vsakogar nekaj

Sindikat elektrodistribucije Slovenije Elektra Gorenjska

Sindikalni sklad pri Svetu gorenjskih sindikatov

 Milan Pristavnik

Sindikalni sklad pri Svetu gorenjskih sindikatov (SGS) so ustanovili sindikati podjetij, zavodov in ustanov, ki so kolektivni člani SGS, zaradi zagotavljanja potrebne materialne podlage za izvajanje dogovorjenih programov. Namen ustanovitve sklada je organizirano zbiranje sredstev, ki se uporabljajo za dodeljevanje enkratnih pomoči, sofinanciranje obročnega plačevanja sindikalnih nakupov, subvencije obrestnih mer pri dolgoročnih in kratkoročnih kreditih, subvencije pri letovanju prek Turistične agencije Sindicom, pomoč pri nabavi kurilnega olja in preventivno okrevanje članov.

Sredstva sklada se oblikujejo z mesečnim združenjem dogovorjenega deleža članarine, obrestmi in drugimi prilivi. Najvišji organ je skupščina sklada, vsaka članica sklada je v njej zastopana s po enim predstavnikom. Upravni odbor (UO) sestavljajo predsednik sklada in devet članov. UO upravlja s sredstvi na podlagi sprejete politike skupščine sklada.

Ugodnosti sklada so: preventivno okrevanje, kratkoročni in dolgoročni krediti v letu 2005 in ugodni nakupi kurilnega olja.

Sindikalni sklad pri SGS je na osnovi programskih usmeritev za leto 2005 izvedel naslednje akcije:

- zagotavljanje kratkoročnih in dolgoročnih kreditov članov;
- zagotavljanje namenskih kreditov ob nabavi kurilnega olja, in sicer v višini 30.000 SIT; subvencioniranje letovanja prek Turistične agencije Sindicom v višini 7.500 SIT na člana (letovanje nad 5 dni enkrat letno);
- za organizacijo sindikalnega izleta prek Turistične agencije Sindicom 5 % popust;
- subvencioniranje prehrambenih bonov za prvo majsko srečanje na Joštu;
- nabava oziroma dodelitev avansa za smučarske vozovnice;
- pomoč svojcem ob smrti člana sklada;
- pomoč članu sklada ob elementarnih nesrečah;
- subvencioniranje gledališke predstave za naše člane.

Sindikalni sklad je za leto 2005 namenil kvoto sredstev za pridobitev kratkoročnih in dolgoročnih kreditov posameznim sindikalnim članicam, ki so določila dinamiko razdeljevanja preko vsega leta. Sindikat Elektro Gorenjska ima v letu 2005 pravico do posojila v skupni višini 19.000.000 SIT. Kratkoročni krediti so v višini 50.000 SIT; 100.000 SIT; 150.000 SIT; 200.000 SIT in 250.000 SIT za dobo 6 ali 12 mesecev.

Dolgoročni krediti po 250.000 SIT; 500.000 SIT; 750.000 SIT in 1.000.000 SIT pa so za dobo od 1 do 4 let.

Do konca avgusta 2005 so člani sindikata Elektro Gorenjska koristili 6.000.000 SIT. Za člane Sindikata Elektro Gorenjska je tako na voljo še 13.000.000 SIT, za najem kratkoročnih in dolgoročnih posojil, ki jih je možno koristiti do konca

leta 2005, zato se zainteresirani člani oglasite pri tajnici Sindikata ge. Ireni Kociper.

Glede na število članov je našemu sindikatu pripadala kvota 5 kandidatov za preventivno okrevanje. V letu 2005 so se ga udeležili naši člani g. Peter Fleišer, g. Franc Žnidar, g. Andrej Kavčič, g. Miro Volčič in g. Edo Šilar.

Akcija preventivnega okrevanja poteka prek vsega leta razen med letnim dopustom in šolskimi počitnicami. Enotedensko organizirano okrevanje se je udeležilo 130 kandidatov po ključu en kandidat na vsakih 30 članov. Prednost pri izbiri imajo kandidati, ki so zaradi zahtev delovnega procesa že zdravstveno ogroženi ali pa delajo na delovnih mestih, ki ogrožajo zdravje. Pred večino kandidatov imajo prednost tisti z daljšo delovno dobo.

Blíža se jesen in kurilna sezona. Že vrsto let poteka prek sindikata ugoden nakup kurilnega olja pod ugodnejšimi pogoji, t.j. nižja cena kurilnega olja, saj se je Sindikalni sklad sindikatov z dobaviteljem dogovoril za količinski popust.

Pogoji nakupa kurilnega olja za člane sindikata so:

- naročilo od 500 do 3.000 litrov
- cena: zagotovljena za naročnike, oddana na Svet gorenjskih sindikatov do navedenega datuma
- plačilo: z gotovino ali s posojilom pri hranilnici LON
- dobava: najkasneje v 14 dneh od prejema naročila.

Naročila in zbrani dokumenti se zbirajo pri predsedniku in tajnici sindikata, ki zbrane dokumente odda na sedež Sveta gorenjskih sindikatov v Kranju.

Najbolj so profitirali člani, ki so v pravem trenutku koristili ugodnosti, pa naj gre za nakup kurilnega olja, kredite sklada ali pa dodatne popuste pri subvencioniranju letovanja.

Vabim vse, ki niste člani Sindikata Elektro Gorenjska, članice Sveta gorenjskih sindikatov, da se nam z včlanjenjem pridružite. Pristopne članske izjave lahko dobite pri ge. Ireni Kociper ali g. Milanu Pristavniku.

V upanju, da bo čim več članov našega sindikata koristilo ugodnosti, vas lepo pozdravljam.

Sindikat dejavnosti elektrogospodarstva

Prizadevnost in strpen dialog sta se nam obrestovala Polde Zupan

Z novo sistemizacijo in notranjo organizacijo smo dosegli delno zastavljene cilje. Nihče od sodelavk in sodelavcev po novem sistemu ne bo dobil manjše plače. Uprava se je držala dogovora in sprejela sklep, da se vrednotenje delovnih mest po novi ocenitvi prične izvajati s 1. 8. 2005 in to **en mesec pred dogovorom**. Vendar je še dolga pot h končnemu cilju, da bomo horizontalno napredovali v okviru istega delovnega mesta in dobili dodatek k plači na osnovi osebnosti in poslovne uspešnosti podjetja.

V letu 2004 je bil sprejet Zakon o načinu usklajevanja plač, ki predvideva, da se avgusta na osnovi pogajanj socialnih partnerjev (v našem primeru naš **sindikat SDE** in Ministrstvo za gospodarstvo) poračuna rast življenjskih stroškov za tekoče leto. Po trdih pogajanjih je bil izpogajen znesek 9.205 SIT za vse zaposlene enako in se prišteje že obstoječemu lanskemu znesku 9.895 SIT.

Prizadevamo si uveljaviti izplačila na osnovi uspešnosti poslovanja Elektra Gorenjska v letu 2004. Za ta izplačila pogajanja še tečejo, oblika in velikost izplačila pa še nista znana. V letu 2004 smo dvignili izhodiščne plače za 2 % (2.000 SIT). Dokončna pogajalska stališča bomo pripravili na Konferenci SDE elektrogospodarstva 1. 9. 2005 in jih predstavili upravi Elektra Gorenjska.

Zaradi norih podražitev pogonskih goriv in lažjega obračuna - izplačila bonitet smo ponovno podpisali Sporazum o izvajanju 134. in 139. člena PKP. Ta sporazum velja, dokler cena neosvinčenega bencina ne preseže 250 SIT.

Uprava nas je tudi obvestila, da zaradi poslovnih razlogov zapira blagajno na lokaciji Mirka Vadnova 3. Izrazili smo dvome v prijaznost odločitve do naših odjemalcev in smotnost zaprtja v obdobju odpiranja trga z električno energijo, vendar so to poslovne odločitve uprave. Postavili smo pogoj, da se mora našim sodelavkam zagotoviti socialna varnost (premestitev na podobna dela in opravila, ki so enako ali višje vrednotena).

V mesecu juniju smo tudi organizirali srečanje za naše člane v naravi. Udeležba je bila odlična, dobremu razpoloženju tudi hladno vreme ni moglo ponagajati. V mesecu septembru - oktobru načrtujemo organizacijo izleta za en dan in noč. Sedaj smo v fazi zbiranja predlogov, zato vas prosimo za ideje. V izvajanju so še vse neizvršene naloge iz preteklosti.

Do naslednjega javljanja bralkam in bralcem želimo veliko uspehov.

Za vsakogar nekaj

Prvi rafting za poslovne partnerje

Foto: Mateja Purgar

Sredino popoldne, 15. 6. 2005 je bilo, smo resno poslovno okolje zamenjali za prijetno druženje v naravi. S poslovnimi partnerji smo se zbrali v športno rekreacijskem centru Posavec na prvem raftingu poslovnih partnerjev Elektra Gorenjska po reki Savi. Po uri in pol veslanja smo se vrnili na zeleni otoček na Posavcu, kjer smo ob dobrem prihrizku in kapljici resne poslovne dogovore in pogajanja zamenjali za medsebojno spoznavanje in tkanje prijateljskih vezi.

Zbrali smo se prvič in zagotovo ne zadnjič. O občutkih najbolje govorijo fotografije. Svoje poslovne partnerje pa že zdaj prijazno vabimo, da se nam pridružijo ponovno drugo leto, na drugem tradicionalnem raftingu poslovnih partnerjev.

Poslovni partnerji z raftom po Savi

Prvi trije rafti so se prebili čez brzice po Savi

Avantura s štirikolesnikom

Pridružil se nam je radovljjski župan Janko S. Stuček

Koncentracija, natančnost, zadetek v črno

Za vsakogar nekaj

11. letne igre elektrodistribucijskih podjetij v Kopru

Foto: Mateja Purgar

Elektro Primorska je v soboto, 4. junija 2005, v Kopru gostila 11. letne igre elektrodistribucijskih podjetij Slovenije in organizirala 12. športnih disciplin, v katerih so se posamezniki in ekipe potegovali za najvišja mesta.

Tekmovalci se bodo strinjali, da na športnih igrah elektrodistribucijskih podjetij Slovenije ni šale. Težko, če sploh, bi našli sotekmovalce, ki se iger udeležijo z željo po prijetnem druženju in iz prepričanja, da je glavno sodelovati in ne zmagati. Za dobro uvrstitev v hudi konkurenci je potreben resen pristop k treningu in kanček športne sreče.

Posameznica in posamezniki iz Elektra Gorenjska, ki so drugim dali največ vetra, so bili Maša Jamnik (2. mesto v krosu - ženske do 34 let), Aleš Rozman (2. mesto v krosu - moški od 40 do 49 let), Janez Pšenica (1. mesto v krosu - moški nad 60 let), Peter Zagožen (3. mesto v krosu - moški nad 60 let) in Simon Plevanč (3. mesto v kegljanju).

Ekipne uvrstitve Elektra Gorenjska v posameznih športnih disciplinah, tako za moške kot za ženske, so prikazani v tabeli.

V skupni razvrstitvi je Elektro Gorenjska dosegel 51 točk in je bil na zaključni slovesnosti, ki je potekala v Simonovem zalivu v Izoli, prvi na vrsti, da prevzame pokal. Elektro Primorska je osvojil 51 točk, Elektro Celje 57, Elektro Ljubljana 61 in Elektro Maribor 64 točk.

Disciplina	Ženske	Moški
Kolesarjenje	3. mesto	4. mesto
Tenis	3. mesto	1. mesto
Namizni tenis	1. mesto	4. mesto
Streljanje	5. mesto	5. mesto
Kegljanje	3. mesto	2. mesto
Baliranje		2. mesto
Mali nogomet		5. mesto
Odbojka	1. mesto	2. mesto
Kros	5. mesto	3. mesto
Šah	4. mesto	
Košarka		5. mesto
Plezanje na drog		5. mesto

Namizni tenis: Vesna Kranjc, Marjan Porenta, Ivanka Jelenc in Irena Dolar

Kros: Janez Pšenica - 1. mesto v krosu - moški nad 60 let

Maša Jamnik - 2. mesto v krosu - ženske do 34 let

Odbojka: Ekipa Elektra Gorenjska v odbojki je osvojila 1. mesto

Za vsakogar nekaj

Planinski pohod na Kukovo špico

 Janez Pšenica. Foto: Jurij Podpečan

V soboto, 20. avgusta 2005, smo si planinci Elektra Gorenjska zastavili cilj osvojiti Kukovo špico. V Mojstrani se nas je zbralo 10 vztrajnih planincev in to kljub muhasti vremenski napovedi.

Z avti smo se odpeljali proti Vratom in pri hudourniku Črlovec na višini 850 m zapustili štirikolesnike in se začeli vzpenjati po grapi in nato po lepi lovski poti. Počasi in vztrajno smo napredovali navzgor do višine 1.600 m in nato levo, dokler nismo prišli do melišča pod sedlom Gulce.

Tu smo napravili prvi počitek. Popili smo nekaj tekočine ter se zazrli v sonce in med oblaki štrlečo Kukovo špico. Žal je bilo sonca hitro konec. Vsi planinci so imeli dovolj kondicije, tako da smo proti sedlu Gulce dobro napredovali.

Na sedlo smo prisopihali še dovolj sveži za nadaljevanje vzpona na 2.427 m visoki vrh Kukova špica. Po dobrih 4 urah vzpenjanja se je skupina zbrala na vrhu. Vsi smo bili zadovoljni, posebno sedmerica, ki je doživela krst z vrvjo po riti.

Na našo žalost nismo imeli razgleda, ki je sicer iz te gore čudovit. Vidi se Gozd Martuljek in gore med Špikom, Škrlatico ter Oltarjem, na drugi strani pa Triglav s svojo severno steno, pa proti vzhodu na Gorenjsko do Kranja in še naprej.

Za lep razgled smo se dogovorili kar za drugič.

Na sedlu Gulce je pihalo, podile so se megle, a vseeno je sledila malica in nato hitro v dolino, saj se je vreme še slabšalo. Tudi malo dežja smo si privoščili, na srečo ne za dolgo. Po treh urah spusta smo bili ob 15. uri zopet pri avtomobilih. V Mojstrani smo se odžejali in se nato odpeljali v Žirovnico h "Kašarju" na zaslužen kosilo.

Bili smo malo utrujeni, vendar zadovoljni, da smo vsi prišli na vrh in z namenom, da se vrnemo po lep razgled.

Tisti, ki imate radi hribe, pa se nam le pridružite na enem od naslednjih planinskih pohodov.

Na vrhu nismo imeli nobenega razgleda

Za vsakogar nekaj

Globinska ostrina v kreativni fotografiji

Marjan Jerele

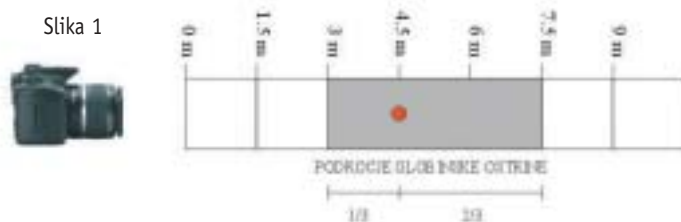
Obdobje naglega razvoja digitalne tehnike tudi na področju fotografske tehnologije pušča neizbrisen pečat. Napredek je silovit, obdobja tehnoloških preskokov so čedalje krajša. Za navdušene spremljevalce razvoja je to sicer zanimiv čas, vendar naj nas razvoj in pritisk proizvajalcev ter potrošniška mrzlica ne prevzamejo preveč.

Zavedati se moramo, da se spreminja le tehnika, bistvo same fotografije oziroma pravila pa ostajajo praktično nespremenjena od zasnove klasičnega fotografskega aparata dalje. Proizvajalci se sicer trudijo, da bi aparat opravil vse namesto nas, vendar se po začetni uporabi načina AUTO prej ali slej začnemo spraševati po uporabi ostalih ponujenih možnosti.

Ena od zanimivih in enostavnih načinov napredka v kreativni fotografiji je zagotovo možnost vpliva na globinsko ostrino posnetka. Globinska ostrina ali tudi ostrinska globina se imenuje področje med najbližjo in najbolj oddaljeno točko v prostoru, kjer je posnetek dovolj oster. Pravila, ki vladajo na področju globinske ostrine, veljajo za vsak objektiv, ne glede na tip aparata. Vpliv na to področje ostrine pa nam omogoča zanimive možnosti napredka.

Za posnetke predmetov, ki niso v naši neposredni bližini, na splošno velja, da se globinska ostrina razteza od 1/3 območja pred objektom izostritve do 2/3 območja za objektom izostritve, kar je prikazano na Sliki 1. Rdeča pika predstavlja točko ostrenja (objekt), šrafirana površina pa ustrezno globinsko ostrino.

Na velikost področja globinske ostrine vplivajo velikost zaslonke, razdalja med kamero in motivom ter sprememba goriščne razdalje objektivu.

Zaslonka

Zaslonka običajno predstavlja mehanizem za uravnavanje velikosti odprtine v objektivu in uravnava količine svetlobe, ki pade na film oziroma svetlobno občutljivo vezje. Običajno se nahaja v objektivu fotografskega aparata. Vrednosti odprtine so navedene v standardnem zaporedju, običajne vrednosti so 2, 2.8, 4, 5.6, 8, 11, 16, 22, 32 in 64. Z večanjem števila se odprtina manjša, kar pomeni, da je na primer pri vrednosti zaslonke 2 velikost odprtine največja.

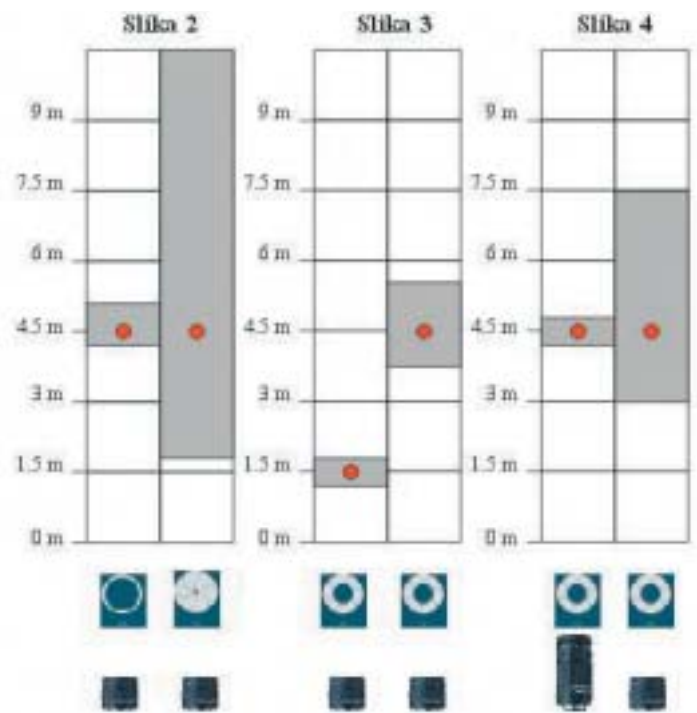
Velikost zaslonke vpliva na globinsko ostrino tako, da se večja z zapiranjem zaslonke oziroma povečevanjem števila, z odpiranjem zaslonke pa globinska ostrina pada. Vpliv odprtine zaslonke na globinsko ostrino je prikazan na Sliki 2.

Razdalja med kamero in motivom

Z večanjem razdalje med kamero in motivom pri isti nastavitvi zaslonke narašča tudi globinska ostrina. To praktično pomeni, da s približevanjem motivu globinska ostrina pada, kar običajno povzroča težave pri makro fotografiji, kjer globinska ostrina včasih pade na samo nekaj milimetrov. Vpliv razdalje je prikazan na Sliki 3.

Spreminjanje goriščne razdalje

Velja pravilo, da z večanjem goriščne razdalje objektivu (približevanje motiva s povečevanjem zooma) vpliva na zmanjševanje globinske ostrine pri nespremenjeni zaslonki. Tako bo imel objektiv z goriščno razdaljo 28 mm veliko večjo globinsko ostrino kot objektiv pri goriščni razdalji 200 mm. Vpliv goriščne razdalje na globinsko ostrino je prikazan na Sliki 4.

Na dveh fotografijah sta prikazana ekstremna primera različne globinske ostrine. Fotografija jezera je narejena pri nastavitvi zaslonke $f=22$ s širokokotnim objektivom z goriščno razdaljo 28 mm, desna fotografija pa predstavlja bližinski posnetek pri zaslonki $f=5.6$ s teleobjektivom z goriščno razdaljo 300 mm. Razlika je več kot očitna.

Nastavljanje globinske ostrine na fotografskem aparatu

Tako klasičnim kot digitalnim aparatom je možno enostavno ročno nastavljanje globinske ostrine z izbiro načina na glavnem izbirnem kolescu. Ta položaj je običajno označen s črko "A oziroma Av" (apperture). Po izbiri omenjenega načina na glavnem kolescu je glede na tip aparata možno ročno nastavljanje vrednosti zaslonke, aparat pa nam glede na izbiro zaslonke priredi ustrezno hiter čas delovanja zaklopa.

Na zrcalno refleksnih fotoaparatih je ročno nastavljanje zaslonke možno s pomožnim kolescem oziroma pritiskanjem na ustrezne tipke na kompaktnih digitalnih fotoaparatih. Primera glavnega izbirnega in pomožnega kolesca na zrcalno refleksenem aparatu in glavnega kolesca na kompaktnem digitalnem fotoaparatu sta prikazana na Sliki 5.

Slika 5

Za vsakogar nekaj

Fotogalerija

Poletni motivi

Foto: Marjan Jerele

Foto: Iztok Štular

Foto: Iztok Štern

Foto: Majda Kovačič

Foto: Drago Papler

Foto: Marko Vilfan

Za vsakogar nekaj

Doživetja

Barbara Egart, foto: Barbara Egart

Brazilija: od Amazonije do Ria de Janeira - 2. del

Priletela sva v Manaus, velemesto sredi Amazonije. Mučno čakanje na prtljago nama je počasi paralo živce, toda tokrat sva imela srečo, saj je pripotovala z nama. Mesto je idealno izhodišče za vse ture in trekinge v džungli. Ime je dobilo po Indijancih Manaus, ki so tod živeli. Danes je to pomembno pristaniško mesto z več kot milijonom prebivalcev in leži ob sotočju rek Rio Negro in Solimoes, ki se po tem sotočju preimenujeta v Amazonko.

V bližnji agenciji sva uredila vse potrebno za odhod v džunglo in se nastanila v hostlu sredi mesta. Na ogledu mesta je bilo povsod vse polno ljudi, takih in drugačnih. Trgovci so bučno prodajali svojo robo. Trgovine so bile do vrha založene. Prodajali so vse mogoče. Zvoki sambe so se mešali v vso to množico. Vse skupaj se je zdelo kot ena velika tržnica. Sprehodila sva se mimo znamenite gledališke hiše Teatro Amazonas, ki je nastal leta 1896, ko je pridelava kavčuka prinašala izjemne dobičke. Hodila sva po nabito polnih ulicah in naletela na skupino mladih ljudi, ki je plesala capoeiro. Capoeira je plesno-borilna veščina, ki združuje fizično borilno tehniko in prvine plesa. Pleše se po ulicah, trgih, plažah, povsod, kjer se najde vsaj malo prostora. Zanimiv je podatek, kako je nastala. Korenine segajo v 16. stoletje, ko

Brazilija - drugi del potovanja

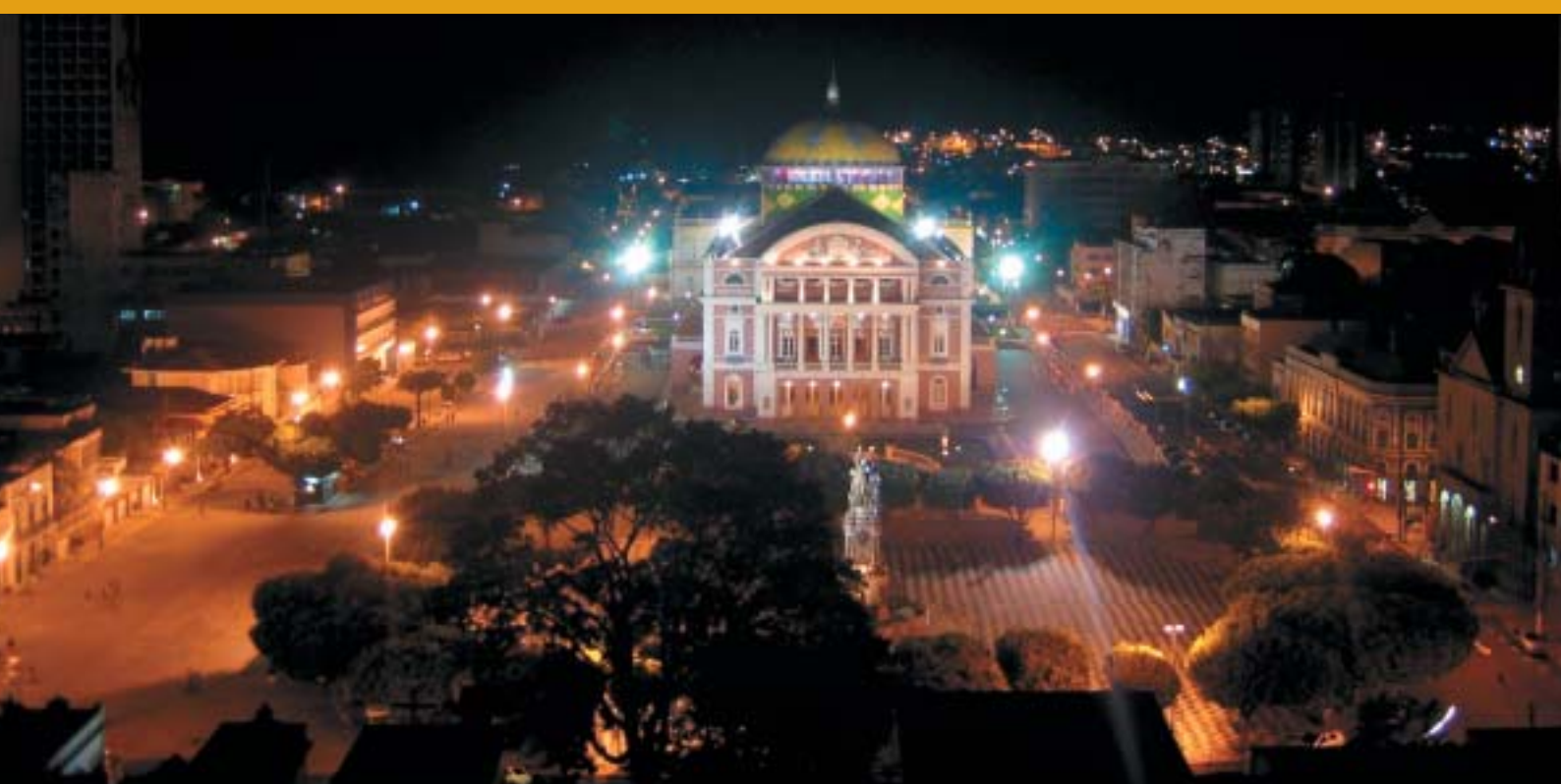
so priseljevali Afriške sužnje. Ti so s seboj prinesli svoje tradicionalne borilne veščine. V Braziliji so bile te veščine tedaj prepovedane. Da bi obdržali svojo tradicijo, so jih prikrivali s plesom. Skozi vrsto let je tako večšina postala ples. Nekaj časa sva opazovala to igro s telesom, to razmetavanje teles, stanje na glavi, na rokah potem pa sva se po nasvetu dveh popotnikov odpravila na vrh nekega hotelskega nebotačnika, ker je bil čudovit razgled nad celim mestom, ki je bil v večernih urah še posebej čaroben.

Zvečerilo se je in trgovine so se zaprle. Ulice so se tako rekoč v trenutku spraznile. Ljudje so izginili,

še izložbe ni bilo nobene več. Mesto je zaspalo. Na ulicah so ostali le kupi nesnage. Vsaka trgovina je imela poleg vhodnih steklenih vrat še zunanja železna vrata, ki jih spustijo iz varnostnih razlogov, tako da na koncu sploh nimaš občutka, da se v tem mestu kaj prodaja. Tako kot vsako brazilsko mesto je tudi to zvečer zelo nevarno. Ponoči je celo dovoljeno prevoziti rdečo luč v križišču, ker čakanje v križišču lahko prinese marsikaj. Lahko te napade kaka oborožena tolpa in si lahko samo vesel, da preživiš. Na to so naju opozorili domačini, ko smo se že večkrat peljali skozi rdečo. Ker je bila ura že pozna, sva se tudi midva raje pobrala na varno.

Naslednje jutro smo se z vodičem Rubensom in še z dvema Nemcema odpravili v džunglo. Spakirali smo potrebne stvari, ostalo prtljago pa smo pustili v hostlu. Ustavili smo se na tržnici in kupili ribe za večerjo. Vkrkali smo se v čolniček, ki nas je popeljal čez 5 km široko Amazonko. Ustavili smo se na sotočju rek. Vsaka ima svojo značilno barvo. Rio Negro ima barvo coca-cole, ki nastaja zaradi odmirajočih odpadnih rastlin, medtem ko ima Solimoes barvo blata. S seboj nosi veliko količino blata, ki je zelo hranljivo. Reki sta sicer čisti. Šele po približno 7-ih km se reki med seboj pomešata, sicer tečeta druga ob drugi vsaka v svoji barvi.

Theatro Amazonas v Manausu

Za vsakogar nekaj

Nadaljevali smo pot na drugi breg, kjer nas je že čakal kombi, da nas popelje globlje v pragozd. Po dveh urah naporene vožnje po razrukani in od vode načeti cesti smo se pripeljali do rečnega rokava, kjer nas je čakal manjši čolniček, podoben kanuju na motorni pogon. Ko smo se z vso hrano in prtljago vkrkali v čolnič, se je rob čolna izenačil z vodno gladino. Nisem si predstavljala, kako se bo to končalo. Ob pogonu motorja se je čolnič k sreči rahlo dvignil. Med vožnjo smo opazovali naravo, ki se je bujno razraščala nad reko. Nasproti se je na vsake toliko časa pripeljal kak domačin, ki je peljal svoj pridelek prodajat v bližje mesto. Reka jim pomeni veliko. Je glaven vir preživetja in edina povezava s civilizacijo. Ko smo se srečevali, je šofer vedno zmanjšal hitrost, da valovi ne bi prevrnili nasproti vozečega vozila. Na rečnih bregovih smo poredko videli kočje domačinov.

Bilo je zelo vroče in soparno. Pripravljalo se je k dežju. Na srečo so se črni oblaki obrnili drugam in mi smo suhi prispeli do končne postaje. Prispeli smo do lodga, ki je približno dve uri oddaljen od prvega mesta in leži ob velikem jezeru Mamori Lake. Nastanili smo se in se za kratek čas odpočili. Zbasali smo se v viseče mreže, ki so visele povsod po koči in so bile naše postelje tudi ponoči. Sprva nisem bila najbolj navdušena nad ležiščem, vendar sem kaj kmalu spremenila mnenje. Prav udobne so bile. Nikjer te nič ne žuli, zaspiš kot v zibelki. Gospodinja nam je tačas pripravila kosilo. Podprli smo se in se odpravili na prvo avanturo v džunglo, loviti piranhe. S kanujem smo se zapeljali po reki navzgor in se ustavili na nekem mirnem odmaknjem mestu, kjer je bila vsa voda prekrita z rastlinjem. Kje bomo pa lovili, smo se spraševali. Vodič Rubens in njegov pomočnik sta s seboj vzela nekaj palic, na katere je bila privezana navadna vrstica s trnkom in vsakemu dala košček mesa. Rubens je pokazal, kako bomo to počeli. Najprej si nekajkrat zamahnili levo in desno, da se je rastlinje razmaknilo, potem si potolkel po vodi, da si privabil pozornost in spustil trnek v vodo. Takoj si začutil, da se spodaj nekaj dogaja. Palica se je kar upogibala. Neverjetno, kako hitro so ga požrle in če si bil prepočasen, ni bilo z ulovom nič. Na začetku smo imeli vsi težave. Ko smo dobili občutek za lov, smo jih vlekli ven kot za šalo. Pomočnik je vsaki z mačeto odsekal spodnjo čeljust, ker so bile napadalne tudi na suhem. Zagotovili smo si obilno večerjo. Vsi navdušeni nad ulovom smo se odpravili proti lodgu. Ustavili smo se sredi jezera in v popoldanskem soncu opazovali delfine, ki so nas spremljali že vso pot. Tu živijo pink delfini in so zelo razigrani. Bilo je čudovito, kot v pravljici. Dan se je pregibal k večeru in zapeljali smo se še v nek stranski pritok. Paziti smo morali na svoje glave, ker je bilo prostora komaj še za naš čolnič. Prebijali smo se skozi poplavljen gozd in se ustavili. Rubens je nekaj zagledal. Kar obnemeli smo, ko je slekel obleko in se kot blisk pognal po debelu navzgor. Po nekaj minutnem opazovanju je nekaj priletelo v vodo. Bil je lenivec. Eden izmed Nemcev ga je zgrabil in potegnil v čoln. Takoj za njim je bil v čolnu tudi

Domačinka pri pomivanju posode - Amazonija

Rubens. Ta človek je bil neverjeten. Imel je sokolje oko in je ves čas oprezal za živalmi. Oponašal je njihove glasove in se pogovarjal z njimi. Pravi jungle boy! Lenivca smo odpeljali s seboj v lodge in ga kasneje izpustili.

Ta dan se za nas še ni končal. Po večerji smo šli loviti krokodila. Rubens in njegov pomočnik sta s seboj vzela svetilke. Zapeljali smo se na drugo stran jezera. Noč je bila svetla. Bil je čas polne lune. Morali smo biti zelo tihi, ker so nas krokodili zaradi svetle noči lažje opazili. Z svetilkama sta pregledovala bližnjo okolico. Povsod je bilo vse polno svetlikajočih se oči. Rubens je svetil, pomočnik pa se je ulegel na kljun kanuja, tako da je visel do trebuha čez rob. Nepremično smo sedeli in opazovali. Začofotalo je in že je držal za vrat malega krokodilčka. Z ulovom nista bila zadovoljna, zato sta se odločila, da bosta ulovila večjega. Dala sta ga Gregu, da ga je podržal. Rubens je začel oponašati krokodilje glasove, krokodilček v Gregovih rokah pa se je začel neznansko zvijati. Najbrž so mu bili glasovi znani. Močna je bila ta "zverca". Kasneje smo ujeli še enega, malo

večjega. Res nam je ponagajala polna luna, zato smo se morali zadovoljiti z ulovom. Oba smo odpeljali do lodga, kjer nam je Rubens pokazal in povedal nekaj zanimivosti. Izpustili smo ju.

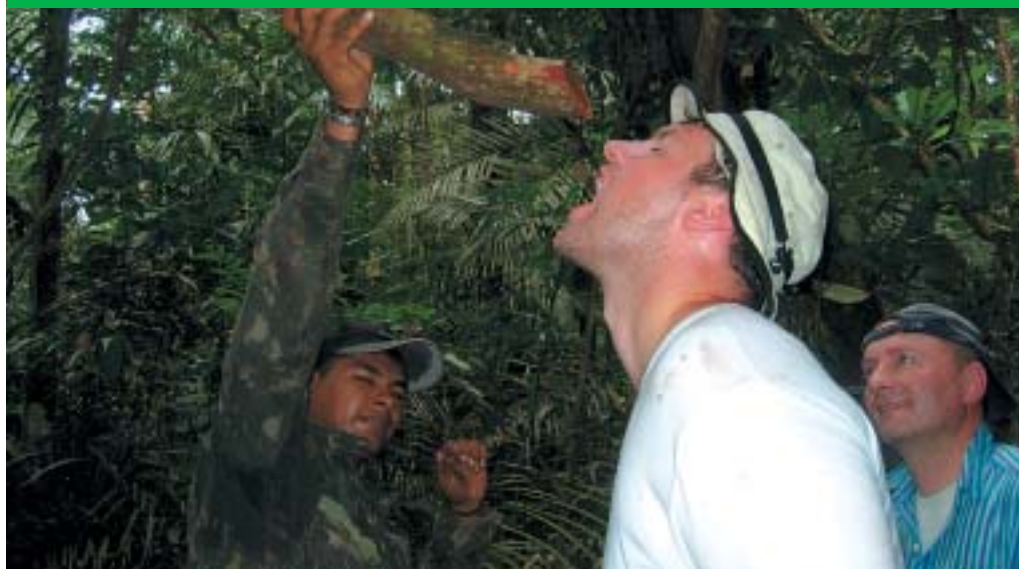
Podobno smo preživeli v pragozdu še dva dni. Pohajkovali smo po džungli in spoznavali rastline, ki se danes uporabljajo v gumarski in lesni industriji, v kozmetiki ... Rubens nam je pokazal, kako nastane guma iz mleka kavčukovca. Pragozd ti nudi vse možnosti za preživetje. Lovili smo tarantelo. Vodič jo je s palčko zbezal ven. Pokazala se nam je, vendar je takoj smuknila nazaj v varno zavetje. Področje je bilo vse polno lukenj in pajčevin.

Kača, ki se je znašla med mojimi nogami med pohodom po džungli

Obiskali smo domačine in se načudili njihovim domovom. Koče imajo pridih indijske arhitekture in so iz lesa in slame. Stojijo na količkih, da so varne pred poplavamami in živalmi. Lonce pomivajo enostavno v bližnji reki. Nek domačin je imel za domačo žival kar kačo boo (podobna pitonu), ki jo je ujel v bližnjem močvirju. Sicer jo je imel stlačeno v zaboju, ampak vseeno me je presenetilo. Po kuhinji, če ji lahko tako rečem, so se sprehajali piški. Otroci so pridno pomagali pri gospodinjstvih in drugih opravilih. Napol nagi in boski so oprezali za nami. Z Gregom sva jih obdarila z bom-

Preživetje v džungli, veja drevesa water line vsebuje veliko tekočine

Za vsakogar nekaj

boni. Bili so strašansko veseli in hvaležni. Ker so nas temperature in vlaga kar pošteno zdelale, sva si tudi midva privoščila osvežitve v bližnji reki, v kateri smo prejšnjo noč lovili krokodile.

Še posebej zanimiva pa je bila zadnja noč, ko smo prenočili v džungli. S seboj smo vzeli nekaj opreme, hrane in pijače. Približno pol ure smo se prebijali skozi goščavo in se ustavili na majhni jasi. Na sredi je stala slamnata koliba. Utaborili smo se. Napeli smo mreže za spanje in čeznje še mreže proti komarjem. Vlaga je bila 90 %, temperatura pa približno 29 stopinj. Komarji so breščali okoli nas in pikali naša prepotena telesa. Seveda smo bili zaščiteni, kolikor se je pač dalo. Zakurili smo ogenj in dali peči piščanca. Medtem smo šli na sprehod po nočni džungli. Raznоразni kriki in vreščanja so nas spremljala že ves čas. Bila je trda tema. Hodili smo za Rubensom, ki je z mačeto utiral pot. Kar naenkrat se Grega zadere: Pazi kača! Od strahu sem odskočila. Grega jo je opazil, ko se mi je med nogami nekaj premaknilo. Blizu moje noge se je res razdraženo zvijala mala kačica. Rubens je hitro preveril, kaj je in ugotovil, da je to zelo strupena kača, ki lahko ubije celo vola. Zasepetal je, naj se počasi umaknem, ker se pripravljaja na skok. Vse se je srečno končalo. Šli smo naprej. Mala kačica mi ni vzela volje do pustolovščine. Vzbudila mi je še večje spoštovanje do narave. Pojedli smo piščanca in zaspali v divjini. V bližjem grmovju je vseskozi nekaj šumelo. Nisem se upala niti premakniti, kaj šele, da bi šla ven na kako potrebo. Zaspali smo. Zjutraj so nas zbudile opice, ki so kričale kot zmešane ...

Dnevi v džungli so bili enkratni. Bilo je tako zanimivo, da me nista motila niti visoka vlaga niti visoke temperature. Edino, kar bi naslednjič spremenila, je to, da bi si vzela več časa za džunglo. Nastopil je čas odhoda. Odpravili smo se nazaj v Manaus.

Iz Manausa sva poletela na obalo, v letoviško mesto Natal. To mesto sva si izbrala, ker sva imela v planu potapljanje na koralnem grebenu. Tri dni v mesecu, v času polne lune, je v teh krajih tako visoka plima, da je potapljanje na grebenu prepovedano. Midva sva bila tam ravno ta čas. Nisva bila preveč razočarana, ker sva oba upala, da bova potapljanje lahko izvedla nekje nižje na obali in to se je kasneje tudi zgodilo. Mesto leži blizu ekvatorja, zato so temperature zelo visoke. Tu pride v poštev faktor 30 ali več. Nastanila sva se v hotelu nekega Slovenca, ki sva ga našla prek interneta. Zelo lepo naju je sprejel. Klepetali smo pozno v noč.

Naslednji dan sva najela buggy in se šla peljat po peščenih sipinah. Dobila sva divjega šoferja Mauricia, tako da je bilo vse skupaj že močno adrenalinsko. Vozili smo se čez sipine in se vmes ustavljali za kohanje in hladno osvežitve. Bilo je nadvse zabavno.

Južno od Natała, približno 25 km, stoji mestece

Pirangi do Norte, znano po največjem drevesu na svetu. Z avtobusom sva se odpeljala do tja. Ker je bilo slabo označeno, sva kar na slepo izstopila. Imela sva srečo. Takoj se je našel nekdo, ki nama je pomagal. Sonce je pripekalo. Na hitro sva si ogledala to znamenito drevo. Bilo je ogromno. Njegova površina obsega okrog 7.500 km². Na njem rastejo sadeži, ki so podobni malim paprikam. Ta čas niso rasli. Prodajajo jih po vsej Braziliji in so zelo okusni.

Sledilo je "snorkljanje" na bližnjem grebenu. Z ladjico smo se zapeljali do grebena in si nadeli maske in plavutke. V trenutku, ko sem zaplavala, me je skoraj kap. Okrog mene je plavalo ogromno pisanih kačic. Hudo. Pogledala sem naokrog in vsi so mirno plavali. Nič mi ni bilo jasno. Ali nihče nič ne opazi ali pa ni nič nevarnega, sem pomislila. Grega mi je kasneje razložil, da so to neke vrste jegulje. Oddahnila sem se in se počasi privadila tamkajšnjemu podvodnemu svetu.

Dan se je nagibal k večeru in odpravljala sva se naprej. Pot naju je vodila v Salvador. Že prej sva si kupila karte za avtobus, da sva si laže zagotovila sedeže. V Braziliji pri nakupu karte dobiš tudi številko sedeža. Prevozi na dolge razdalje so nadvse udobni. Postregli so nam z malico in pijačo. Razdelili so nam čiste odeje in vzglavnike. Tako sva se z lahkoto odpravila na 20 urno vožnjo proti Salvadorju.

Salvador sva si ogledala bolj površno, ker nisva imela prav veliko časa. Ogledala sva si znamenito staro mestno jedro in pristanišče, kjer so trgovali s sužnji. Salvador je mesto, kjer posledično živi tudi največ črncev. Slovijo po najboljšem karnevalu. Midva sicer nisva bila tam v času karnevala, vendar se ga vseeno čuti. Ljudje je ogromno. Množično se zabavajo. Pleše se samba, capoeira ... Če bi se še kdaj odpravila v Salvador, bi bilo to v času

karnevala. Baje je noro. Ljudje prodajajo celo svoje postelje, da lahko pridejo na karneval. Pleše in zabava se staro in mlado.

Prodajalec v Salvadorju prodaja instrumente za igranje capoeire, berimbau

En dan sva si vzela za ogled rezervata želv. Popotniki, ki sva jih srečevala na poti, so nama ga priporočili. Imeli so prav. Idilična vasica, približno 50 km severno od Salvadorja, je ponujala veliko. Poleg čudovitega rezervata želv in prijaznih ljudi je tam tudi prekrasna peščena plaža, posejana s tropskimi palmami. Pod kokosovo palmo sva si privoščila daljši popoldanski počitek. Bilo je sanjsko.

Najin krog potovanja se je skoraj že sklenil. Čakala naju je le še pot do Ria. Tja sva zopet prispela z letalom. Ker nama je bil Rio že poznan, nisva

Z Buggyjem po peščenih sipinah

Za vsakogar nekaj

imela problemov z nastanitvijo. Šla sva v hotel, od koder sva začela. Odločila sva se, da se tja odpraviva z mestnim avtobusom. Bilo je tudi najbolj poceni. S polnimi nahrbtniki sva po avtobusni postaji iskala pravi avtobus. To so bili trenutki, ko se nisem počutila najbolj varno. Ljudje so buljili v naju. Na vsake toliko časa se je nekdo vtaknil vame. Imela sem občutek, da sem tarča zmikavtov. Končno je pripeljal avtobus. Odšla sva.

Za ogled Ria nama je ostalo le še tri dni. S podzemno železnico sva se zapeljala v center mesta, kjer sva si ogledala mestno katedralo. Tu leži ulica Sombodromo, kjer se v času pusta odvija znamenit karneval. Privoščila sva si popoldansko kopanje na Copacabani. Znamenita Copacabana je tako obiskana, da v času vikenda zaprejo za promet prvi dve aveniji. Na plaži kar mrgoli prodajalcev. Prodajajo vse, kar ti srce poželi. Včasih so že prav nadležni. Na obalo so udarjali ogromni valovi, tudi do 3 metre. Čuvajti na plažah ves čas budno spremljajo gibanje vodne površine in s piskanjem opozarjajo ljudi v vodi, da prihaja velik val. Ljudje množično bežijo iz vode.

Električna napeljava v eni izmed favel v Rio

Svetovno znana plaža Copacabana v Rio de Janeiro s sladkornim stožcem v ozadju

Zanimivo, sploh se ne opazi, če nisi poznavalec. Seveda sva se odpravila tudi na Corcovado (znameniti Kristus), od koder je bil lep razgled nad celim mestom. V daljavi se je bahal največji stadion na svetu Maracana, kjer sva si ogledala eno izmed nogometnih končnic v državni ligi. Občutek med 70.000 glavo množico je bil fenomenalen. Padlo je sedem golov. Razpoloženje je bilo fantastično.

Zadnje, kar sva si ogledala pred odhodom, je bila revna mestna četrt, imenovana favela, v kateri živi 200.000 ljudi. Rio ima okrog 40 takih favel. Vsako varujejo domačini, tako da noben tujec ne vstopi vanjo. Oboroženi moški so tam čisto nekaj običajnega. Tu se dogaja kriminal, preprodajajo se mamila. Ulice so ozke in temačne.

Corcovado v Rio de Janeiro

Kanalizacija ni urejena. Smrdi. Nič kaj prijetno se nisem počutila, ko smo hodili po ulicah in so na nas ves čas pazili oboroženi moški. Brez vodičke to ne bi bilo izvedljivo.

Dan se je počasi zaključeval, najino potovanje pa tudi. Veliko lepih in tudi grenkih izkušenj sva doživela. Spoznala sva ogromno ljudi in navezala veliko stikov. Da ne govorim o naravi, ki me je prevzela do konca. Brazilija, zelena oaza Južne Amerike, mi bo vedno ostala v srcu. Če strnem vtise, lahko samo rečem: bilo je super!

Z ENERGIJO

elektro
gorenjska